

Carlo Carretto

ATYÁM,
REÁD BÍZOM
MAGAM

Carretto: Atyám, reád bízom magam

Carlo Carretto

ATYÁM, REÁD BÍZOM MAGAM

Az „önátadás imája“

Bécs, 1985

A mű eredeti címe és kiadója:

Padre mio mi abbandono a te

Città Nuova 1975, Roma

Egyházi jóváhagyással

Fordította: Bajcsy Erzsébet

Copyright: OPUS MYSTICI CORPORIS VERLAG

(in Verbindung mit dem Österreichischen Pastoralinstitut)

A-1090 Wien, Boltzmanngasse 14

Verlags Nr. 347

Satz: Eigenbetrieb des Verlages

Druck: NOVOGRAPHIC, 1238 Wien

A KIADÓ ELŐSZAVA

Carlo Carretto elmélkedéseit: Városban pusztai magányod című kiadványunkból (1981) már ismerik olvasóink. Most végrendeletül szánt írását adjuk közre. A könyv szerzője harminc évi Actio Catholica-munkásságára, tíz évi pusztai magányára, majd tíz évi spelloi remeteségére tesz itt olvasható gondolataival koronát.

Tapasztalatait összegezi, amikor a múltba tekint vissza és újra átgondolja a zsinat előtti időket. Kritikus megjegyzéseivel nem kíméli sem önmagát, sem a korokat. De bizalommal tekint a jelenre, és így néz a jövőbe. Ősz hajjal is fiatalos szívvel gondolkodik és érez. Bizalomra buzdít: semmi sincs elveszve, még ha úgy tűnik is, hogy az ifjúság vesztébe rohan, sokan elhagyják a hivatalos egyházat, nem járnak templomba és megcsappan a papi hivatások száma.

Charles de Foucauld imája nyomán — amelynek egyes sorai a könyv fejezeteinek címét adják — kiérlelődik a mennyei Atyára való hagyatkozás lelkülete. Az elmélkedések higgadtak és békések, nincs bennük nyoma aggodalomnak vagy félelemnek, hiszen ez annak jele volna, hogy nem fogadjuk el a Szentlélek irányítását. A Szaharából jövő üzenet derülátó. Carretto nem kívánja megkeseríteni hátralévő éveit. A fiatalok könnyedségével ugrik át a régi vallásosság emlékei felett, és keres új szabályokat lelkiségének.

Aki teljesen az Atyára bízta magát, annak csak egyetlen kívánsága lehet: „Tégy velem úgy, ahogy Neked tetszik. Mindenre kész vagyok, mindent elfogadok”. Aki így gondolkodik, annak lelkében az Atya Egyszülöttének ígérete él: „Bízzatok, én legyőztem a világot!”

ELŐSZÓ

Szeretném, hogy barátaim, akik kezükbe veszik majd e kis könyvet, derűs lélekkel és, ha lehetséges, elfogultság nélkül olvassák írásomat.

Amikor a Famiglia piccola Chiesa („A Család kis Egyház”) c. könyvemet írtam, szép kis port vertem föl. Pedig gondoljuk csak meg, nevelő célzatú könyvről volt szó, ahogy azt ma már mindenki megállapíthatja!

Nem szeretném, ha ez a könyvem is így járna, pusztán azért, mert olyan dolgokat mondok benne, melyek meghallgatásához nem szoktunk hozzá.

Amit ebben a könyvben írok, ősrégi mint a Biblia, bibliamagyarázata pedig gyermekien egyszerű.

Megdöbhenthet esetleg, ahogyan az egyházzól beszélek, de hangsúlyozni akarom, hogy az az egyház, amelyről szólok, az én vagyok, az ti vagytok, az mi vagyunk, mindannyian keresztények.

A Zsinat óta, amikor azt mondjuk „egyház”, akkor ezen nemcsak a Vatikánt, a püspököt, a plébániát értjük mint egykor, hanem „Isten egész Népét”.

Isten népe viszont nem veszi zokon és nem háborg, ha megmondják neki, hogy ez a nép a bűnösök népe, és itt a megtérés ideje.

Már nem élünk olyan időket mint ifjúkoromban, amikor azért, mert azt mondtam, hogy IX. Pius jobban tette volna, ha nem közösi ki az Itália egységéért küzdő Cavourt, ünnepélyes pofont kaptam anyámtól, és vacsora nélkül kellett lefeküdnöm.

Bizonyos gyermekdedségeknek már el kellene tűnniük ájtatos és hívő köreinkből.

— — — —

Még mást is szeretnék mondani: vessünk véget az ilyenfajta sirámoknak:

- A fiatalok elvesztek...
- Nincs többé hivatás...
- Senki sem jön már templomba...
- Mindennek vége...

Semmire se jó az ilyen siráncokzás; sőt, csak azt eredményezi, hogy rosszul éljük életünk utolsó éveit, elkeseredetten, mint a vénlányok, mérgezetten, mint az öreg impotensek.

Akartok egy jó tanácsot?

Ne mondjátok többé: „Minden össze fog omlani”, hanem mondjátok — és ez igaz — „Már minden a földön hever”, és észreveszitek majd, hogy sokkal érdekesebb és örömtelibb, ha nem az elöregedett, tönkrement múlt védőinek, hanem az új jövő építőinek tartjátok magatokat.

„Hagyjátok, hogy a holtak eltemessék halottaikat” — mondta Jézus. A te dolgod most az, hogy „hirdesd az Ő országát”.

Mindent összevetve igazán nem szükséges arra gondolnunk, hogy a világ végéhez közeledünk.

Elmúlt korszak végénél tartunk, és — ez a legszebb benne — mindjárt kezdődik másik újabb korszak, amely az Evangélium szerint talán még érdekesebb és termékenyebb lesz.

Nem engednétek-e kissé a borúlátásból?

Vegyetek részt a számtalan imaközösség valamelyik liturgikus összejövetelén, hisz ezek az imaközösségek gombamódra szaporodnak a mai egyház nagy erdejében!

Tanúja lesztek az öröm és a hit oly kitörő megnyilvánulásának, amely esetleg nehezen találna helyet az egykori zordon és kimért kor ódon katedrálisaiban.

Ha sikerül résztvennetek az imaközösségek liturgiáin, ahol Isten Szavát, kizárólag Isten Szavát hirdetik, akkor majd azzal a meggyőződéssel tértek onnan haza, hogy az Egyház végtelenül fiatal és folytonosan újjászületik múltjának hamvaiból.

Harminc évi Katolikus Akció munka és tíz éves pusztai magány után ezen imaközösségek láttán úgy érzem magam, mint egy gyermek, akinek még sokat kell tanulnia.

Nézd csak — mondogatom magamnak — ezek a mai ügyefogyottnak látszó fiatalok milyen merészen átugrották a mi egész vallásos retorikánkat, és sokkal érettebb fogékonysággal zenében hirdetik Isten szavát.

Régiesnek ható énekeink helyett Ozeás és Jeremiás próféta, a Teremtés és Kivonulás könyvének bibliai szövegeit választva énekelik a maguk dallamait.

Alázatosan meghajtom fejem, és testvériesen köszönetet mondok nekik.

Carlo Carretto

A TÉMA BEVEZETÉSE: REMÉNYSÉG A SZENTLÉLEKBEN

Amikor azon elmélekedem, mi is történik ezzel a világgal és az egyházzal, amely a világ lelkiismerete, és mi megy végbe jómagamban, aki a világnak és az egyháznak egy parányi antennája vagyok, akkor úgy érzem, hogy valami forgószélnek a kellős közepébe kerültünk mindnyájan.

Olyan szél fúj, amelyhez közülünk kevesen szoktak hozzá, sőt maga a Föld, amely egykor az állandóságot jelentette az egyre növekvő fogyasztási és szennyeződési problémák közepette alkalmatlannak bizonyul fenntartásunkra és táplálásunkra.

Maga az egyház — a hegyen épült város, az üdvösség menedéke, a bevehetetlen torony, a legbiztonságosabb hajó — képtelennek tűnik arra, hogy fölkeltsen a félelmekben és a nincstelenségekben azt a biztonságérzetet, amelyhez hozzá voltunk szokva. Nem tudja megnyugtatni és bizalommal eltölteni azokat, akik nem hajlandók vállalni a saját felelősségüket.

Félelem lakik a városban.

Félelem lakik az egyházban.

Hogy a város fél, azon nem csodálkozom: ez a bűnözés elterjedésének, a terroristák és gengszterek vakmerőségének természetes kísérő jelensége.

De az egyház félelme elszomorít, mert annak a jele, hogy hiányzik belőlünk a halottaiból föltámadott Krisztusba, a Krisztus királyba vetett hit.

Félő, hogy ez a Zsinat utáni egyház, a mi egyházunk úgy marad rá az utókorra, mint a félelem egyháza.

Mily különös, éppen akkor, amikor nincs oka a félelemre! Amikor a Zsinattal — mondhatnám csodálatos módon — megtalálta a Szentlélek különleges segítségét. Melyik egyház, keresztény vagy nem keresztény közösség dicsekedhet azzal, hogy ennyire új és eredményes, szabad és tevékeny, újító és életerős összefüggéseket tartott, mint ahogy azt a katolikus egyház tette a II. Vatikáni Zsinat alkalmával? Egységes és tetterkész püspöki kart tudott kialakítani. Örök élet maradt a zsinati munka zárószakasza amikor a Szent Péter téren VI. Pál pápa — mindannyiunk reményét összegezve — az egyháznak az egész emberiséggel való új létközösségi szerződését kínálta föl oly újszerű dinamikával, amelyet öreg szentélyeink már régóta nélkülöztek. És éppen ekkor törne ki, mint valami pestis járvány, a félelem betegsége?

Vizsgáljátok meg ezt a kérdést, és mondjátok meg, ha nincs igazam!

Az újítól való félelem gyöngíti az egyházközségeket. A múlt megítélésénél fölmerülő nehézségeink késleltetik az ébredést és a zsinati határozatok alkalmazását, sőt gyakran merevvé teszik a felelősöket. Gyakran a letűnt világ vak védelmével foglalkozunk, ahelyett, hogy a tartalmában mindig új Evangélium állhatatos hirdetőivé válnánk.

Mit is mondjunk azokról, akik azt tartják, hogy az ő szívük az egyetlen hely, ahová a Szentlélek leszállhat?

Az alárendeltek engedetlenségétől való félelmükben a feljebbvalók néhol hatalmi visszaéléseket kö-

vetnek el, amelyek pedig sokat árthatnak az egyházat alkotó szabad emberi közösségnek.

A szemináriumok, noviciátusok kiürülésétől való félelem bénítólag hat az egyházi testületekre és főhivatalokra. Az aggodás azonban azt mutatja: még nem vagyunk képesek hinni benne, hogy Isten lekipásztorokat adhat nekünk és meg tudja változtatni lekipásztorainkat. Látna, hogy a templombajárók száma csökken, egyesek azt gondolják, hogy haszontalan az imádkozás, mert Isten nincs többé jelen a katedrálisok árkádjai alatt. Mások számára ürügy ez arra, hogy a múlt felé forduljanak, amikor a misét még latinul mondták és az Eucharisztia kézbevétele botrányt keltett.

De ahol a félelem tetőpontját éri el, az a biztonság összeomlása: a szociológiai, politikai, kulturális, intézményes biztonság válsága. Egy bizonyos kereszténység, a *mi* kereszténységünk történelmi épületének leomlása Isten létét illetően ébreszt kétséget sokakban, akik ennek a kereszténységnek tagjai voltak. Ezek sokkal inkább bíztak a láthatóban, mint a láthatatlanban. Ezek jobban hittek a keresztény civilizációban és a gregorián esztétikában, mint magában Istenben. Ők azok, akiknek a hite meginog.

És sokan vannak ilyenek.

Nem tréfálok.

A hitbeli kétely kulturális téren a legkeményebb próbatételek egyike a mindenkori ember számára.

Ráadásul a modern emberről van szó, aki megrészeült hatalmától s tudományos ismereteitől, és aki-

nek olyan korban kell élnie, mint a miénk, amikor mindent kétségbe vonnak és drámai módon kimutatják a múlt vallási együgyűségeit. Így azután szinte nincs határa a zűrzavarnak.

Ez az ember, aki vallásosnak hitte magát és soha nem kételkedett komolyan hitében, most olyanná válik mint a részeg, aki egyszerre veszti el az egyensúlyát és az éntudatát.

Bezárul fölötte az ég, a föld pedig kérdőjellé válik.

Ha még a szédülés is elkapja, képes egy szempillantás alatt fölszámolni lelki életét, vallásos múltját.

Így történhetik meg, hogy a kolostorok elnéptelenednek, erő és fény hiányában kihalnak az egykor virágzó közösségek.

Az ember egyedül marad. Egyház nélkül zsákmánya lesz gyöngeségeinek. S minthogy az ember alapjában véve nem változik, csak az idők változnak, azért mindig ugyanaz történik, a bűn ismétlődik meg mindenkor ugyanazzal az egyhangúsággal.

Talán elkerülhetetlen volt, hogy ez így történjék.

Sok ember képzelődött, és kereszténynek hitte magát, pedig pogány volt.

Sok ember elválasztotta a vallást az Evangéliumtól, a templomi áhitatot az élettől.

Sok ember mondta, hogy követi a pápát, és nem törődött az ember felszabadításával.

Különben is mondjuk ki világosan, sértődöttség nélkül: Miért volt annyi kényelmeskedés az egyházban? Miért ünnepelték századokon át az szentmisét idegen nyelven?

Miért táplálták a nép hitét saját fogalmazású ájtatoskodásokkal és nem Isten Szavának hatalmas erejével?

Miért nyúlt oly hosszú időre a hatalommal és a dagokkal való együttélésünk korszaka?

Ne rémüljünk meg hát, ha valami megváltozik!

Ez a változás a helyes irányba fog vezetni.

Ebben bizonyos vagyok! Mióta a Zsinat kinyilvánította Isten Szavának elsőbbségét és a közösségek megszokták, hogy az Evangéliumból kiindulva elmélkedjenek, az intézmények fagyos talaja a Szentlélek melengetésére fölengedett.

Különleges jelenségnek vagyunk tanúi. Mintha Jézus idejébe tértünk volna vissza.

Szava egyszerűen és tisztán behatol az emberek lelkiismeretébe, és mozgásba lendíti őket.

Mindenütt kis imaközösségek alakulnak, amelyek egyházzá akarnak válni, és lelkükben örömmel, boldogan újraélik az Úr Vacsoráját.

Mindenütt az elnyomottak felszabadításáról, szolgálatról, elkötelezettségről, szegénységről és szeretetről beszélnek.

Igen, az Evangélium kopogtat az ajtókon.

Isten nem hagyja el népét.

A Szentlélek hívja jegyesét: az egyházat.

— — — —

És a Jegyesnek nem szabad félnie.

A félelem a kishitűség jele. Annak jele, hogy nem bízunk abban, aki a lehetetlenségeknek Istene.

Tudom, hogy ez nem könnyű, főleg annak, aki megszokta, hogy biztonság veszi körül. A tegnap egyházában pedig számtalan biztonság vette körül a hívőt.

Elég, ha arra gondolunk, hogy sok országban maga az állam védte, fizette, kényeztette, segítette az egyházat.

Egyház és Állam egyetlen blokkban: Micsoda erő! Mily hatalom! Mily védelem!

Mindenesetre úgy tűnik, ennek ma már vége, és sok keresztény örül is neki. Persze nem mindannyian, és innen ered a sok félelem. Ez érthető.

De az átélt és elfogadott Evangélium megérteti velünk, hogy talán jobb, ha nem az emberek hatalmában, hanem az égi hatalomban, közvetlenül az Atyánál keresünk támaszt, és Jézussal azt mondjuk: „*Atyám és Istenem!*” Így a vállalkozás érdekesebb és lenyűgözőbb.

Ez vonzza a fiatalokat, részben talán azért is, mert ők még nem mérlegelik e vállalkozás nehézségeit.

Azt tudniillik, hogy száműzöttek és zarándokok vagyunk itt a földön.

Izrael története újra kezdődik: a kivonulás, a pusztaság, a bizonytalanság.

Amikor a Biblián elmélkedem, soha nem hagyom figyelmen kívül Isten alapvető tervét. Érzem, életem ugyanezen terv szerint zajlott és zajlik. Egyiptom, a rabszolgaság földje, a fölszabadító kivonulás a pusztán át, belépés az Ígéret-földjére, az ezt követő győzelem, a jeruzsálemi királyság kialakulása, újabb vétkek Jahve ellen és a következő büntetés: száműzetés Babilonba, Izrael maradékának visszatérése és az új idők kezdete Krisztus eljövetelével.

Vajon az egyház, az új Izrael nem ugyanezt az utat járta-e be?

Én úgy látom, hogy ez történt.

Vajon nem élte át az egyház a maga kivonulását és pusztaságát?

Nem hódította-e meg az új Jeruzsálemet: Rómát?

Nem követte-e el ugyanazokat a bűnöket, a túlzott magabiztosság, a hatalomkeresés, a szegényekről és a kemény missziós életről való megfélelkezés bűneit?

Nem jutott-e el odáig, hogy — még ha jóhiszeműen is — túlzott helyet adott a láthatónak, a fitogtató pompának, amely elrejtje a Kereszt fájdalmas valóságát, a názareti munkásélet szegénységét, a betlehemi gyermek kicsinységét?

Lehet, hogy eljött az ideje annak, hogy újra kivonuljon a pusztába, ahogy Ozeás mondja — „*visszatérjen Egyiptom földjére*” (Oz 11,5).

Nem tudom.

A biztonság, a ragyogás elenyészik, csak éppen a babiloni deportálásról sem beszélhetünk, mivel maga Babilon költözött be a mi keresztény városainkba.

Úgy gondolom, nekünk mai keresztényeknek idegen földre, a modern Babilonba deportáltaknak kellene tekintenünk magunkat, kisebbségnek, de a Láthatatlan tanúinak, nem úrnak, hanem vendégnek a népek között. Legyünk hírvivői egy olyan üzenetnek, mely képes megmenteni a világot, hordozói egy oly reménységnek, amely az egyedüli remény.

Ez olyan, mintha megint újra kezdenénk, de egy sokkal érettebb és bonyolultabb, főként pedig sokkal robbanékonyabb helyzetből kiindulva.

Egyesek borúlátásra hajlanak, mert Ozeás próféta szavaira gondolnak:

*„Izrael visszatér Egyiptom földjére,
Assíria lesz a királya...
Kard járja be városait,
megöli gyermekeit,
és elpusztítja erődeit.”*

(Oz 11, 5-6)

Lehet, hogy az egyház nehéz időket fog átélni, mint Izrael a számkivetés idején. (Mennyi keserű és naív prédikáció hangzik el templomainkban!)

Ami engem illet, mindez nem igen nyugtalanít, mert Krisztus megszabadított a félelemtől. Assíria kardja tehát nem félemlít meg többé úgy, mint Izraelt.

Jézus átvonulása életemen védetté, erőssé tett. Visszatérek Ozeáshoz, és szeretnék megállni e szavainál:

*„Hogyan vethetnélek el Efraim,
hogyan hagyhatnálak el, Izrael?...
Szívem elváltozott...
mert Isten vagyok, nem ember.”*

(Oz 11,8-9)

Íme: én vagyok a te Istened — mondja az Úr.

Ő az én Istenem, ez azt jelenti, hogy Ő az én Atyám, létem gyökere, Ő az ég és föld Ura, az Abszolútum, a Megváltó, Ő az én céloim, Mindenem.

Ha Isten az én Istenem, már nem félek semmitől.
Bízom Benne.

Átadom Neki magam.

Istennél semmi se lehetetlen!

Ha bezárnak egy szemináriumot, eszembe se jut, hogy arra gondoljak, nem lesz majd pap, aki az Eucharisziát nyújtja nekem.

Ha eladnák a Vatikánt, nem reszketnék, és nem gondolnék arra, hogy mindennek vége, hogy Istent legyőzte a gonosz.

Nem, inkább Ozeással együtt éneklek a remény dalát:

*„Körödben én vagyok a Szent...
Az Urat fogják követni,
aki úgy fog majd ordítani, mint az oroszlán...
és fiai elősietnek Nyugatról;
Mint a madár elősietnek Egyiptomból,
mint a galamb, Assíria földjéről,
és visszatelepítem őket házaikba.”*

(Oz 11,9-11)

— — — —

Igen, annyi bennem a remény.

Az igazi reménység ez. Nem emberi derűlátáson alapszik, hanem saját ellentmondással teli lényemből, az egyház ellentmondásaiból, gyöngeségeiből és a mindenkori világ zűrzavarának látomásából született.

Reményem már nem saját erőimen és az egyház szervezett erőin alapul, hanem kizárólag az élő Istenbe és Istennek az ember iránti szeretetébe, az Isten történelmi működésébe és az Ő megváltó akaratába vetett remény.

Istenben remélek, aki föltámasztotta Krisztust halottaiból, akinek hatalma van minden dolog megújítására.

Amikor a pusztában voltam, Foucauld atyától csodálatos imát tanultam, mely annyira tömören fejezi ki egész hitemet, hogy azt csak a Szentlélek sugallatára lehet elmondani.

Gyakran megálltam az ima közepén, képtelen voltam folytatni. Bizonyos kérések megremegtettek, mintha énem egy részétől, szabadságom egy darabjától fosztottak volna meg.

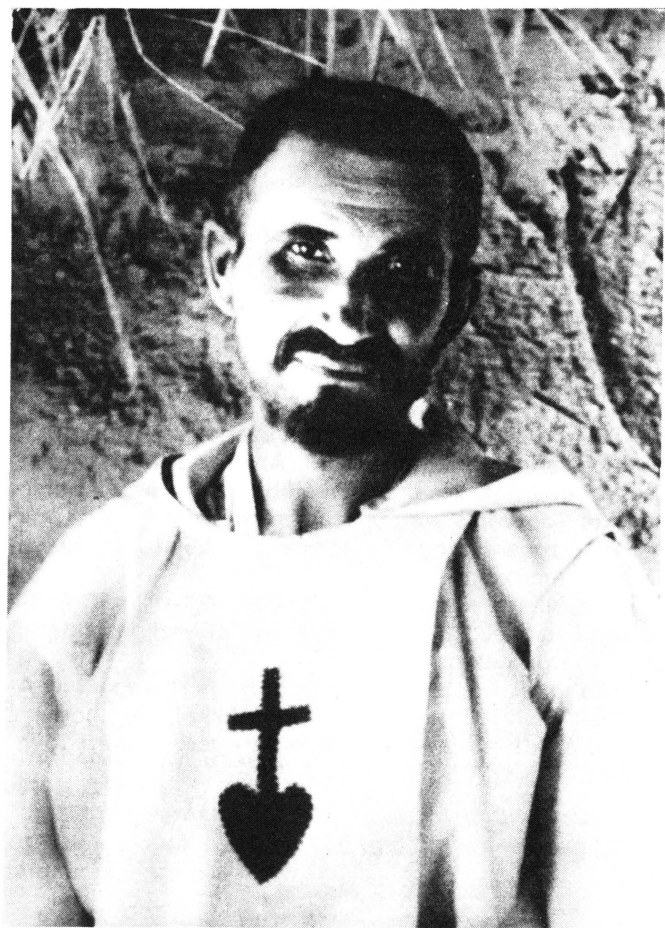
Több év telt el a pusztából való első visszatérésem óta: Az emberek között élve új tapasztalatokra tettem, szert.

Ha összegeznem kellene, amit most érzek, azt ebbe a néhány szóba foglalhatnám össze: fölfedeztem, hogy sokkal szegényebb vagyok, mint azt akkor hittem.

De minél inkább fölfedezzük szegénységünket, annál jobban tudunk imádkozni. Amikor újra elmondom akkori imámat, amelyről az előbb szóltam, s amelyet mi Kis Testvérek az „*önátadás imájának*” nevezünk, az az érzésem, hogy most sokkal tökéletesebben tudom elimádkozni.

Kíséreljétek meg ti is elmondani ezt az imát, és ha sikerül azt lelki békével, szeretettel végigmondanotok, írjatok nekem pár sort!

Újabb bizonyítékom lesz arra, hogy Istennek, az Atyának mindenütt vannak gyermekei, és hogy a Szentlélek betölti Szeretetével az egész világmindeniséget.

Az „önátadás imája”

*Atyám,
Reád bízom magam,
tégy velem úgy, amint Neked tetszik,
bármilyen legyen is, megköszönöm.
Mindenre kész vagyok, mindent elfogadok.
Csak akaratod teljesüljön bennem
és minden teremtményedben,
más vágyam nincs is, Istenem.
Kezedbe ajánlom lelkemet;
Neked adom azt, Istenem,
szívem egész melegével,
mert szeretlek Téged,
és ez a szeretet készítet arra,
hogy teljesen Neked adjam magam,
mérték nélkül, határtalan bizalommal
kezedbe helyezzem életem;
mert hiszen Te vagy az én Atyám!*

Első rész

ISTEN AZ ÉN ATYÁM

Pár egyszerű szó,
mégis fontos üzenet
az ember jövőjéről:
választ ad kérdéseinkre,
amelyeket fölvet az élet,
ez a nagy titok.

1. ATYÁM

Csillagot alkotni más,
mint embert teremteni,
aki Isten gyermeke.

Virágot alkotni más,
mint embert teremteni,
aki Isten gyermeke.

Szitakötőt alkotni más,
mint embert teremteni,
aki Isten gyermeke.

Isten először csillagtöredékként alkotott meg, és életet adott;

majd virágként mintázott meg, és formát adott;
aztán lelket és öntudatot öntött belém, és szerető szívet adott.

Hiszek Isten teremthő hatalmának kibontakozásában, és szívesen gondolkodom erről: Isten a sziklák anyagát használta föl hogy testemet megalkossa, és a virágok rajzáról mintázta idegsejtjeimet.

Amikor pedig lelkemre gondolkodom, Benne, az Ő szentháromságos életében keresem az ősmintát. Saját képére és hasonlatosságára teremtett: személyes kapcsolatra méltatott, szabadságra hívott, örök életre választott ki.

Ezt jelenti embert teremteni, aki Isten gyermeke. A gyermek élet az Atya életéből, szabadság az Atya szabadságából. Személyes kapcsolatra képes: így tartozik az Atyához.

Sok terv van a látható világegyetemben és a láthatatlan égben, de mindez Isten egyetlen elgondolásának kifejezője: gyermekévé akar tenni engem. Gyermekévé akinek az élete hasonló az övéhez. Aki ugyanúgy örökéletű, szabad és boldog. Aki épp úgy képes közölni önmagát, aki épp úgy tiszta szeretet, mint Ő.

A terv természetesen még nincs befejezve, a munka még nem ért véget, ezért *„a természet sóvárogva várja Isten fiainak megnyilvánulását... és vajúdik mindmáig”* (Róm 8,19.22), mert ez a feladat nem könnyű munka.

Még messze vagyunk a céltól: a tőle való távolságunk azonos azzal a távolsággal, amely elválaszt minket igazi születésünktől, vagyis attól a naptól, amelyen eltávozzunk a látható dolgok világából, hogy teljes lelkünkkel a Teremtő felé fordulva azt mondjuk: *„Atyám!”*, és gyermekként lépünk be az Ő házába. Gyermekei leszünk, nem pedig holmi kép vagy virágcsokor, amely házát ékesíti. Gyermekei leszünk, nem pedig egyszerűen csak olyan élőlények, amelyek képtelenek fölismerni Őt mint atyjukat.

Az ember története a földön nem egyéb, mint átalakulásának hosszú és drámai eseménye, Isten gyermekei megszületésének vajúdási ideje.

Nem lenne ez olyan drámai, ha az Istentől adott egyik legsúlyosabb felelősséget, a szabadság felelősségét nem kellene magunkra vállalnunk. Nem volna oly súlyos ez az elkötelezettség, ha nem léteznék a bűn valósága és az ember titokzatos gonoszsága, amely képes megtagadni a Szeretetet és elutasítani Isten tervét.

„A tulajdonába jött, de övéi nem fogadták be.

Ám akik befogadták, azoknak hatalmat adott,

hogy Isten gyermekévé legyenek. Azoknak, akik hisznek benne, akik nem a vérnek vagy a testnek a vágyából, s nem is a férfi akaratából, hanem Istentől születtek” (Jn 1,12-13).

— — — —

Gyermeket alkotni!

Isten gyermekévé tesz engem. A világegyetemet és a történelmet használja Istentől adott környezetnek, mikor mint az Ő gyermeke újjászületek.

A teremtett dolgokkal formál, alakít, és lassacskán öntudatra ébreszt kegyelme édességével és Szentlelke erejével.

Az anyagi világban élek, az anyagból származom, de olyan élet után vágyom, amely túl van az anyagvilágon.

Ember gyermekeként az anyagból születve Isten gyermekévé leszek.

Amikor megszülettem, apám és anyám a földi valóságot adták nekem, egykőr majd másodszor is megszületek mint az égi valóság gyermeke. Jelenleg olyan vagyok, mint a magzat: félúton múltam és jövőm, az ismert és az ismeretlen között. Ez nem kényelmes helyzet.

Valóban szenvedek miatta.

Szenvedek a tökéletlenségtől, a vakságtól, a honvágytól. Szenvedek a tökéletlenségtől, mert még nem vagyok befejezett egész, és éretlenségem folytán vétkezem. Szenvedek a vakságtól, mert nem látok tisztán, mert az evilági dolgokba zártan élek. Szenvedek a

honvágytól, mert bár ereimben érzem Isten vérének áradását, mégis türelmesen el kell viselnem forrongó és beteg emberi véretem.

Ha azt mondanák, hogy mindig ebben a helyzetben kell maradnom, keserves hír volna számomra.

Olyan volna, mintha csak azt mondanák: „Örökre anyád méhében kell maradnod”.

Szeretem anyám méhét, ahonnan születtem, de kiléptem belőle, mihelyt tudtam. Jobban szeretem anyámat külső valóságában látni, mint belső világában ismerni. Odabenn nem olyan jó, vagyis jobban érzem magamat, miután már kikerültem onnan.

A világegyetem és a történelem olyan, mint valami végtelen nagy, sokszoros anyaméh: világos és homályos, könnyű és egyszersmind nehéz. Itt megy végbe a kialakulásom, ez az én istengyermekké válásom „isteni miliője”.

De nekem tovább kell jutnom innen, és nektek is, akár akarjátok, akár nem.

Reménykedve mondom: *„Holnap jobb lesz mint ma!”*. Isten logikája ugyanis az Isteni szeretet amely engem formál. Ez pedig a jobb felé tart és nem a rosszabb felé, az élet és nem a halál felé, a személyes kapcsolatba-jutás és nem a magány felé, a boldogság és nem a könnyek felé.

Ezért, amikor majd egykor eltávozom, visszanézek a földre amely szült, és azt mondom: „Végre!”

Hosszú ideig elég kényelmesnek, lakhatónak, sőt szépnek és örömtelinek találtam a föld anyaméhét, de ma már szűk lett számomra.

Minél jobban közeledem a kijáráshoz, annál összetörtebbnek érzem magam, és szeretném a láthatatlan falakat megrepeszteni.

Isten, aki tudta ezt, csodálatos módot talált a föld terhétől való megszabadulás vágyának enyhítésére: *a felebaráti szeretetet.*

Halljátok, mit mond erről Szent Pál:

„Hiszen számomra az élet Krisztus, a halál pedig nyereség. Ha még tovább kell élnem, az gyümölcsöző munkát jelent. Nem tudom tehát, mit válasszak. Mind a kettő vonz: Szeretnék elköltözni, hogy Krisztussal egyesüljek, mert ez mindennél jobb volna. De hogy értetek életben maradjak, arra nagyobb szükség van. Ebben a meggyőződésben biztosra veszem, hogy megmaradok mindnyájatok javára.”

(Fil 1,21-25)

Nem lehetne jobban kifejezni a hitből élő ember benső vívódását. Isten szeretete hívogatja, felebarátai iránt érzett szeretete maradásra kötelezi.

Igen, jobban szeretnék elmenni, de ha még hasznára lehetek az egyháznak, nos hát akkor maradok.

Amikor hitünk eléri ezt a távlatot, ezt az áttetszőséget, akkor egybeolvad a föld és az ég.

De azért nem teljesen.

Jobb az Atya színe elé menni.

— — — —

De addig is itt vagyok, és itt kell maradnom. Itt vagyok, és meg kell értenem, hogy miért. Most veszem hirtelen észre, hogy a „megérteni” szó, amelyet használok, nem pontos.

„Megérteni”, ez csak azokra a dolgokra vonatkozhat, amelyeket ismerek, és nem használható azokkal kapcsolatban, amelyeket nem ismerek. Hogyan érthetném meg Istent, akit nem látok?

Hogyan érthetném meg az ő atyaságát, amely meghalad és megelőz engem?

Hogy értheti meg a magzat édesanyját? Rá kell hagyni, más választása nincs. A születendő gyermek nem kérhet választ léte miértjére attól, aki nemzette.

Minden teremtmény első tulajdonsága, hogy *„átengedi magát”*.

„Befogadóképesnek maradni” annak a kezében, aki minket megelőzött, mondanánk ma; *„fogékony-nak lenni”* a valóságra, ez a leghelyesebb és legértelmesebb magatartás annak számára, aki nem ismeri jövőjét és végleg semmit se tud arról az útról, amelyen majd járnia kell.

Ezért a legmegfelelőbb szó: „hinni”... Ez viszont oly nehéz!

Igen: hinni nehéz!

Nehéz, mert érett magatartást kíván tőlem, éretlen lénytől.

Nehéz a szeretetnek és a végtelen bizalomnak a magatartása egy olyan teremtmény számára, aki képtelen szeretni és telve van hitetlenséggel.

Nehéz, mert „szinte teljes értékű döntést” kíván a magzattól, aki maga is még majdnem teljesen eldöntetlen.

Megkockáztatom, hogy kimondjam — sokat gondolkodtam már ezen —, hogy a hit valóságos circulus vitiosus, elvarázssolt kör: minél inkább szükséged van rá, és minél kevésbé érzed azt, annál nélkülözhetetle-

nebb lesz számodra, és annál kevésbé tudod, hogy hol keressed.

Éppen amikor azt se tudod, hol áll a fejed, és engedned kellene, hogy vezessenek, makacsul keresel önmagadban valami megoldás után, mely nem származhat tőled; minél homályosabban látsz, annál inkább belekontárkodsz más világtalanok vezetésébe.

Ez tragikus, de egyúttal komikus is. Makacs gyermekek vagyunk, akik csak nézzük az orvosságot kezében tartó orvost. Ahelyett hogy bizalommal telve csukott szemmel hagynánk gyógyítani magunkat, görcsösen, üvöltve, hozzáférhetetlenül összehúzzuk magunkat minden ostobaságra képesen, mint valami ugrásra kész vadállat. Az ember érteni akar, éppen akkor, amikor nem képes a megértésre. Ez természetes, de olyan, mintha valahol az ismeretlen és háborgó tengeren holmi deszkadarabba kapaszkodnánk. Igen ez természetes, de nem elegendő.

A hit a láthatatlannal való kapcsolata révén az életnek új távlata.

Hinni nehéz!... Teljesen megoldhatatlan is lenne az ember számára, ha Isten, aki a Szeretetet, nem talált volna megoldást a problémára.

— — — —

Ez a megoldás a Szentlélek.

A Szentlélek, Isten Szeretete olyan, mint a szél, amelyről *„nem tudjuk, honnan jön és hová megy”*, amely Pünkösdkor csapkodja Jeruzsálem kapuit és fölborogat mindent.

Olyan, mint a víz, amely behatol a kiszikkadt talajba és megtermékenyíti.

Olyan, mint a nap, amely fölmelegíti és életre kelti a megdermedt tagokat.

A Szentlélek, az Isten Szeretete, az Isten termékenysége, az Isten teremtménye, aki eljött hozzám és ezt sugallja: „*Isten a te Atyád!*”

Először egészen halkan szól, aztán erősebben és még erősebben.

Ő az Isten Tanúja.

Szelíden és erőszakosan cselekszik. Az igazság fényét hozza. „*Kimondhatatlan sóhajokkal*” a legmélyebb imát sugallja nekem: „*Atyám*”. Ő fordul az Atya felé helyettem, amikor én még erre képtelen vagyok.

Igen, Ő a tanúságtétel Lelke, aki jelen van bennem. Jön és megy, irányít, majd visszatér fáradhatatlanul, mert Ő a Szeretet és a szeretet soha el nem fárad.

Te pedig oda szeretnél kiáltani neki: lehetetlen, hogy Isten Atya legyen! Ő elmegy, és hagyja, hogy káromold az Istent, amíg csak bele nem fáradsz. Aztán váratlanul visszatér. Leszáll, mint a galamb a romokra, fáradságod omladékára, és újra mondja: „*Isten a te Atyád, és te az ő gyermeke vagy.*”

Igen, a mi szemszögünkből nézve nehéz elhinni, hogy Isten a mi Atyánk. De még nehezebb „nem hinni”, amikor ennyire kitartó Tanúja vesz körül és jár át bennünket.

Akár rögtön vagy csak később, de engednünk kell neki.

És azután... Ő a szeretet, és a szeretet leggyőzhetetlen. Ő a bizonyíték, amely legyőz minden más bizonyítékot.

A Szentírás mondja ezt: „Mivel az Isten fiai vagytok, a Fia lelkét árasztotta szívünkbe az Isten, aki őt így szólítja: Abba, Atya!” (Gal 4,6).

Igen, kiált, kiált.

Egész erősen hallok őt, és nem találok érveket, hogy ellentmondjak neki, és ha visszautasítanám, vétkeznék Ellene, azaz a Lélek ellen. Ez megbocsáthatatlan, amint azt Jézus mondja (vö. Mk 3,28).

A nehéz időkben szívesen olvasom Szent Pál szavait:

„A Lélek maga tesz tanúságot lelkünkben, hogy Isten gyermekei vagyunk. Ha pedig gyermekei, akkor örökösei is: Istennek örökösei, Krisztusnak társörökösei”

(Róm 8,16-17).

— — — —

Atyám!

Íme, ez a teljes kinyilatkoztatás, összegezve az egész Biblia, ez az „örömhír” lényege és egyben minden félelemnek a vége.

Isten az én Atyám a szó igazi, mély, hiteles, életbevágó értelmében.

Isten az én Atyám, és megvéd engem.

Isten az én Atyám, és szeret engem.

Isten az én Atyám, és azt akarja, hogy örökre vele legyek.

Ha Isten az én Atyám, nem félek többé a sötétségtől, mert ő a sötétségben is ott van és fényt derít a kellő időben (vö. Zsolt 139).

Ha Isten az én Atyám, kapcsolatban lehetek vele, beszélhetek hozzá, hallgathatom őt, és azt mondhatom neki: „*Atyám és Istenem!*”

Csudálatos valami ez és forrása minden adománynak.

Innen kaptam az élet ajándékát.

Innen kaptam az igazság ajándékát.

Innen kaptam a szeretet ajándékát.

És főleg innen kapom az „*otthon*” ajándékát.

Minden földi tapasztalatom tovább érlelte bennem az „*otthon*” fogalmát.

Házat birtokolni, házban élni, ez az otthon kezdete.

Minden ház, melyben idelenn laktam, fölkelte, érlelte, megszilárdította bennem a meggyőződést, hogy nem az egyedüllétre, hanem közösségre vagyunk alkotva. Szeretetre, gyöngédségre, önátadásra, kölcsönösségre vagyunk teremtvé.

Úgy vagyunk alkotva, hogy Atyánkkal és testvéreinkkel lakjunk egy házban, és onnan senki se legyen kizárva.

Legyen ez a mi otthonunk a biztonság, a maradás és a nyugalom háza számunkra.

Igen, valami olyan ház számára teremttünk, ahol Isten az Atya és az emberek testvéreink.

Az üdvösség történetének szakaszai: kezdve az „*Istennel való szövetséggel*” — „*Isten köztünk lakásáig*”; „*Jahve jelenlététől*” a pusztai táborban, egészen az „*Ige megtestesüléséig*” — nem egyebek, mint Isten szeretet-tervének megvalósításai. Ezekbe azért kapcsolódunk bele, hogy megvalósítsuk az Istennel, az Abszolútummal való bensőséges viszonyt, mint jelenlétet, közösséget, együttlétet.

Amikor Szent János a Jelenések könyvében az idők végét szemléli, abban a látomásban, amely föl-tárja a Krisztus győzelme után bekövetkező egész messiási valóságot, akkor ugyancsak a „ház”, a „haj-lék” képét alkalmazza:

„Akkor láttam, hogy a szent város, az új Jeruzsá-lem alászállt az égből, az Istentől. Olyan volt, mint a vőlegényének fölékesített menyasszony. Akkor hal-lottam, hogy a trón felől mgszólal egy harsány hang: Nézd, ez az Isten hajléka az emberek között! Velünk fog lakni, és ők az ő népe lesznek, és maga az Isten lesz velük. Letöröl szemünkről minden könnyet. Nem lesz többé halál...”

(Jel 21, 2-4).

Igen, Isten az emberekkel fog lakni, ugyanabban a „házban”, és jelenléte annyira áthatja az egész terem-tést, hogy fölülmúlja a megelőző „jelenléteket”, a szentélyben való jelenlétet.

„Templomot nem láttam benne, mert a Mindenha-tó, az Úr, az Isten és a Bárány a temploma” (Jel 21,22). Itt a fény már nem földi fény, hanem magá-nak Istennek világossága. *„A városnak nincs szüksé-ge sem napra, sem holdra, hogy világítsanak, mert Is-ten dicsősége ragyogja be, világossága pedig a Bá-rány”*

(Jel 21,23).

2. REÁD BÍZOM MAGAM

Isten az én Atyám.

Pár egyszerű szó, amely mégis olyan fontos üzenetet hirdet az ember jövőjéről. Választ ad azokra a kérdésekre amelyeket a Földnek nevezett kis bolygónkon fölvetünk emberi életünkkel kapcsolatban. Megmondja, ki az ember.

Aki hisz benne, az a világosságban él, aki nem hisz, az sötétben marad.

Aki remél benne, az örömben él, aki nem remél, az megreked a félelemben.

Aki szereti, azé az élet, aki nem szereti, az a halál árnyékában van.

Mi értelme lehet az ember életének a Földön, ha életünk nem torkollik Isten örök létébe?

Mi értelme lehet az ember apaságának, ha megsemmisülés a sorsa?

Az élet logikája a halálba vezetne?

A fény öröme az örök sötétség sűrű függönye borulna?

A szeretet tüzét a megsemmisülés fagyos fojtogatója oltaná ki?

Nem!

A szegény ember szíve ezt öröktől fogva megérezte. Életerőt és bátorságot merített a várakozáshoz Isten atyaságának prófétai üzenetéből, amelyet Szent Pál az Efezusiakhoz írt levelében oly jól fejez ki: „*Eleve arra rendelt bennünket, hogy gyermekeivé legyünk*” (Ef 1,5).

Mindenütt, minden időben.

Igen, az ember már „*hivatva*” jön a földre, és lényé mélyén lassanként ráébred istengyermeki hivatása tudatára.

Ezt mondja ki Tertullianus: „*az ember természettől fogva kereszténynek*” született, azaz fogékornak, és képes arra, hogy meghallja Krisztus üzenetét.

Krisztus üzenete pedig éppen ez: „*Isten az én Atyám — Isten a te Atyád, ó ember!*”

Jézus nem tett mást, mint teljes hitelességgel bebizonyította ezt a már érvényben lévő igazságot, mint olyan valaki, „aki felülről jön, és aki tud”. Föltárt egy századok óta elrejtett isteni titkot.

Ez a titok ott volt már az ember szívében.

Ez a titok ott van az ember származásában.

Ráismertem a szegények, a legegyszerűbbek reménnyel teli soraiban.

Megfigyeltem a Gangesz partján a hinduk türelmében és abban, ahogyan élék a csendet.

Megláttam a pusztá emberének bizalommal teli szemében, amikor „*Ins'Allah*”-jával gyöngé teremtményként kifejezi a bizonytalan holnapjába vetett reményét.

Igen, az ember homályosan is, de megértette a maga rendeltetését. Bátorságot merített belőle az élethez, és erőt kapott a várakozáshoz.

Érdemes élnem, mert Isten az én Atyám.

Tudok várni, ha Ő az, aki felém jön.

— — — —

Ha Isten az én Atyám, nyugodt lehetek, és békében élhetek: biztonságos az életem és a halálom az időben és az örökkévalóságban.

Milyen nagy biztonság ez!

Rémüldözésünk: „Hét milliárd ember lesz a földön 2000-ben; ki fog bennünket táplálni?” Szinte istenkáromlás az aggályoskodásunk, hiszen Isten magtára és hatalma sokkal nagyobb, mint a mi félelmünk.

Ha Isten az én Atyám, akkor én is érek valamit, Benne találok meg igazi méltóságomat.

Ha Isten az Atyám, akkor nem fogom unalomig ismételtetni: „Miért... miért... miért?”, inkább bizalommal és valóságérzéssel az mondom: „Te tudod... te tudod... te tudod.”

Ha Isten az én Atyám, akkor nem csupán a trágárságnak vagy a vetőmag minőségének tulajdonítom a bőséges termést, hanem azt ismételtetem, amit Ő maga sugallt nekem: „*Mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma,*” és bizalommal tekintek a jövőbe, békésen és bátran viselve a kisebb-nagyobb természeti csapásokat.

Ha Isten az én Atyám, akkor nem tulajdonítom a véletlennek a nap eseményeit, hanem úgy tekintem azokat, mint az Ő szeretetének jeleit.

Ha Isten az én Atyám, nem válok egyhamar hitelenné természeti csapások láttán, vagy amikor nem sikerül összeegyeztetnem Isten létét és szeretetét az engem sújtó bajokkal és sorscsapásokkal.

Isten léte, Atya mivolta azt jelenti számomra, gyermeke számára, hogy Ő mindazt képes jóra fordítani, amit mi rossznak nevezünk, úgy irányítani a számunkra titokzatos és érthetetlen eseményeket, hogy azok az Ő gyermekei számára pozitív eredményt hozzanak,

ahogy azt a Szentírás mondja: *„Isten úgy bánik veletek, mint fiaival. Hol van olyan fiú, akit az apja nem fenyt?”* (Zsid 12,7).

— — — —

Itt ütközünk az igazi problémába. Ez megnehezíti a valóság meglátását, főleg azoknak, akiknek a hite még gyöngé és a Mindenséget korlátok közé szorítva nézik.

Állandó ellentmondás van aközött, amit Isten előre megmondott a próféták által, és amit a szememmel látok, és ez gyakran tagadáshoz vezet.

Úgy mondhatnánk, hogy valaki vagy valami úgy alakította a láthatókat, hogy megcáfolják a jövődöléseket.

Ábrahámhoz így szól az Úr: *„Nézz föl az égre, és számold meg a csillagokat, ha meg tudod számolni őket. Ilyen lesz a nemzetséged”* (Ter 15,5).

A látható valóság telve van kételkedéssel: *„Fia születik a százéves Ábrahámnak kilencvenéves feleségétől, Sára asszonytól.”*

A kenyérről és borról Jézus azt mondja: *„Ez az én testem, ez az én vérem.”*

Az emberi értelem így válaszol: *„Kemény beszéd. Ki hallgatja?”* (Jn 6,60).

Jézus magáról szólva bejelenti, mi fog vele történni: *„Bontsátok le ezt a templomot, és harmadnapra fölépítem”* (Jn 2,19).

Tamás, amikor megtudja hogy látták a föltámadott Jézust, kijelenti: *„Hacsak nem látom kezén a szögek*

nyomát, és oldalába nem teszem a kezem, nem hiszek” (Jn 20,25).

Ezért, amikor a világegyetemmel kapcsolatban és a látszólagos ellentmondások ellenére kijelentem: „*Isten az Atya*”, mindenfelől ezt a választ kapom: „Ugyan! Hogy volna ez lehetséges? Nézd az igazságtalanságokat, nézd az éhezőket, nézd micsoda pokollá vált az emberi élet! Hogyan lehetséges, ha Isten az Atya? Gyermezem meghalt. Hogyan lehetséges, ha Isten az Atya? Egy autó elgázolt, tönkretette az életemet. Miért nem lépett közbe az Isten? Egész életemben a házam építésén dolgoztam, békében akartam élni. Tűzvész pusztította el a házamat. Miért nem segített az Atya rajtam?”

Boldog voltam, feleségem és gyermekeim körében. Sok-sok áldozat után kezdett minden jól menni. És most fehérvérűségben szenvedek, mely lassan fölémész. Hogy mondhatod, hogy Isten az Atya?”

— — — —

Bizony nem könnyű választ adni ezekre az ellenvetésekre.

Nem könnyű hinni Isten prófétai szavának.

Nem győzőm ismételtetni: életem legrettenetesebb erőfeszítésébe került, hogy higgyek.

Gondolom, ti is így vagytok ezzel.

A hit nem természetes, hanem már isteni távlat bennünk.

Krisztus jelenlétét az Eucharishtiában vagy a halálból való föltámadását nem az értelmemmel állítom.

Hitemmel állítom.

A hit Isten természetfölötti erejétől nekünk adott erény. Ő helyezte belénk, úgy és akkor, ahogyan és amikor akarta.

Tudom, hogy a látható valóság ellentmond a láthatatlan valóságnak; tudom, hogy a földi események érthetetlenek és szüntelenül összeütközésbe kerülnek az Isten országáról szóló nagy látomással, ahogy az a végkifejletkor elének tárul.

De azt is tudom és ezerszer tapasztaltam már, hogy amikor „hiszek”, amikor minden erőmmel állítom, hogy Isten Szava örök és prófétai üzenete beteljesedik, fölborítom a valóságot, legyőzöm nehézségemet, belépek a fény körébe, isteni valóságot élek, megvalósítom magamban az Országot, legyőzöm a világot, amely fojtogatva vesz körül.

Amikor hiszek, már nem csupán egyszerű ember, hanem Isten gyermeke vagyok.

Azé az Istené, aki a világegyetem ura és olyan Országban uralkodik, amely polgárait a Földről toborozza. Egybegyűjtésük után más titokzatos valóság felé vezeti őket, amely már nem e világból való.

Ő maga mondta, amikor megkérdezték tőle hogy király-e: „Az én Országom nem e világból való” (Jn 18,36).

Nehéz emlékezetünkbe vésni ezt az igazságot. A látható állandóan feledteti velünk a láthatatlant. „Ez a világ” annyira hatalmában tart, hogy nehezünkre esik a másik világ létezésére gondolni.

Folytonosan csodálkozunk: sőt, ami még rosszabb, botránkozunk.

Amikor meghal egy kisgyermek, fájdalmas „Miért”-tel faggatjuk a Láthatatlant.

Fölépítettük házunkat, családot alapítottunk, ott éltek velünk gyermekeink, és amikor magunkra maradtunk öregségünkre, látva múltunk megsemmisülését, csodálkozunk, és görcsösen a múlt maradványaiba kapaszkodva küzdünk azért, hogy kissé meghosszabbítsuk itteni tartózkodásunkat. Már nem számolunk azzal a ténnyel, hogy láthatatlan valóságoknak kell elnyelniük minket, hogy átalakítsanak és a földi valóságokon túlra emeljenek.

— — — —

A Föld nem végső célunk.

Amit most látok, az csak a kezdet. A folytatást ezután látom majd.

Ha a Föld öncélú lenne, érthetetlen és ellenséges volna.

Ha a Föld önmagáért volna, ha fájdalmas emberi történelmünket itt lenn kellene befejeznünk, akkor habozás nélkül a bűnözők közé sorolnám azt, aki a Földet ilyen vagy más módon kigondolta, megalkotta, mozgásba hozta.

Megrendít valami közúti baleset, amelynél megsebesül valaki, vagy szépséghibát szenved egy fiatal lányka?

Menj be egy kórházba, és meglátod, hogy mennyi a közúti baleset, ahol a végtelenségig megismétlődik az ember érthetetlen eltorzulása.

Megbotránkoztat egy katonai diktatúra, ahol megkínózzák az erdőben elfogott partizánt?

Miért nem botránkozol meg azokon a kegyetlen kí-

nokon, amelyekkel a természet sújtja hónapokon, néha éveken át a rákban elpusztulókat?

Nem, számomra semmi sem igazolhatja a Föld öncélúságát, a teremtésnek a mi rettenetes emberi létünkre való korlátozottságát.

Semmiféle logika meg nem magyarázhatja, miért kerültem akaratomon kívül a történelemnek ebbe a hatalmas zűrzavarába, hogy ott olyan válságot éljek át, amely — mint a zsoltáros mondja — : „*kín és gyöt-rődés*” (Zsolt 89,10).

Minden, ami körülvesz, ugyancsak tökéletlen, érthetetlen, ideiglenes, fájdalmas és zsarnoki. Ha nem úgy tekinteném, mint egy egésznek részét, mint az első időszakot, amelyet majd egy következő korszak követ, mint egy kezdetet, amit majd az eljövendő fejlődés magyaráz meg, vagy mint egy „azonföülit, amit látok”, akkor magát az Istent kellene perbefognom. Perelnem kellene azért, hogy olyan rosszul alkotta a dolgokat. A Földet, amely tele van hiányosságokkal és földrengéseknek van kitéve. Az időjárás pedig oly szeszélyes, hogy képes a szegény halászok kunyhóit lerombolni.

A látható valósággal szemben nem marad más választásom: vagy elátkozom a Földet, mint egy tébo-lyult apa elfajzott leányát, vagy elfogadom azt, mint titokzatos valóságot. Isten Lelke, aki bennem lakik, arra késztet, hogy azt, mint titokzatos valóságot elfogadjam.

Hangja szüntelenül ezt bizonyítja nekem.

Én tehát tanúságot teszek erről testvéreim előtt, és azt mondom: „*Igen, Isten a Világegyetem Ura.*”

Ő az Úr, még akkor is, ha háborog a tenger.

Ő az Úr, még akkor is, ha szenvedek és sírok.

Ő az Úr, még akkor is, ha az időjárás elpusztítja házamat.

Ő az Úr, még akkor is, amikor halálom órája elérkezik.

— — — —

Éppen halálom órája adja majd meg nekem a magyarázatot.

Ez az a pillanat, amely nekem mint ember fiának fölfoghatatlan, de világosság lesz Isten fiának, aki vagyok.

Halálomban fogom megérteni az élet értelmét.

Halálom pillanatában, mint a világmindenség súlyától összezúzott vagy a határtalan szeretetben fölhevített atom, belerobbanok Isten örökkévalóságába.

A halál a Föltámadás kapuja.

A halál belépés az élet teljességébe. A halál a legnagyobb titok, amelynek föl kell tárulnia.

3. TÉGY VELEM ÚGY, AMINT NEKED TETSIKI

A halálra gondolok.

Úgy szeretném látni, mint új életet,
mint tüzet, melyben a fa elég,
mint kincset rejtegető mezőt,
mint kinyitandó könyvet,
mint csírázandó magot,
mint titkot, melyet meg kell ismernem,
mint átkelést, mely még előtttem van.

A legkifejezőbb szó éppen az „átkelés”.

A zsidók átkelése a Vörös-tengeren valóban a halált mutatta be. Az „átkelés” igaz valóságában akkor van előttünk, midőn Krisztus vonul át a Föltámadás éjszakáján.

Ez az a pillanat, amely megelőzi a világosságot.

Ez a várakozás állapota.

Ez a hit a teremő Istenben.

Ez a reménység, amelyet a lehetetlenségek Istenébe vetünk.

Ez a szeretet, amelyet igénylünk, hogy végleg birtokunkba vegyük a szeretetet.

Aki mindezt elmondta és időszerűvé tette számunkra, az maga Jézus, az elsőszülött Fiú.

Az első, aki halottaiból föltámadott.

Aki miután elszenvedte a halált és győzedelmesen átvonult rajta, felénk fordul és így szól hozzánk: „*Bízatok, mert legyőztem a világot!*” (Jn 16,33).

Az, ami a Föltámadás éjszakáján történt, személy szerint érint bennünket.

Ekkor vonult át Krisztusban a halálon az egész emberiség, az egyház, a Titokzatos Test, amelynek Feje Krisztus. Ez volt az üdvösség kezdete.

Ami ott történt, az olyan rendkívüli, hogy az egyház az Exultet-ben ujjongó örömben tör ki.

Van miért ujjonganunk: látunk valakit föltámadni a halálból. Életet látunk, amely az emberiség kihúnyt hamvaiból újjászületik, váratlan villámfényt, amely a sötétségből fakad.

Ez azt jelenti, hogy Isten az Isten, hogy az élet folytatódik, hogy mindennek megvan a magyarázata, még a legérthetetlenebb és látszólag fölháborító dolgoknak is.

Ez azt jelenti, hogy az ember örök életű, hogy a halál, amelytől eleinte annyira félt, amely oly fájdalmasan uralta létét, magyarázatot nyert. Az ember megértette, elfogadta, legyőzte a halált.

Most már nevezhetek, még a félelmen is.

Most, hogy láttam a föltámadt Krisztust, biztonssággal nézhetek szembe halálommal.

Én is föltámadok.

— — — —

Engedjétek meg, hogy megkíséreljem a halál fogalmát, mint az „átvonulás” fogalmát kiterjeszteni mindarra, ami velünk szellemi és fizikai létünk mindennapján, minden órájában, minden percében történik!

Általában csak akkor használjuk a halál szót, amikor valaki végsőt lélegzik, azaz olyankor, amikor földi életünk véget ér.

A valóság azonban sokkal mélyebb és általánosabb értelmű. Úgy gondolom, nemcsak emberi életünk utolsó napján halunk meg, hanem, mint mondtam, életünk minden egyes napján.

Létünk minden pillanata a halál félelmes valóságát és Krisztus föltámadása révén a föltámadás lendítő erejét rejti magában. Mindkét jelleg rejtve él bennünk, ahogy Jézus halála és föltámadása is rejtett valóság.

„Testünkben folyton-folyvást viseljük Jézus szenvedését, hogy egykor Jézus élete is megnyilvánuljon testünkön”.

(2 Kor 4,10)

A két valóság közötti ütközés ez a mi átvonulásunk az Országba. Abba, melyet Jézus már „közöttünk való”-nak hirdetett (Lk 17,21). Ez fejlődik és növekszik, hogy majd az idők végezetével elnyerje a teljességet.

Átkelés ez a láthatóból a láthatatlan világba. Határ az emberi természet és Isten természete között. Minden jóratörekvés gyümölcse. Minden szeretetből végzett tett igazolása. Az Isten gyermekének valódi és lassú megszületése.

Igen, a minket körülvevő sok „miért” záróköve és emberi szívünk minden ellentmondásának megoldása az az élet-halál kettősség, amely Jézus halálában és föltámadásában találta meg győzelmét, magyarázatát és teljességét, végül az Isten Országába vezető utat.

Élet és halál együttesen, sőt éppen ütközésükben jelentik a teremtésben megmutatkozó állandó fejlődést, az élet hirtelen ugrásait, a teremtés napjának fölragyogását és azt a módot, ahogy Isten életet ad gyermekeinek és megmutatja nekik szeretetét.

Mikor meghalunk a Földnek, megszületünk a fel-

sőbbrendű élet számára, mely az Isten élete bennünk. Amikor meghalunk a Földnek, fokozatosan kilépünk a dolgok és a történelem méhéből, hogy lassanként magunkévá tegyük az Ország állandóságát és az Istennel való teljes kapcsolatot.

— — — —

Ha ez így van, amint ezt Jézus Evangéliuma hirdeti és a bennünk élő remény sugallja, akkor meg kell változtatni gondolati beállítottságunkat, és hozzá kell szoknunk, hogy más irányból, a maguk igazi valóságában lássuk a dolgokat.

A Föld az a jel, amely az égre mutat, és nem az ég mutat a Földre.

A Nap Krisztus jele és nem megfordítva.

Mindaz, amit látok, jel, utalás, értelmezése annak, amit nem látok.

Minden egy láthatatlan valóság jele, amely sokkal fontosabb, mint a látható valóság.

Az eljövendő sokkal fontosabb, mint az, ami már bekövetkezett.

A holnap jobb a mánál.

Ami birtokomban van tovább mutat és jelzi azt, ami egykor birtokomba jut. Ami az enyém lesz, az fölülmúlja majd a meglévőt, ahogy a gyermek is több, mint magzat, és az érettség is értékesebb az éretlenségnél.

Igen, a holnap jobb lesz, mint a ma. Ezt a bizonyosságot az Istenbe vetett hit adja nekem. Hiszek Istenben, aki a szeretet.

A szeretet előre visz és nem hátra.

A szeretet alkot, és nem rombol.

A szeretet él, és nem hal meg.

Hozzá kell szoknom ahhoz, hogy amikor emberi életemet vizsgálom, mindent úgy lássak, mint az isteni élet jelét, amelyet Krisztus átad nekem és napról-napra táplál bennem.

Apám és anyám egy másik apa és másik anya jelei, akiket az Országban bírok majdan. A ház, amelyben gyermekként laktam, amely már nem létezik, az idő elpusztította, jele egy másik háznak, amely sohasem pusztul el.

Fivérem és nővéreim, akikkel együtt éltem, jelei más fivéreknak és nővéreknek, akik velem élnek majd az Atya örök Országában.

Az étel, amely táplált, a tűz, amely fölmelegített, a dombok, melyeken jól éreztem magam, más táplálék, más tűz, más dombok jelei, amelyek enyémekek lesznek a mennyei hazában.

A liturgikus gyülekezet, amelynek tagja voltam, maga az Eucharisztia, amelyet magamhoz vettem, élő jelei annak a másik Gyülekezetnek, amelynek tagja leszek az Országban, és ott egyetlen táplálékom lesz: maga az Isten.

Milyen jó arra gondolni, hogy minden ennek a lát-hatatlan világnak jele, amelybe elmerülök, és amelyet a hit vet föl számomra, amelyet a remény éltet és a szeretet ad nekem.

— — — —

Minden jel.

De ha jelről-jelre egyre följebb haladunk, eljutunk a boldog valósághoz, amelynek régies neve „Paradicsom”, a gyönyörűség hona, a „ház” ahol szeretnek. Erre gondolok, amikor a Paradicsom elnevezést halom.

Mondhatjuk úgy, hogy „ég” vagy úgy is, hogy „mennyország”. Ez mind egy és ugyanaz. Alapjában véve erre törekszik minden ember itt a földön.

Amikor Tamanraszet vagy Beni-Abbesz pusztaságában tartózkodtam és láttam a mérhetetlen sivatagi csapásokon hippik — valódi bátor hippik — átvonulását, lépteik súlyán fölmérhettem, hány év telhetett el, mióta elhagyták otthonukat.

Minél hosszabb idő telt el azóta, annál lassabban lépkedtek, annál hosszabban időztek el a mi kis közösségünkben.

Elhagytak egy házat, amelyet nem szerettek, egy világot, amelyet megvetettek, felépítményeket, amelytől elmenekültek, és elindultak — gyakran tudatukon és akaratukon kívül — egy másik ház, másik világ, másik felépítmény keresésére. Olyan világ felé, amelynek képét a lelkük mélyén hordozták.

Ez a keresés megingathatatlan.

Az ember itt a földön házat keres... az otthonát.

Úgy keresi azt, mint olyan helyet, ahol élhet, ahol lélegezhet, szerethet, megpihenhet.

Az, akinek, mint az árvának, nem volt igazi otthona, fájdalmas makacssággal keresi azt.

Az viszont, aki hamis, szeretetlen, zavaros otthonban élt, ahol kiabáltak és gyűlölködtek, az egész életében keresni fogja annak ellenkezőjét, amit megismert, és örökké beteg, sebzett szívű marad.

Micsoda sérülés, ha nem szerettek minket!
Micsoda szorongás, ha nem volt otthonunk!

A ház és a mennyország fogalma azonosul, megvan minden ember tudatában, hiszen az első parancsolat, amelyet Isten szívünkbe ültetett, utalás mind a házra, mind a mennyországra.

Keresed a házat, mert keresed a szeretetet.

Keresed a mennyországot, mert keresed a szeretetet.

A szeretet a mennyország. A szeretet hiánya a pokol.

Az embernek szüksége van szeretetre, mint ahogy szüksége van levegőre és ételre.

„A halálból átmentünk az életbe, mert szeretjük testvéreinket. Aki nem szeret, a halálban marad” (1 Jn 3,14).

Illúziókat nem kergethetünk, még az igazság zászlaja alatt sem.

Csak a szeretet elégít ki tökéletesen.

Az Isten valóban mindenké elé helyezi a szeretetet. Azonosul magával a Szeretettel.

A Szeretet az ember élete, életének fenntartó forrása és kiegészítője, gyönyörűsége és kiteljesedése.

Nem lehet szeretet nélkül élni; elég látnunk azt, ami ellenkezik vele, hogy megértsük a poklot.

A pokol a szeretet hiánya, ezt már itt e földön is megtapasztalhatjuk.

Minden élet a Földön a szeretet felé törekszik.

Lassan fölfedezzük és átéljük létünk folyamán mindazt, ami szeretet.

Táplálék, barátság, szex, kultúra, tulajdon, igazság, világosság — nem egyéb, mint fokozatok, amelyek bizonyos mértékben előkészítik, fejlesztik és

megtisztítják a szent és teljesértékű szeretetet, minden szeretet teljességét: Isten szeretetét, amely örökévaló örökségünk, mennyországunk tüze lesz.

Akkor fogjuk majd megérteni, miért születünk, miért hívott Isten életre minket.

Isten szeretetében minden magyarázatra lel.

Íme a Biblia ezt így összegezi.

„Halld, Izrael! Az Úr, a mi Istenünk az egyetlen Úr! Szeresd Uradat, Istenedet szíved, lelked mélyéből, minden erőddel! Ezeket a parancsokat, amelyeket ma szabok neked, őrizd meg szívedben, és véd gyermekidnek is eszébe, beszélj róluk, amikor otthon időzöl, s amikor úton vagy, amikor lefekszel s amikor fölkel. Igen, jelként kösd őket kezedre, legyenek ők a homlokodon! Írd föl őket házad ajtófélfájára és kapujára!”

(MTörv 6, 5kk).

— — — —

Jöhetsz halálom!

Jöhetsz, várlak.

Ma már nem félek tőled.

Már nem vagy ellenségem.

Nővérem vagy.

Szemedbe nézek.

Most megértetek.

És mégis, amint felém közeledsz, azt mondom neked, — arra gondolva, aki hatalmas kezében tart téged: *„Tégy velem úgy, amint Neked tetszik!”*

Szívem mélyéből mondom,

őszintén mondom,
szeretettel mondom:
„Tégy velem úgy, amint Neked tetszik!”
Szoktass hozzá ehhez a teljes önátadáshoz!
Szoktass hozzá ehhez a soha be nem fejeződő
vizsgálathoz,
ehhez a soha végetnemérő csókhoz,
ehhez az örökké forgó váltópénzhez,
ehhez a mindig nyitott párbeszédhez!
Szoktass hozzá lassanként, úgy, hogy életem
minden napján kiosztod nekem halálomat!
Tedd azt kenyereembe, mint hamut és homokot,
hogy *„ne csak kenyérrel éljek”!* (Mt 4,4).
Tedd házamba, mint *„valamiféle hiányt”*, hogy ne
érjem be a látható korlátaival!
Tedd azt bele, mint bizonytalanságot a biztonsá-
gomba, hogy csak abba vessem bizonyosságomat,
aki függetlenül áll mindenek fölött.
Tedd azt emlékeztetőül ünnepeim közepébe, hogy
hozzászokjam az egyedülléthez, ahhoz a pillanathoz,
amelyben egyedül leszek veled!
Amikor apám haldoklott, kérte, hogy legyek mel-
lette. Bízott bennem, szeretjük egymást.
Isten kegyelméből vele tölthettem az utolsó éjsza-
kát.
Mellette ültem, fogtam a kezét, és éreztem ujjai
szorításán azt, amit mondani akart nekem.
Olyan volt ez, mintha rám akart volna támaszkod-
ni, de mereven maga elé nézett.
Egyre inkább egyedül volt.
Amikor elhagyta a földet, a láthatatlan határain
egyedül volt.
Senki sem segítette.

Egyedül volt.

Igen, az ember valóban egyedül van, amikor meghal.

Minden segítség megszűnik.

Az ember egyedül van Istennel.

Az átkelés pillanatában csak Isten keze foghat kézen téged.

Én elengedtem apám kezét.

Csak Istennek mondhatjuk ekkor: *„Tégy velem úgy, amint Neked tetszik”*, mert egyedül Ő az Egyetlen, mivel Ő az Isten, akiben remélhetünk és nem csalatkozunk.

4. BÁRMI LEGYEN IS, MEGKÖSZÖNÖM

Mit akarsz velem, Uram?

Lelked megmondta, és szüntelenül ismétli bennem: „*Fiammá akarlak tenni!*”

Azért hívtalak a semmiből, hogy fiam légy.

Fölhasználtam az egész világmindenséget, hogy megalkossam a testedet.

Lemásoltam isteni valómat, hogy megalkossam a lelkedet.

Szeretetet leheltem beléd, hogy benned lakjam.

Most, hogy benned lakom, légy egészen az enyém, és én is egészen a tied leszek.

Légy az enyém, hogy még jobban birtokoljalak!

Légy az enyém, hogy mindig velem légy!

Légy az enyém, hogy olyanná tegyelek, mint én vagyok: szabaddá!

Légy az enyém, hogy megtanítsalak úgy szeretni, ahogyan én szeretlek!

És Istenem, miért várokotatsz oly sokáig arra, hogy beteljesülni lássam akaratodat?

Miért használtál föl egész korszakokat a Föld kialakulásánál ahhoz, hogy nekem testet adj?

Miért ennyi ezer év, hogy megalkossad az emberi történelmet?

Miért van szükség egész érthetetlen életemre ahhoz, hogy megkapd tőlem az igazi fény egy halvány sugarát, azt a csipetnyi szeretetet, amely alig nagyobb egy mustármagnál?

Nem tehetél volna azonnal gyermekeddé?

Olyan gyermekeddé, aki képes szeretni?

Miért ez a sok idő?

Miért ez a sok várakozás?

Miért ez a hosszú és kockázatos utazás?

Talán soha sem mondd el nekem, hogy a sok-sok mód közül, mellyel bölcsességed rendelkezett, miért éppen ezt választottad, hogy gyermekeddé fogadj?

Talán azt akarod, hogy én magamtól találjak választ a kérdésre?

Azt az utat választottad, mely az őskáoszról a világ rendjéig,

a világ teremtésétől a pusztulásáig,

a fogamzástól a születésig,

az érzéketlen anyagtól a tudat csodájáig,

a történelem előtti időtől a történelemig,

az emberi szeretettől az isteni szeretetig vezet.

Ez az élet kibontakozásának útja

a párbeszéd útja

a keresés útja

a hit útja

a remény útja

ez a szeretet útja.

— — — —

Amikor végiggondolom azt, amit bennem véghezviszel, határozottan az a benyomásom, hogy semmit sem akarsz rám kényszeríteni.

Javasolsz. S ráadásul csöndben teszed meg javaslatodat, határtalan csöndben, és képes vagy várni a világ végezetéig.

Csönded oly nagy, várakozásod oly tökéletes, hogy a kevésbé éberek hajlamosak azt összetéveszteni a halállal: Isten halálával.

De én tudom, hogy ez nem igaz.

Javasolsz, csöndet teremtesz, és vársz, nehogy erőszakot kövess el rajtunk.

Azt akarod, hogy mi jöjjünk Feléd, szabadnak akarsz minket.

Mert szabadságra akarsz nevelni bennünket.

El akarod kerülni a látszatát is annak, hogy zsarnoknak találjunk.

Teremtesz, de annyira elrejtet teremtő hatalmat, hogy teremtményeid azt gondolják: önmaguktól jöttek létre.

Üdvösségre hívod népedet, átvezeted a pusztaságon. Mannával táplálsz, és sziklából fakasztott vízzel üdítet ők. Lerombolod Jerikó falait, és utat nyitsz népednek az Ígéret földjére. Amikor pedig mindez megtörténik néped meg van győződve arról, hogy nem is volt szüksége Rád: ami történt, az a saját ügyességének és hatalmának köszönhető.

Sőt annyira meg van győződve erről, hogy az első adandó alkalommal elhagy Téged: bálványt keres magának, hogy azt imádja.

Te pedig végtelenül leleményesen elrejtőzöl.

Szolgád Izajás így szólít Téged: „*Elrejtőzött Isten*” (Iz 45, 15).

Elrejtőzöl a teremtésben.

Elrejtőzöl a történelemben.

Elrejtőzöl a Megtestesülésben.

Elrejtőzöl az Eucharishtiában.

Elrejtőzöl bennünk.

Te mindig elrejtőzöl.

És azt akarod, hogy mi fedezzünk föl, saját magunktól, ha szükségesnek érezzük.

Általában a szükség készítt rá, hogy keressünk.

Az önmagában tökéletesnek, az örökkévalónak, a szabadságnak, a fénynek, a szeretetnek az igénye.

Főleg ellentmondásos helyzetekben keresünk téged, amikor már nem tudjuk, hol áll a fejünk, vagy amikor elfáradtunk a várakozásban.

De még ilyen alkalmakkor is rejtve cselekszel, azt a benyomást keltve bennünk, mintha csak a magunk kedvére kutatnánk.

Azt hiszem az ok mindig ugyanaz: nem akarsz kényszeríteni minket.

Nem akarsz érdekházasságot, nem akarod megsérteni szabadságunkat.

Így amikor fölkelünk, hogy Hozzád menjünk és kövessük az utat, melyet öröktől fogva készítettél számunkra, tökéletesen szabadnak érezzük magunkat.

Még azt sem vesszük észre, hogy azokba a nyomokba lépünk, amelyeket felénk jövet te hagytál hátra, hogy eltaláljunk Hozzád.

Mennyi időbe telik, míg megértjük, hogy te vagy a lét, az akarat, a sugalmazás és a valóráváltás, a terv és a történelem!

Én a hit mélyén találtam meg azt a helyet, ahol az ember szabadon találkozhat Veled. Azt az isteni légkört, amelyben az embert „fiaddá” teszed, anélkül, hogy hatalmaddal befolyásolnád, vagy rémítenéd.

„Uram, mi Urunk, milyen csodálatos széles e világon a te neved!”

(Zsolt 8,2)

„Magasabbak az én gondolataim a ti gondolataitoknál”

(Iz 55,9)

Az út, melyet Isten választott, hogy szeretetre, kapcsolatra képes gyermekévé tegyen minket, a fejlődés, a tapasztalat, a keresés, a párbeszéd, a történelem útja.

De hogy valóban jó út legyen, a szabadság útjának kell lennie.

Szabadság nélkül nincs keresés, szabadság nélkül nincs párbeszéd, szabadság nélkül nincs szeretet.

Szabadság nélkül minden előre megírt, előre megszerkesztett, előre megszabott esemény lenne. Végzetyszerűen meghatározott értelmet kapna minden.

Az Isten ízlése más. Mivel a találkozás helyéül a Földet választotta, olyan helyé tette azt, ahol az ős-káosz a világ rendjével,

a világosság, a sötétséggel,

az élet a halállal,

a gyűlölet a szeretettel,

az ég a földdel találkozik.

Az ellentétek e küzdőterén az ember szabadon munkálja üdvösségét.

Megteremti városát.

Megvalósítja tervét.

Ámde a teremtésben és a megvalósításban emberi keze Isten kezével fonódik egybe. Ekevása Isten földjét szántja. „Emberfiúi” mivolta egybeolvad az „Isten gyermekének” létével.

Milyen nehéz kétféle eredetünket megkülönböztetni!

Ki tudja megérteni ennek az egyesülésnek mélységes titkát?

Te cselekszel Istenem vagy pedig mi?

A mi munkánk hozza létre a magot vagy a Te titokzatos akaratod?

Hol ér véget a Te cselekvésed, és hol kezdődik a miénk?

Egyesek azt mondják: „Minden az Istentől jön”! — Mások ezt válaszolják: „Minden az embertől származik!”

Egy és ugyanazon dologról beszélnek?

Végül is a terv egy és ugyanaz, ezt nem nehéz fölfedeznünk.

Egy egyszerű, tisztaszívű embernek elég egy madárfészeket vagy egy kis nyúlodút meglátnia, hogy megértse az egész terv ihletettségét.

És te nem tudnád, hogy a terv tőlünk vagy az Istentől ered?

Mi is megilletődünk a madárfészek láttán. Mi sem tudnánk jobb szimbólumot találni Országod kifejezésére, mint amelyet beleírtál az idők teljességébe, és amely felé elindítottál minket.

Fészek az az Ország, rejtek, ahová behúzódhatunk; ház, ahol otthon vagyunk: a szeretet, a megnyugvás, a békés együttlét, a kölcsönös megértés és összetartás, az egyetemes testvériség helye.

Miért is különböznék az, amit Te nyújtasz nekünk attól amit érzünk? Nemde egy és ugyanazon dologról van szó? Az Országodról szóló példabeszédek olyan mély visszhangot keltenek bennünk, hogy őszinte örömmel fogadjuk szavadat. Mintha csak közölünk való valaki írta volna őket.

— — — —

Az eredeti terv mégis nemde a tiéd Istenem, —
vagy mégis a miénk volna?

Te teremtettél minket a Magad számára, — vagy
mi, akik Rád szomjazunk, találtunk ki Téged?

Te sugalltad nekünk a „Mi Atyánk”-ot, — vagy a
bennünk megszületett imádság jut benne kifejezésre?

Mindez nem annyira reánk szabott, hogy sokaknak
az a benyomása: még ha nem is léteznél, akkor is rád-
találtunk volna.

Sose tudjuk, hogy vajon Tőled származó elgondo-
lás lebeg előttünk, vagy csak úgy véletlenül fogant
meg bennünk a Rólad alkotott kép.

Vajon Te akartál-e Atyánk lenni, — vagy pedig mi a
Te gyermekeid?

Vajon Te nyújtod-e szeretetedet, — vagy mi aka-
runk szeretni?

Igen, a hit Istene,
a teremtés Istene,
az egyház Istene,
az emberek Istene
pontosan egy és ugyanaz.

A Te nyomaidba lépünk, amelyeket magad után
hagytál.

Ha meg kellene határoznom Téged, csak annyit
mondanék: „Te vagy az, aki előtttem járt.”

— — — —

De ahol a dolgok bonyolódnak, — vagy inkább tiszt-
ázódnak — az a konkrét alkalmazás területe. Az esz-
mények valóráváltásánál szakadék tátong.

Megálmodunk valamit, és mást hozunk létre.
Jót akarunk, és rosszat teszünk.
Szeretetről beszélünk, és gyűlölünk.
Ahol fény van, oda sötétséget hintünk.
Ahol öröm van, oda szomorúságot vetünk.
Micsoda csapás a földi város megépítése!
Valódi Bábel! Minden korszakban az!
Visszafelé bandukolunk az úton, amelyet pedig
magunk választottunk.
Ahelyett, hogy olyan várost teremtenénk, amely
szabad és nyugalmas, mint a fecskefészek, tolvajok
tanyáját építjük.
Lehet-e szomorúbb látvány, mint az emberek váro-
sa? New-York, Tokio, Hong-Kong, Milano, Chicago?
Az egyik éhenhal, a másik halálra zabálja magát.
Az egyik halálosan unatkozik, a másik végkimerült-
ségben pusztul el.
Hogyan lehetséges ez?
Miért kell történelmünknek az önzés, az elnyomás,
az erőszak, a bűn történelmének lennie?
Ha jól meggondoljuk, van miért elcsüggednünk és
megdöbbennünk, főként, ha rájövünk arra, hogy ez a
rossz nem a letűnt múlté, hanem a mi korunké. Mi te-
szünk így, ha még olyan fölvilágosultnak tartjuk is
magunkat.
Volt-e még egy olyan kor, amely a háborúk, a fajir-
tás, a kínzások, a kivégző táborok, az éhhalál annyira
iszonyatos képét nyújtotta volna, mint a mi korunk?
Holttestek micsoda bűze terjeng ebben a technikai-
lag oly fejlett társadalomban!
Nincs mivel büszkélkednünk, mert mindnyájan el-
lentmondásokba bonyolódtunk.

Amikor viszont fölfedezzük az ellentmondásokat, akkor nem mond nekünk ez valamit?

Ha mindjárt az elején nem sikerül a tervben fölfedeznünk, hogy mi az, ami tőlünk és mi az, ami Istentől származik, kételkedhetünk-e még most is az ellentmondások láttán?

Végső soron rákényszerülünk, hogy megkülönböztessük azt, ami Istentől, Atyánktól jön, és ami tőlünk származik.

Igen, ellentmondásainkban fedezzük föl gazságainktól elkülönülten az Istent, és éppen itt száll ő vitába velünk az üdvösség Evangéliuma útján.

Bűneinkben fedezzük föl újra az Istent; a gonoszság szakadékának mélyén ott találjuk Őt magunk mellett.

Gyöngeségünkben érezzük meg, hogy szükségünk van rá.

Ha a tékozló fiú — mindnyájan azok vagyunk — eltávozása előtt nem ismerte volna atyaként az apját, akkor visszatértekor a vele gyakorolt mérhetetlen irgalmasság nyomán nyilván megérthette és fölismerhette őt.

Hiszem, hogy az Isten legjobban az emberi nyomorúság mélységeiben nyilatkozik meg előttünk.

Izrael Bábelben fedezi föl újra Istenét: abban a rettenetes magányban és sötétségben születik meg benne az igazi reménység.

A remény támogatja majd azt a néhányat közülük, akik túlélik ezt az időszakot, és ez készíti elő őket a messiási idők befogadására.

Mi sem különbözünk Izraeltől: a messiási idő ott kopogtat az ajtónkon.

Sőt azt mondhatnánk, valamiképpen mindegyikünkben ott él Izrael sorsa.

Ahogy Izrael a saját gyöngeségében fedezte föl Istent igazi nagy titkát, úgy fedezzük föl azt majd mi is újra.

Igazi arcunkat majd az Úr mutatja meg, miután már végigjártuk utunkat a földi városban, hogy azt lehetőleg hasonlónvá tegyük a mennyei városnak bennünk élő képéhez. Ez bizonyítja majd érettségünket vagy éretlenségünket. Ösztönöz, hogy egyre inkább a jobb után törekedjünk: igazságra szólít, és arra készítet, hogy emberlétünk titkában megtaláljuk az isteni élet forrását. Egyedül ez képes megvalósítani itt e földön a lehetetlent: a szeretet életét a szabad emberek között.

— — — —

Természetesen ez utópia.

Mindaz, amit Isten kíván az embertől, oly nagy, hogy utópiának kell tartanunk.

„Legyetek tökéletesek, amint a mennyei Atyátok tökéletes”
(Mt 5,48).

Utópia!

„Amint én szerettelek benneteket, úgy szeressétek ti is egymást!”
(Jn 13,34).

Utópia!

„Ne ítéljetelek!”
(Lk 6,37).

Utópia!

„Azokra, akik átkoznak benneteket, mondjátok áldást, és imádkozzatok rágalmazóitokért!” (Lk 6,28).

Utópia!

Ez a szeretet utópiája.

Miközben viszont megélni próbáljuk ezt a bennünk soha meg nem valósuló utópiát, akkor sikerül megismernünk a két nagy ismeretlent: Istent és az embert.

Így tudjuk szembesíteni őket.

Így tudjuk meg, hogy örök isteni terv szerint Isten az Atya, az ember pedig az Atyának gyermeke.

5. MINDENRE KÉSZ VAGYOK, MINDENT ELFOGADOK

Ha a teremtés témáját rajzban kellene kifejeznem, ha meg kellene mondanom, hogy mi életünk titkának, a minket körülvevő sötétségnek a nyitja, nem haboznék, és anyaméhet rajzolnék — ahol az asszony születendő gyermekét hordozza.

A világegyetemben a teremtmény létrejötté, a szeretetben megtermékenyült életnek titokzatos valósága a Teremtő arcát hordozza, és rendkívül hitelesen szemlélteti, ami velünk történik mindnyájunkkal, akiket Isten alkotott.

Az egész mindenség hatalmas „isteni miliő” ahhoz, hogy benne mint Isten gyermekei megszülessünk.

Az egész történelem epizódok sorozata, melyek közvetlenül érintik azt, aki az időbe és térbe burkolva érlelődik és lassanként a dolgokból való kijárat felé halad.

Közlünk mindenkinek az a nap lesz igazi születésnapja, amelyen kilép a dolgok kötelékéből és oda távozik, amit Jézus az Ő Országának nevezett.

Jelenleg az időben minden csak anyaméh, minden csak vajúdás és környezet, átalakulás és átmenet az Országhoz képest, amely már bennünk van, de még nem érkezett el a beteljesedéshez.

Minden homályos, éppen azért, mert olyan mint az anyaméh, minden szenvedés, mert folyik a vajúdás, az érlelődés.

Isten formál így bennünket. A dolgokkal, az ese-

ményekkel, a történelemmel, mint ahogy az édesanya tejével táplálja és szeretetével melengeti gyermekét.

Nehéz megértenünk, hogy ebben a folyamatban két szereplő van, nem pedig egy.

Ahogy az anya és a gyermek, úgy áll kapcsolatban egymással Isten és az ember.

Még ha olykor egynek látszanak is, mert annyira egymás közelébe jutottak. Valójában mégis ketten vannak.

Előbb vagy utóbb az egyik azt mondja a másiknak: „Te”.

A „te”, azaz a másik fölfedezése a hitben történik. A hitben ismerjük meg az isteni személyt, s bár még nem látjuk őt, kezdjük „Atyának” szólítani.

És rámosolygunk.

Amikor őszintén és szeretettel sikerül kimondanunk: „Atyám”, ez azt jelenti, hogy bekapcsolódtunk az isteni áramkörbe.

„Akik befogadták, azoknak hatalmat adott, hogy Isten gyermekévé legyenek. Azoknak, akik nem a vérnek vagy a testnek a vágyából s nem is a férfi akaratából, hanem Istenből születtek”

(Jn 1.12-13).

Ez a nap nagy nap és gondolom, előbb vagy utóbb mindannyiunk számára elérkezik. Nem képességeink miatt, hanem azért, mert Ő végül is kimondatja velünk: „Atyám”. Az Ő szeretetre ösztönző akarata állandóan segít minket.

Kilenc hónapig tart a gyermek kialakulása az anyaméhben. Egész emberi létünk folyamán tart a mi istengyermeki kibontakozásunk.

Az anyaméhben a gyermeknek kevés szabad tere van, Isten méhében a térség végtelen nagy.

Megvan ugyan az embernek bizonyos cselekvési szabadsága, mégis „benn” van, és ezért nem látja annak arcát, aki létrehozta.

„Mert benne élünk, mozgunk és vagyunk” (Ap-Csel 17,28), de nem látunk.

Amikor majd kilépünk e világból, szemtől szembe fogjuk Őt látni, ahogy azt az Írás mondja.

Isten most körülölel bennünket, cselekvési módját a hitben értjük meg, önmegvalósításunkra a remény serkent, ezt pedig a szeretet irányítja.

— — — —

A legnehezebb számunkra az, hogy ne felejtsük el Isten szerepét.

Ez azért nehéz, mert minden csöndben történik, a csönd pedig félelmet kelt.

Azt szeretnénk, hogy Ő mondja el nekünk: „Itt vagyok”, vagy mennydörgéssel, villámlással fedje föl jelenlétét.

Ha néha mégis így cselekedett, ahogyan a Kivonulás könyve elmondja, azért tette, mert az emberiség még gyermek volt és így kellett bánni vele.

De ő jobban szereti a csöndet.

Jelenleg csöndben várakozik, mert az ember érettségéhez ez jobban illik.

Isten csöndje a te hitbeli érettséged jele. Ha félsz ettől a csöndtől, akkor még kissé gyermek vagy.

A gyerekek félnek a csöndtől, a sötétségtől, de hozzá kell szokniok mindkettőhöz.

Isten dolgai nincsenek ráutalva pusztán a mi emberi szavunkra.

*„Az egek hirdetik Isten dicsőségét,
az égbolt vallja kezének művét.
A nap tovább adja a szót a másik napnak,
az éj jelenti a hírt az éjnek.
Nem beszéd ez, nem szó, hang nem hallható,
a hír mégis terjed szerte a világon,
a szózat elhangzik a föld határáig”*

(Zsolt 19, 1-5).

A dolgok szólnak, az egek beszélnek. De Isten a csöndben jön el.

Az illúziók félelmet keltenek bennem.

A hit, a remény, a szeretet útja pontosan az illúziókkal ellentétes irányba vezet.

Isten csöndje felé.

A kereszt mezítelensége felé.

Az áttetsző éjszaka felé.

Olyan az mint a fény. Légkörünkön kívül nem világít a nagy mindenségben.

De semmi sem fényesebb, mint ez a tiszta sötétség.

— — — — —

A mai ember lelki életének egyik legfőbb nehézsége az átmenet a zajból a csöndbe, a gyerekes hitből a hit érettségébe, a szobrok áradatából az eucharisztikus mezítelenségbe, az egyénieskedésből a keresztényi szeretetbe, az érzelgősségből a józan fölfogásba,

a látványos körmenetekből az emberi városok aszfaltjának szegénységébe.

Sok keresztény megrémül a hiedelmek leleplezése láttán: retteg az elvilágiasodástól.

Túlságosan hozzászoktak, hogy szobrokat símogassanak, lélekben valamit átölelve tartsanak, ezek nélkül, pusztán a liturgikus naptárra utalva, szinte elveszettnek érzik magukat.

Hol van az Isten?

Hová jutunk, ha ez a hóbortos plébános Szent Györgyöt és a sárkányt a faliszekrénybe dugja?

A legnagyobb válság az imánál jelentkezik.

Nem érzek többé semmit!

Nem látok már semmit!

A múltban ugyanis érzéshez, látáshoz szokott kereszténységünk volt.

A vallásosság érzelmi megélésre és csodákra épült.

Úgy tűnt, a szent helyek arra valók, hogy fönttartás a vallásosságnak ezt a formáját.

A modern világ, a technika, a társas együvértartás lerombolta a hiedelmeket, leleplezett bizonyos gyerekes elképzeléseket, föltárta a természet törvényeit. Most már minden összedől, semmivé lesz?

Megérted hát azokat, akik azt mondják: Már nem hiszek!

De hát mi is volt ez a hit?

Hit volt ugyan, de nagy százalék babonával keveredett.

Eltávolítva a babonák halmazát sokaknál, csak oly csenevész hit maradt a helyében, amely már nem volt életképes.

A valódi hitnek nincs szüksége arra, hogy érezzen.

Az érett hitnek nincs szüksége arra, hogy lásson.
Az a csendből és nem a zajból, elmélyedő figyelés-
ből és nem rendkívüli dolgokból, Isten szavából és
nem babonaságokból táplálkozik.

— — — —

De hát akkor soha semmit se érezhetek meg belő-
le?

Be kell érnem azzal, hogy várom a Jelenések köny-
vében megírt villám cikázását, hogy kiszabaduljak az
éjszakából?

Íme elmondom, mi az, amit látnod, érezned kell.

Érezned, látnod kell a teremtményeket; minden te-
remtményt.

Miért köti le teljesen figyelmedet az a könnyecsepp,
melyet a festő a képen a Szűz szempillájára festett, és
miért nem látod meg a tavaszi hajnal minden harmat-
csöppjét?

Miért lelkesedel valamilyen szobor alig fölvázolt
mozdulata láttán, és miért nem vagy képes elragad-
tatva szemlélni a csillagok mozgását?

Miért teszel meg kilométereket, csak hogy meglásd
valakinek emberi kezén Krisztus sebeinek nyomait, és
miért nem látod meg a szegények sebeit?

Kezdd azzal, hogy Istent látod meg a teremtmé-
nyekben!

Ismerd föl az Ő szépségét a fölkelő Nap szépségé-
ben!

Ismerd föl hangját testvéred hangjában, aki elhalad
melletted és szólni akar hozzád!

Ne vesztegesd többé azzal az idődet, hogy képzeletedben keresed az Istent!

Amikor majd csodálatosnak találod azt, hogy egy méh meg tudja találni kaptára bejáratát, észreveszed Istent magad mellett a csöndben.

És igyekezz hálát zengeni!

Az égért, amelyet Ő ad nekünk, alleluja!

A napért, amelyet Ő ad nekünk, alleluja!

A tengerért, amelyet Ő ad nekünk, alleluja!

A barátokért, amelyet Ő ad nekünk, alleluja!

Igen, alleluja, még akkor is, ha az ég olykor viharos;

alleluja, még akkor is, ha a nap néha éget;

alleluja, még akkor is, ha barátaid néha nem úgy gondolkodnak mint te.

Minden az isteni kegyelem munkája.

Mindenben Isten van, aki szeret engem.

Mindenben Isten van, aki elér hozzám.

Mindenben Isten van, aki gyermekévé tesz engem.

— — — —

Földi életünket így határozhatnánk meg: „*élet kettesben*”.

Sohasem vagyunk egyedül, ha Benne élünk.

Sohasem vagyunk egyedül, ha Ő alkot meg minket Országá számára.

Jelenlétének megérzése önmagunkban — nagyfokú érettség.

Élő kapcsolat teremtése Vele az imában — nagy gyönyörűség.

Velünk kapcsolatos tervének elfogadása — valódi bölcsesség.

De ezt az érettséget elérni, ezt a bölcsességet elsajátítani nem könnyű.

Mindig két ellentétes irány vonz bennünket; vagy a tétlenségnek adjuk át magunkat, megértve az Ő feltétlen magának-valóságát, és azt mondjuk: „Ő az, aki cselekszik”; vagy pedig biztonságérzetünkben mi magunk cselekszünk, anélkül, hogy gondolnánk az Ő titkos cselekvésére.

Volt egy olyan korszak, amelyben az első magatartás volt jellemző.

Napjainkban a második irányba haladunk.

A modern ember nagy mértékben magára utaltnak érzi magát cselekvésében.

Megalkotta a „Befejezetlen” eszméjét. Állítja, hogy Isten teremtménye megállt az ember megjelenésekor és azóta az ember feladata az, hogy befejezze az Isten által fölvázolt nagy művet.

Az eszme szép, s talán hasznos is lehet sokak számára, hogy fölébressze felelősségérzetüket, de sok félreértésre ad alkalmat, és bizonyosan nem járul hozzá a dolgok tisztázásához.

Jézus egy mondatából szeretnék kiindulni: „*Atyám mindmáig munkálkodik, azért én is munkálkodom*” (Jn 5, 17).

Az Evangéliumnak ez a mondata lezárja az összes régi és új, antik és modern vitát, amelyet az Isten és ember, a szemlélődés és a cselekvés életben való kapcsolatáról folytattak, és megóv a tévedésektől.

Amikor Jézus azt mondja: „*Atyám mindmáig munkálkodik, azért én is munkálkodom*”, nem állítja, hogy egyedül alkotta meg élete nagy művét.

Más helyen Jézus ezt mondja: „*Aki küldött, velem van, nem hagyott magamra, mert mindig azt teszem, ami tetszésére van*” (Jn 8, 29).

Az Atya mindig ott van Jézus életében, és Jézus sohasem foglal állást anélkül, hogy előbb ne fordulna Atyjához.

A modern ember oly magabiztossá vált, oly büszke tudására, hogy végül is komolyan azt gondolja, ő egészen egyedül fejezi be a befejezetlen művet.

Minthogy kissé előbbre jutott a természet dolgainak fölfedezésében, azt hiszi, hogy eljött az idő, amikor mindennek fölött valónak, a világmindenségért egyedül felelősnek érezheti magát.

Úgy értelmezik Isten csöndjét, amely öröktől fogva való, mint Isten halálát, azaz mint cselekvéstől teljesen mentes magatartást, amely fölöslegessé teszi, hogy Őt segítségül hívjuk, hozzá könyörögjünk, imádkozzunk. Állítólag elhatározta, hogy magára hagyja az embert, boldoguljon maga.

Nincs ennél hamisabb és a hitre veszélyesebb állítás. Ez az imádság kiirtását, az Isten és az ember párbeszédének megszüntetését jelentené.

Egyben nagyon szomorú helyé tenné ezt a földet, mert ne felejtsük el: „*Nem vesszük észre, amikor Isten cselekszik, de félünk, amikor hallgat*”.

— — — —

De térjünk vissza az embernek Istennel való kapcsolatához, ahhoz amit az embernek kell tennie és neki kell végrehajtania mindennapi életében!

Jézus mondja: *„Atyám mindmáig munkálkodik, azért én is munkálkodom”*, világosan elismerve mindkét fogalmat.

Ketten vannak: Jézus és az Atya; ott az ember és ott az Isten.

Mindketten munkálkodnak.

Jézus életében az Atya mindig jelen van.

Jézus nem rejti el és nem felejtí el, hanem látja Őt; nem menekül előle, hanem keresi Őt.

„Én nem vagyok egyedül, mert az Atya velem van”

(Jn 16, 32).

„Atyám, hálát adok neked, hogy meghallgattál. Tudom, hogy mindig meghallgatsz. Csak a körülöttem álló nép miatt mondtam, hogy higgyék: te küldtél engem”

(Jn 11, 41).

Elég Szent Jánost olvasnunk, hogy folytonos, világos, csodálatos képet kapjunk Jézus és az Atya bensőséges együttlétéről, Jézus és az Atya közötti kapcsolatról: a remény, a párbeszéd, a szeretet kapcsolatáról.

Miért lenne ez másképp az ember, azaz mindannyiunk esetében? Nemde Jézus a tökéletes ember, az egyetlen példakép, az elsőszülött?

Ami Jézussal történik, az fog velünk is megtörténni, mert ő az elsőszülött, és mert szeretetében az Atya úgy döntött, hogy minden élő fölruház az elsőszülött természetével. Így azok teljes értelemben testvérek lesznek: hatalmas sokaság, akiket Jézus vére vált meg. Ő az életét akarta adni, hogy Isten szeretetből alkotott tervét megvalósítsa.

Ahogy azt Jézus teszi, úgy kell nekünk is tennünk.

Ahogy Jézus kapcsolatban van az Atyával, úgy kell nekünk is kapcsolatban lennünk az Atyával.

Ahogy Jézus beszél az Atyával, úgy kell nekünk is beszélünk az Atyával.

A párbeszédnek, a szeretetnek két pólusa van: a két pólusnak meg kell lennie.

A bűn azt jelenti, hogy a kettő közül valamelyiket kiiktattuk.

Ha nem számolok az emberrel, és ha azt gondolom, hogy mindent Isten tesz, tévedek; de akkor is tévedek, ha felejtve Istent, azt gondolom, hogy én egyedül cselekszem.

Isten és az ember közötti kapcsolat tekintetében legyünk tudatában annak, hogy itt nem elvont egységek közötti viszonyról van szó. Személyekről van szó.

Egyik én vagyok, és Isten a másik.

A Szentháromságban kifejezésre jutó keresztény személyi fölfogás mindig megóvott engem attól, hogy a hitet valamilyen bizonytalan tűnékeny dologra korlátozzam.

Minél inkább törekedtem arra, hogy Istennel bizalmas kapcsolatba lépjek, annál jobban tapasztaltam Istenben a Személyt.

Az Atya Jézustól különböző Személy, és amikor Jézus azt mondja: „*Atyám mindmáig munkálkodik, és ezért én is munkálkodom*” nagyon is világos dolgot jelent ki, amely számomra fényforrás.

Vajon Ábrahám nem valaki Személyre hallgatott, amikor hangot hallott, amely így szólt hozzá: „*Vonulj ki földedről?*” (Ter 12, 1).

Vajon Mózes nem valaki Személyben érzékelte Isten jelenlétét az égő csipkebokorban: „*Vedd le sarudat lábadról...?*” (Kiv 3, 5).

6. CSAK AKARATOD TELJESÜLJÖN BENNEM ÉS MINDEN TEREMTMÉNYEDBEN

Isten az emberi fejlődés hosszú útjára az elképzelhető legegyszerűbb útmutatót adta.

Amíg Isten Országának eljövételére várakozol, kezd el azt magad fölépíteni!

Amíg arra várakozol, hogy gyermekemmé légy, viselkedj másokkal szemben atyaként.

Amíg az igazságra és békére vársz, kezd el megvalósítani itt a földön az igazságot és a békét!

Amit a magad számára elvársz, azt add meg testvéreidnek!

Ha a szeretet Paradicsomát akarod elérni, igyekezz a földet Paradicsommá alakítani!

Ha megbocsátást akarsz, bocsáss meg!

Ha azt akarod, hogy kielégítsenek, elégíts ki másokat!

Ha azt akarod, hogy szabaddá tegyenek, tégy szabaddá másokat!

Így a Föld az ember számára kísérleti területté válik, hogy megvalósítsa, ami a szíve vágya, és látható formában próbálja kifejezni azt, amit megsejt a láthatatlanból.

Így a gyöngeség és még inkább a tudatlanság okozta ellentmondások ellenére beleviszi a „Város” építésébe igazságra- és jóratörekvését.

Tévedései ellenére állandóan segíti haladását az Ország eszménye.

Ha pedig akár csak valami piciny részsikert is elér,

akkor bátran odaírja művének homlokzatára, hogy mit akart alkotni: megvallja, milyen eszménykép lelkesítette.

Ha pedig kudarcot vallott, fiai majd újrakezdek, és apáik tévedéséből kiindulva a hibák kijavítására törek-szenek.

Minden nemzedék azt hiszi, hogy nulláról indul, különösen, ha egy háború vagy kétségbeesés nagy megpróbáltatásaiból kerül ki.

Minden forradalmár merészet lép előre, derűlátással telve. Ragyogó szemében a meggyőződés tükröződik: „Most rajtam a sor, hogy megpróbáljam. Majd meglátjátok, mit viszek végbe!”

Az ember újra és újra a nulláról kíván elindulni.

Pedig nincs is minden elveszve.

Mindig hiteles marad a szeretet.

— — — —

Nem marad viszont mindig hiteles az intézmény.

A népek haladásában, eszményeinek és célitűzéseinek megszilárdítására irányuló kísérleteikben az intézmény szükséges, sőt nélkülözhetetlen „keret”. Csak így próbálkozhatunk célitűzéseink megvalósításával.

Az intézmény házzá, kollégiummá, szeminárium-má válik, hogy formálja az embereket. Törvénnyé lesz, hogy szabályozza a kapcsolatokat. Szokássá, hagyománnyá, kultúrává, közösséggé, állammá, plébániává, egyházmegyévé, egyházzá lesz.

De miközben a szeretet sohasem vénül, az intéz-

mény ki van téve az előregezés veszélyének, sőt, ami még rosszabb: fönmaradásával gyakran gátolja a fejlődést, haszontalanságával sok botrányt okoz.

A szeminárium még ott áll az ilyen és ilyen utcában, de üres.

Az ilyen és ilyen számú törvény még ott van a törvénykönyv bizonyos fejezetében, de semmire sem való, mert a szokások megváltoztak.

Említék egy életből vett példát, s mivel a kérdés elég kényes, kissé részletezem.

1974 december 13. Tizenkét nap múlva lesz karácsony. Ezt az ünnepet a szóbanforgó város különös áhítattal ünnepli.

Két zarándok érkezik: Mária-Magdolna, szociális gondozónő, 28 éves, francia és Sendey szociológus, 25 éves, kanadai. Úton vannak Róma felé, és remélik, hogy a Szentév megnyitására, karácsonyra gyalogosan odérnek.

Pénzüik nincsen, mert a szegénység szellemében akarják megtenni ezt az utat, érezni akarják, mit jelent a szegénység.

Miután imádkoztak a helység templomaiban, bejárják a kolostorokat és jótékonyági intézményeket, hogy szállást találjanak.

Leszáll az est, sehol nem fogadják be őket.

„Zárva-zárva-zárva-menjenek máshová-menjenek oda föl-menjenek oda le!”

Kiábrándultan hagyják el a várost, és a városszéli mezőn találnak egy kis lakókocsit. Két protestáns norvég utazik a kocsival. Külföldiek egymásközt jól megértik egymást. Végül is a lakókocsi — bármily kicsi — mégis menedéket nyújt négy embernek a hideg éjszakában.

Íme a probléma: a szegényes kis lakókocsi vendég-szeretőbb, irgalmasabb lehet, mint a nagy névtelen intézmény, amelyből hiányzik a szeretet.

Ott a „te” még létezik, míg a hatalmas kolostorban, az óriási épületben már nem létezik. Csengők, ajtók, szabályzat, nyugalmas biztonság, tökéletes rend helyettesíti.

Az intézmény felülkerekedett.

Az embert eltiporták, kirekesztették.

A szegénynek nincs hová mennie.

Az intézményben már nincs senki, aki gondjába vehetné.

Ugyanez történt Jézussal.

A templom intézménye túl gigantikus volt, hogy befogadja.

Később túl süket volt, hogy meghallja szavát.

Végül, hogy megszabaduljon tőle, képes volt megölni őt.

— — — — —

De a történetnek nincs vége. A tegnap emberei nem voltak rosszabbak, mint mi, ahogy mi sem vagyunk náluk jobbak.

Ádámtól kezdve a földön élő utolsó emberig a dolgok nem változnak meg.

Mindig lesznek kapuk, melyek megnyílnak, és kapuk, melyek bezáródnak.

Lesznek olyan emberek, mint az irgalmas samaritánus, és lesznek olyan esetek mint a dúsgazdag és a szegény Lázár.

Lesznek Gamalielek, akik megmenteni igyekeznek, és lesznek Kaifások, akik igazolást találnak arra, hogy megöljék az ártatlant.

Egykor azt gondoltam, hogy ami az Ószövetségben megtörtént, az nem történik már meg az Újszövetségben, a „Templom” nevében művelt gonosztettek nem ismétlődnek meg a Jézus által alapított egyházban.

Ez súlyos tévedés volt, és ez a gondolkodásmód késleltette bennem, hogy helyesen ítéljem meg a valóságot.

Mindegyikünkben van egy darabka ebből a „Templom”-ból: az intézmények egy-egy kis faldarabja még elzárja szívünk egy részét.

Jézus eljövetele nem tette egyházát a szentek egyházává, meghagyta azt a bűnösök egyházának.

Nagyobb felelősséget adott ezeknek a bűnösöknek azáltal, hogy közelebb hozta őket Isten fényességéhez, mely Jézus eljövételével beragyogta a földet.

Az ember viszont megmaradt embernek, aki mérhetetlen szeretetre képes, de a szeretetet meg is tagadhatja.

Az egyház megmaradt egyháznak, a szentség hatalmas letéteményesének, de megmaradt egész gyöngesége és veszendő jellege.

Az idők végezetéig az egyház és az Evangélium hősi, valóban isteni értékek kibontakozását teszi lehetővé, de ugyanakkor összeütközések és botrányok színtere marad.

Egy és ugyanazon a napon a római zarándoknak fölemelő élményben lehet része, de meg is botránkozathatja valaki, aki elmegy mellette.

És ez a valaki mi magunk is lehetünk.

Ugyanakkor az Üdvösség útja mindig megtalálható az Evangéliumban.

Amikor az intézmény túlságosan rám nehezedik, amikor úgy érzem, hogy már nem vagyok biztos a dolgaimban, rögtön az Evangéliumban kell keresnem a szabadulást, az enyhülést, a föllélegzést.

Nem nélkülözhetem az intézményt: szükséges számomra, de korlátoznom kell hatalmát. Képessé kell tennem arra, hogy szolgáljon, de ne tegyen szolgájává.

Az intézmény olyan mint a páncélzat, melyet Saul Dávid vállára akar rakni.

Dávid dönti el, hogy vajon hasznos-e az számára, vagy elég neki a parittyája.

Az Evangélium majd mindig megmondja neked, mikor van szükséged a páncélra, és mikor elég a parittyája.

— — — —

Itt szólnom kell azonban egy szót azokhoz, akik Dávid parittyáját választják, és a szabadságban látják a szellem harcának leghatásosabb módszerét.

Egyesek attól a naptól fogva érezték szabadnak magukat, amikor szakítottak az egyházzal. Mások úgy vélték, hogy akkor kezdtek el helyesen élni, amikor Istennel való kapcsolatukat a régmúltba száműzték és az embert kezdték szolgálni a hagyományok figyelembevétele nélkül.

Semmi szükség ilyen döntésekre; ezek a szakítások eltávolítanak bennünket az igazságtól.

Az egyház megmarad egyháznak, és az Isten Isten marad.

Dávid megmarad népének fia, és Isten ad erőt parittyájának.

Ki vagyok én, ha kívül kerülök az Isten népén? Mi marad erőmből, ha meginog a Túlvilágba vetett hitem?

Az egyház nem akadályoz meg engem abban, hogy hiteles módon éljem az Evangéliumot. Istennel való szövetségem azonban éppen akkor a leginkább szükséges, amikor elhatározom, hogy valamihez komolyan hozzáfogok.

— — — —

Tudom, hogy a múltban a vallás gyakran csak azt jelentette: „*Ne csináljatok bajt, legyetek jók, ne sztrájkoljunk, maradjunk nyugton!*” De azt is tudom, hogy a dolgok megváltoztak, Isten szava dolgozni kezdett bennünk: a szeretetről és az igazságosságról kérdezget minket, nem pedig körmenetekről vagy pompás templomok építéséről.

Miért hagynám el éppen akkor az egyházat, amikor egyre jobban egyháznak érzem magamat?

Miért hagynám el éppen akkor az Isten ihletését, amikor arra leginkább szükségem van?

Miért gondoljuk, hogy éppen akkor gátolna bennünket az Isten, amikor több emberi buzgalommal közeledünk feléje?

Hát nem áll-e az Isten az ember oldalán?

Nemde Ő az, aki megvédi az embert?

Olvassatok bele Máté evangéliumába, és mondjátok meg lehet-e keményebb szavakat találni, mint amilyenek a 25. fejezetben az igazság védelmében, az ember felszabadítása érdekében ott elhangzanak!

Azt gondolom, hogy a holnap világában az emberért eltökélten harcolók soraiból kerülnek ki azok, akik képesek — még önző környezetben is — az egyházhoz, mint a helyes élet útmutatójához igazodni.

— — — —

Még egy szót azokhoz, akik a cselekvés elsőbbségében hisznek és az imát időveszteségnek vagy elmebetegségnek tartják.

A cselekvés először is Isten iránti engedelmesség: „*Arcod verítékével eszed kenyeredet*” (Ter 3,19).

Hivatás: „*Az Úr elküldött, hogy örömhírt vigyek*” (Iz 61,1).

A jónak akarása: „*Amikor látta a sokaságot, megérett rajtuk a szíve, mert olyanok voltak, mint a pásztor nélküli juhok: elcsigázottak és kimerültek*” (Mt 9,36).

Az ember azért cselekszik, mert az Isten állította be erre. Ő mondotta, hogy alkossunk. A cselekvés és az elmélyedő gondolkodás szembeállítása semmitmondó mellébeszélés.

Az ember tesz, alkot, dolgozik, átalakít, épít, azért, hogy kövesse Isten akaratát, nem pedig azért, hogy ellentmondjon annak.

Istennel való kapcsolatunk mélységes titok:
mert eleven kapcsolat;

mert a jelenlét kapcsolata;
mert a benső összetartozásból eredő kapcsolat.
Igen, cselekszem, mert Isten ezt rendelte el számomra.

Elrendelte a Teremtés könyvében, amikor azt parancsolta, hogy műveljem meg a földet.

Elrendelte a Sínai félszigeten, amikor törvényt adott, hogy az igaz életet kövessem. Elrendelte az Evangéliumban, amikor fölszólított, hogy cselekedjem, amit ő tesz, a szeretet cselekedeteit műveljem.

Munka, igazság, szeretet elkötelezettségünknek ez a hármas lépcsőfoka az embernek adott három lehetőség arra, hogy megvalósítsa a földi várost, az égi Város előképét, és közvetlen előkészítse az égi Várost, amely Isten átalakító kegyelméből a földinek beteljesülése lesz. „*Lásd, újra teremtek mindent!*” (Jel 21,5).

De sem az egyszerű mezei munkában, a szántásnál-vetésnél, sem az ítélethirdetéseken a bíróságokon, sem a leprások számára készülő kórház fölépítésénél nem én egyedül cselekszem. Isten van velem, amint Jézus mondja: „*Nem vagyok egyedül... mellettem az Atya, aki küldött*” (Jn 8,16).

Isten velem van, mint ihletőm.

Isten velem van, mint kegyelemközlő.

Isten velem van, mint vigasztalóm.

Isten velem van, mint világosság.

Isten velem van, mint segítőm.

Isten velem van, mint lelkiismeretfurdalás.

Jelenléte nem tűnékeny.

Jelenléte nem terméketlen.

Jelenléte termékeny, élő, személyes.

Jelenléte magának a teremtésnek jelenléte.

Isten jelenléte felől kell kérdeznem önmagamat.

Ebben rejlik a mindenkori hit igazi problémája: Ádám-tól Jézusig és Jézustól napjainkig.

„Az Atya bennem van és én Őbenne”.

Úgy mint személy.

Személynek lenni annyit jelent, mint látni, tudni, szeretni, akarni; ez benső összetartozást jelent.

De hogyan lehet kétely hitünkben, amikor az egész Szentírás Isten jelenlétéről beszél?

Nemde teljes egészében itt van az a bibliai évezredekben rejlő titok, amelyet a próféták közvetítettek és Krisztus megerősített?

Nemde az Úr mondja Dávidnak: *„Az atyja leszek, ő meg a fiam lesz”* (2 Sám 7,14), és Salamonnak: *„Bölcs és értő szívet adok neked... Azt is megadom, amit nem is kértél: a gazdagságot és a dicsőséget, hogy nem lesz a királyok között hozzád hasonló”* (1 Kir 3,12-13).

Nemde az Isten mondja a beteg Hiszkija király könnyei láttán: *„Hallottam imádat, láttam könnyeidet. Lásd, meggyógyítalak. Harmadnapra fölmész a templomhoz”* (2 Kir 20,5).

Amikor pedig Izajás el akarja mondani prófétai meghívását, így beszél: *„Az Úr hívott meg, mielőtt még születtem; anyám méhétől fogva nevemen szólított. Számat éles kardhoz tette hasonlóvá, s kezének árnyékában rejtegetett. Mint a hegyes nyíl, olyanná tett, és a tegezébe rejtett. S így szólt hozzám: A szolgám vagy, Izrael, benned fogok megdicsőülni”* (Iz 49, 1-3).

Kizárni a Bibliából és különösen az Evangéliumból ezt a létezőmódot, ezt a személyes kapcsolatot Isten és az ember közt annyit jelent, mint teljes mértékben

szakítani a hagyománnyal, az Isten szavának értelmezésével és az Isten megtapasztalásával.

Minél jobban közeledsz hozzá a szemlélődésben, annál inkább fölfedezed Őt, mint cselekvésed gyökerét, mint hivatásod éltetőjét, mint prófétaságod ihletőjét. Azt, aki kegyelmi ajándékát adja neked.

Minél többet imádkozol, annál jobban érzed a Közte és közted lévő távolság nagyságát, egyre tisztábban különbséget teszel az Ő személye és saját személyed között.

Minél inkább elmerülsz a csöndben, annál jobban él benned az Ige.

Minél jobban közeledsz a teremtményekhez a szeretet harmóniájában, annál jobban fölfedezed Őt, aki jelen van a teremtményekben, de különbözik tőlük, mindent felülmúló lényének titkában.

A „Te” szó lesz a legközvetlenebb, a legbensőségesebb szavad.

Életed állandó igényévé válik, hogy helyet adj magadban ennek a megszólításnak.

7. MÁŠ VÁGYAM NINCS IS, ISTENEM

„Te”, mily csodálatos szó ez!

„Te”, mily nélkülözhetetlen jele a személyes kapcsolatnak!

Ha kimondom, kiléptem magányomból és elszigeteltségemből.

„Te” — ez testvérré, barátá, jegyesre, Atyára utal.

Ha Istenről mondom, akkor olyan kapcsolatra vonatkozik, amelynek sohasem lesz vége.

Az a képességem, hogy lélekben és igazságban magának Istennek azt mondom: „Te”, megváltoztatja körülöttem a világ képét, de minden bizonnyal átalakítja saját életemet.

„Te” — ebből az imádság lelke szól.

*„Isten, én Istenem, téged kereslek,
Utánad szomjazik a lelkem!
Érted sóvárog a testem,
mint a száraz, tikkadt, kiaszott föld.”*

(Zsolt 63,2)

„Te” — jelenti a másikat, a szeretett lényt.

*„Bámulom az eget, kezed művét,
a Holdat és a csillagokat, amelyeket te alkottál.
Mi az ember, hogy megemlékezel róla,
az emberfia, hogy gondot viselsz rá?”*

(Zsolt 8,4-5)

„Te” — a bizalom szava.

*„Rád vár minden élő,
hogy ételt adj nekik kellő időben.
Megadod nekik, és ők összegyűjtik,
kitárod kezed, és eltelnek javakkal.”*

(Zsolt 104,27-28)

„Te” — a párbeszéd vezérfonala.

*„Eltévedtem, mint a bárány, mely útját vesztette.
Keresd meg szolgádat, hiszen
nem feledkeztem meg törvényeidről!”*

(Zsolt 119,176)

„Te” — Isten közelségének megtapasztalása.

*„Rendelkezéseid útján akarok haladni,
hiszen szívemet kitágítottad.
Adj értelmet, hogy megtartsam törvényedet.”*

(Zsolt 119,73)

— — — —

Hogy mi az imádság, azt sóhasem tudjuk meghatározni.

A szavak ehhez nem elegendők.

Ez még a szenteknek sem sikerült.

Az imádság annyira túlszárnyal minden meghatározást, hogy számunkra mindig titok marad.

Igen, az imádkozás titok.

Imádkozni annyit jelent, mint kapcsolatba kerülni azzal a titokkal, ami az Isten.

Próbáljátok csak meg, magatok is észre fogjátok venni, hogy minden ügyeskedések ellenére sem sike-

rül szavakba foglalnotok az imádság körüli tapasztalaitokat.

De valamit biztosan meg tudtok fogalmazni belőle: azt, hogy az ima személyek közötti kapcsolat.

Ha imádkoztok, akkor egy Másik előtt érzitek magatokat.

Lehet, hogy ezt a Másikat a bensődben érzed.

Lehet, hogy magadon kívül érzed őt.

Lehet, hogy úgy érzed: körülvesz.

Lehet, hogy nagyon messze érzed magad tőle.

Lehet, hogy mint hallgatást tapasztalod meg őt, mint távollétet.

mint szárazságot,

mint sötétséget vagy fényt,

lehet, hogy mint örömet vagy gazdagságot

vagy mint szemrehányást kell őt megélned.

Isten megtapasztalásának nincsenek határai.

Az mindig új, és az a benyomásom, hogy soha nem ismétlődik az a mód, ahogy közeledik hozzánk.

Ha az olajfa alatt vártam rá, a tölgyfa alól jött felém;

ha templomban vártam rá, akkor a városban jött el;

ha örömben kerestem, akkor szomorúságban közelített hozzám;

ha már nem is vártam rá, magam mellett találtam: ő várt rám.

Isten mindig meglepett engem. Soha nem akkor jött, amikor számítottam rá, hogy érkezik.

Ha el kellene mondanom, milyen körülmények közt kísérlem meg az imádkozást — ami nem mindig sikerül —, akkor a 131. Zsoltárt idézném, a legszebb zsoltárok egyikét, amely mindig szívemből szólt.

*„Uram, nem dőlőfös a szívem,
szemem nem tekint gőgösen.
Nem keresek nagy dolgokat,
amelyek meghaladják erőmet.
Megtanítottam hallgatni a lelkem,
így békét szereztem neki.
Mint anyja ölén a gyermek,
mint a gyermek, úgy pihen bennem a lelkem.”*

(Zsolt 131,1-2)

Igen, mint a gyermek, de még igen kicsi gyermek, tán inkább csak magzat, aki képtelen hosszú beszédekre, ha egyáltalán már meg tud szólalni.

Nem vettétek még észre: ha imádkozni akartok, tulajdonképpen nem is tudjátok, hogy mit mondjatok?

Nos, ez a valódi imádság.

Ha valaki rádöbben, hogy az Isten nyelvét nem ismeri és alig tud pár szót kinyögni anélkül, hogy rögtön vissza ne süllyedne a hallgatásba, nos akkor az igazi imádságot ismerte meg.

Természetesen ezt a magzatot, ezt a csecsemőt még Ádám teste veszi körül, és arcán a régi ember álcát viseli.

Ez természetesen beszél, sőt túl sokat is beszél, annyira, hogy Jézus így szól hozzá: *„Ha imádkoztok, ne szaporítsátok a szót, mint a pogányok, akik azt hiszik, ha ömlik belőlük a szó, nyomban meghallgatásra találnak”* (Mt 6,7). Aki viszont így beszél, annál az ima csupán egy kis fecsegés, gyakran a képzettség fitogtatása, de még gyakrabban a félelem levezetése.

A kisgyermek azonban, Isten csecsemője, aki ott lakik mindannyiunkban: keveset beszél, amikor imádkozik, mert nem tud még beszélni.

A beszéd helyett egyszerűen „*ott van*”, „*pihen*”, „*átadja magát*”, és érzi, hogy „*Isten betakarja*”, „*bízik*” Istenben.

Ilyenkor a szeretet imádkozik benne, ami létét kíséri, az Atya Lelke, aki benne lakik és arra tanítja, hogy akkor, amikor kell, így szóljon: „*Istenem, Atyám!*”

De nincs is sok szóra szükség. Ami szükséges, az Isten Igéje. Azzal mindig együtt tud imádkozni, még akkor is, ha magától semmit nem képes mondani.

Az a fontos, hogy Isten alakító munkájának átengedjük magunkat. Istennek, aki az *élet* és életet ad, aki a *fény* és kinyilatkoztatja magát, aki a *szeretet* és szeretni tanít.

Az igazi imádság a szemlélődés, a kontempláció pedig befogadás jellegű folyamat. Az Isten maga adhatja ezt gyermeke szívébe, hogy megismerje őt, az Atyát, és úgy szeresse, ahogy azt a főparancs megkívánja.

„*Szeresd a te Uradat, Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből és minden erődből!*” (MTörv 6,5)

— — — —

Talán most már megértitek, miért hangsúlyoztam annyira azt az isteni kapcsolatot, hogy Isten minket „gyermekeivé” tett.

Gyermekeivé és nem képekké.

Gyermekeivé és nem pillangókká.

Gyermekeivé és nem szobrokká.

Gyermekeivé és nem rabszolgákká.

Gyermekségünkön alapszik az a képességünk,

hogy tudunk imádkozni, hogy a szeretet örömét közölhetjük.

Ha nem lennénk Isten gyermekei, akkor imánknak nem lenne semmi értelme, semmi alapja.

Ha az imádság kapcsolatot teremt Istennel, akkor az csak úgy lehetséges, hogy ő a saját természetéből részesít bennünket.

A Paradicsom, a boldogság hona csak akkor jelent számomra boldogságot, ha ott Atyámmal lakhatom, nem pedig ismeretlen valakivel, akinek mások a vágyai, mint az enyéme, akinek a nyelvét nem értem, arcát nem láthatom.

Tudom, hogy az Isten az „ember” számára megismerhetetlen, de nem az „Isten gyermeke” számára, aki én is vagyok.

Nem értelmi képességeim révén ismerhetem meg Őt, hanem a tőle kapott kegyelmi képességek által.

Amikor gyermekévé fogad, a szeretetben ismertet meg atyai mivoltával: megnyilatkozik előttem a szeretetben, önmagát adja nekem, személyesen ismertet meg önmagával.

Ezt nevezem kontemplációnak: Isten hiteles, örömteli, személyes megismerésének.

Igen, ezért tudom mondani: „*Hiszek Istenben, mert ismerem Őt*”.

A régi ember, aki bennem van, csak hasonlatok nyomán, a természet, az értelem szimbólumaival hisz az Istenben. Isten gyermeke viszont, aki megszületik és kibontakozik bennem, azért hisz Istenben, mert ismeri Őt.

Ismeri Istent, minthogy Ő megismerteti önmagát. Nem hús és vér szerint, hanem isteni életével, amelyet szeretetből áraszt belénk.

Ez az én erőm.
Ebbe az erőbe vetem reményemet.
Erre a rendkívüli valóságra építtem egész életemet.

— — — —

Végül még valamit.

Amikor hittel vallom, hogy Isten az Atyám, azzal rávilágítok egy másik nagy titokra: a lélek, a lelkiismeret, a tudat titkára.

Milyen megfoghatatlan, fenséges dolog ez!

Milyen nagyszerű valóság ez bennünk!

A törékeny emberi lényben királyi méltóság lakik!

Úgy képzelem el a lelkemet, mint azt a helyet, ahol Ábrahám az Úrral találkozott,

mint a Terebint-völgyet, ahol Dávid parittyaköveket keresett, hogy leterítse Góliátot,

mint Illés a Hóreb hegyét,

mint azt a szobácskát, ahol a názáreti Szűz az angyal üzenetét fogadta,

mint Jézus pusztáját és a Getszemáni kertet.

A lélek az emberben isteni tartomány, lehetőség arra, hogy találkozzék Istennel és szavát hallgassa.

Olvasztótégely, ahol a hit életté válik, a remény érlelődik, a szeretet megvalósul.

Ha Isten az emberi test megalkotásakor a csillagokat és a virágokat másolta, akkor az ember lelkének megteremtésekor önmagát vette alapul, ahogy az isteni Személyek szeretetben találkoznak.

Nekem, az ember fiának a lelkiismeret lámpás a lépteim elé. Mint az Isten gyermekének ez az a ház ne-

kem, ahol az Isten karjaiba zár és azt mondja: „Te az én gyermekem vagy.” Ha belépek ebbe a házba, levettem saruimat, mert ő van ott jelen.

Ha ott tartózkodom, meghallom Atyám lélegzetét, az Atyámét, aki keres engem.

A lélek Isten alkotásának remekműve,

az a terület, ahol találkozik velünk;

bensőséges együttlétünk helye,

ahol az igazság utat tör magának, megnyilvánul az Ő akarata, és ahol megtanulunk szeretni.

Istenre vonatkozó minden felvilágosítást a lelkemben kapok meg, itt születnek döntéseim.

Itt döntöm el azt is, hogy higgyek az egyház tévedhetetlenségében.

A lélek döntése nélkül nincs egyetlen Istennek tetsző erkölcsi cselekedetem sem.

Hiszek a lélekben, a lelkiismeretben, és szeretném, ha az emberi vezetéshez túlságosan hozzászokott keresztények a lélek vezetésére bíznák magukat, hiszen a lelkünk Isten adománya.

Ideje, hogy szakítsunk a túlzott aggályoskodással, amely abból a gondolatból született, hogy veszélyes dolog csak a lelkiismeretünkre támaszkodni, mert az nem elég felvilágosult és tévedhet.

Legyetek nyugodtak!

Ha hiszem, hogy Isten az én Atyám, megszabadulhatok bizonyos félelmektől, rábízhatom magam az Ő szeretetére, arra, hogy Ő közli velem gondolatát és akaratát.

Az egyház, amely egykor feladatul kapta, hogy lelkiismeretünket ellenőrizze, a Zsinat fényében csak újonghat örömeiben, amikor látja, hogyan fordulhat az ember közvetlenül Istenéhez.

Második rész

HA ISTEN AZ ATYÁM,
AKKOR ÉN GYERMEKE VAGYOK

Hogy megértsük, mit jelent
Isten gyermekének lenni,
Elsőszülött Fiára:
Jézusra
kell tekintenünk.
Közénk jött,
Köztünk lakott,
élte Isten Fiának
emberi sorsát:
a krisztusi életet.
A mi utunk tehát:
Krisztus követése.

8. KEZEDBE AJÁNLOM LELKEMET

Isten szegénnyé lett Jézusban, hogy velem találkozhassek. Szegénysége szeretetének jele.

Ha szavahihető akart lenni nem volt számára más út.

A szeretetnek iszonyatosak a követelményei. A szeretet nem éri be szavakkal.

Aki szeret, annak hasonlóvá kell válnia a szeretett lényhez, másképp az elmegy mellette anélkül, hogy megértené őt, ami azt jelenti: anélkül, hogy szeretné.

Valaki iránt rokonszenvet érezni azt jelenti, mint belőle valamit vele együtt elviselni.

Ez nem könnyű, de nincs más út, és ezért oly nehéz igazán szeretni.

Elhiszitek-e, hogy a férj szereti feleségét, ha hagyja, hogy nélkülözzön, míg ő bőségben él; dolgoztatja, míg ő maga pihen; sírni hagyja, míg ő szórakozik?

Hogy mondhatja valaki, hogy szereti testvérét, ha az éhez, míg ő jóllakott; ha az ruhátlan, míg ő divatosan jár; ha az börtönben van, míg ő szabad?

Ez nemde ugyanolyan volna, mint amikor játék közben csalunk?

Nem ér-e többet, ha világosan megmondjuk: „*Nem szeretlek*”, vagy: „*Nincs erőm ahhoz, hogy szeresselek*”; vagy, ami még könnyebb és őszintébb: „*Szívesen szeretnék, de nem vagyok képes rá*”.

A szeretetről szóló szavak elárasztják a Földet, de attól félek, hogy nyoma sincs bennük az igazi szeretetnek.

Nincs más élőlény, amelyik megjátssza, hogy szeret, közben pedig a magához hasonlóan gúnyolódik.

A vadállatok, még a ragadozók is, jószágos lények, ha azzal a képmutatással hasonlítjuk őket össze, amit az ember képes szeretetnek nevezett kapcsolataiba belevinni.

Érdemes megfigyelni, mennyire rabszolgává alacsonyíthatja le az erős, gazdag vagy zsarnok férfi — nemcsak a nyilvánosházakban, de még a családi otthonokban is — azt a nőt, akit az örökös „szeretlek” refrénnel magához édesgetett.

A számtalan bombatölcsér Vietnamban azoknak köszönhető, akik állítólag a szabad népek védelmében harcoltak.

— — — —

Isten sokkal őszintébb. Ha azt mondja: szereti az embert, akkor elmegy a végletekig. Megtestesül, és hogy az emberhez hasonló legyen, vállalja a szegénységet.

De különbség van az ember és az Isten szegénysége között.

Isten a szegénységet szabadon választotta, az ember számára elkerülhetetlen állapot: nem menekülhet előle.

Az ember a „szegény”.

A szegénységet sokáig csak anyagi ínségnek tekintették, a kenyér, a ruha, a lakás hiányának.

A szegényt azonosították a koldussal.

De a dolog másképp áll.

Biztos, hogy akinek nincs otthona vagy nincs kenyerre, az szegény, de ennél nagyobb szegénység, borzalmasabb ínség, keserűbb fájdalom is van.

Hemingway nem nélkülözött sem élelemben, sem egyéb javakban. Még vadászfegyvere is volt. Ez jó szolgálatot tett az afrikai szafárikban.

Egyszer arra használta, hogy a szájába lőtt. Így akart megmenekülni az igazi szegénységtől, mely talán először gyötörte: az elviselhetetlenné váló öregségtől.

Lehet, hogy valaki nem fizetésemelést kér, hanem csak kis csendet, csöppnyi friss levegőt, vagy talpalatnyi zöld terület volna minden vágya.

A szegénység nemcsak a pénz hiánya.

Szegénység lehet az egészség, a tiszta levegő, a nyugalom hiánya is.

Lehet a béke, a szeretet vagy a fény hiánya.

Sőt, azt hiszem, az ember szegénysége egyetemes, igen, az ember maga a szegénység megtestesítője.

Nemcsak egy kevés kenyér hiányozhat neki, hanem minden egyéb.

Ha gyűlöl, akkor hiányzik nála a szeretet.

Ha meghal, hiányzik belőle az élet.

Igen, az ember szegénysége maga a halál, és ez nem kis dolog. Nem lehet elküldeni, amikor az ajtón kopogtat.

— — — —

De éppen az emberi szegénység útján jött el hozzánk az Isten.

Isten szabadon választott szegénysége társul az ember kényszerű szegénységével.

Első megnyilatkozása a hallgatás volt.

Mit lehet mondani annak, aki szenved?

Isten hallgatása a tiszteletreméltó magatartás, amellyel megközelíti a szegény embert.

A szavak még nem érettek hozzá.

Idő kell, míg az ember megérti az állapotát, képes fölemelni a fejét és mosolyogni tud akkor is, amikor elárasztja a bajok özöne.

Egy vak ember mondta nekem egyszer, hogy tizenkét évig tartott, míg végre megértett valamit a vakságából.

De akkor megértette és mosolygott.

A dolgokat titok veszi körül,

titok van az életben,

titok van a szenvedésben.

Olyan mint az éjszaka: hogy valamit fölismerhesünk meg kell várnunk a virradatot.

Várni azt jelenti, mint reménykedni. A remény pedig türelmessé tesz.

Ebben a türelemben tanuljuk meg az önismeretet és az önuralmat.

Valóban, az Írás mondja: „*Ha kitartotok, megmen-
titek lelketeket*” (Lk 21,19).

Ha az ember elsajátította a türelmet és hozzászokott az Isten csöndjéhez, a várakozáshoz, akkor szólal meg az Úr.

A Szentírás számunkra Jézus, a személyesen kö-
zénk jött Jézus, az Isten Igéje.

*„És az Ige testté lett,
és szegényen élt köztünk” (Jn 1,14).*

Jahve szegénye.

Magára vette az ember szegénységét, hogy segítse befejezni a rettenetes kivonulást, amely a szegénységben, szenvedésben, a halálban jut kifejezésre.

Jézus egész életét ebben a megvilágításban kell szemlélnünk, erre a célra irányulónak kell fölfognunk.

Istállóban születik, végtelensége és mindenhatósága egy síró csecsemőben rejtőzik el; kiszolgáltatja magát a történelemnek és az emberek gonoszságának. Mindez azért történik, mert így akar minket tanítani életünk nagy feladatára. Fölkészít bennünket lényünk tehetetlenségének elviselésére.

Elrejtve él az emberek között és nem fogadja el a hatalmasoknak járó tiszteletet, hanem a munkások verítékét választja. Ezt azért teszi, hogy hozzászokjon és minket is hozzászoktasson a halálfélelem verítékéhez.

Cselekvésének törvényéül a szelídséget választja és nem az erőszakot. Ez azért van, mert tudja, hogy Isten az Ő bölcsességét nem erőszakkal, hanem szeretettel akarja diadalra vinni, és ezt a győzelmet csak a kereszt vereségében érheti el.

A próféták jövendölése szerint Jahve szolgájának, az Ártatlannak magatartását fogadja el, ezzel Izrael szellemiségét és leghőbb reményeit táplálja. Ez azért történik, mert tudja, hogy az Ország, az igazi Istenország nem a hatalom, a megszállás és a jólét politikai uralma lesz, hanem az Isten szeretetének nagy megvalósulása közöttünk. Így tudjuk elfogadni a szegénységet és halálunkat, amely nagy adósságunk törlesztése és a végső átmenet.

Szeretni nem könnyű, sem nekünk, sem Krisztusnak, de semmi sem nagyobb és tökéletesebb, mint Jézus szeretete, mellyel önként, szabadon és örömmel vállalja a szegénységet.

Nyugodtan merem állítani: semmi sem drágább nekem, mint Istennek ez a szegénysége.

Sokkal jobban megindít, mint mindenhatósága.

Többet mond számomra, mint mindenttudása.

Közelebb van hozzám, mint a szépsége.

Isten szegénysége a szeretet legnagyobb foka.

Így válik sajátommá a boldogság ígérete: „*Boldogok a szegények*”.

Nem, Uram, többé nem kérek tőled gazdagságot, hanem azt kérem, hogy szegény lehessenek.

Többé nem kérem hatalmadat, hanem szegénységedet kérem.

Ez a Te bölcsességed.

Ez a Te szíved.

Ez az az út, ami Téged hozzám vezet.

Ha Neked van bátorságod, hozzám, a bűnöshöz közeledni, akkor ez azért van, mert szegény akartál lenni.

Ha meg akarsz engem hallgatni, amikor sírok és panaszkodom, akkor ez azért van, mert szegény vagy.

Ha keresel bennem valamit, ez csak azért van, mert szegény vagy.

A Te szegénységed ment meg engem, mert örök szereteted a szegénységben válhatott emberré. Így lettél egy közülünk, egy a szegények közül.

— — — —

Ahol viszont Jézus szegénysége a mélypontot éri el és Isten szeretetének titkává válik, az Jézusnak az Atya iránti engedelmissége.

Ő látta az ember szegénységét, a rosszat és a szenvedések özönét, de mégsem kérte az Atyát, hogy bármit is változtasson ezen.

Látta, hogy merre kell haladnia, és mint egy közülünk lehajtott fejjel elfogadta útját.

Kérhette volna halálának elengedését, de nem kérte azt.

Kérhette volna, hogy a Föld Édenkertté váljék, ahol többé senki sem éhezik, de nem tette.

Ő, a Mindenható, a szeretett Fiú megszüntethette volna a szenvedést, és nem kellett volna alávetnie magát a gyötrelemnek, de nem kérte.

Az Isten által teremtetett valóságot, amelyet az ember engedetlensége a bűn által megrontott, olyan valóságnak fogadta el, amilyen volt.

Ez volt kiindulópontja.

Vállania kellett a megváltás útját.

Vállania kellett a Kálváriát.

Vállania kellett a teljes önátadást.

Jézus lehajtja fejét, és elfogadja a valóságot, amely mint iszonyú káosz, mint halálos görcs, mint rettenetes polip minden oldalról fojtogatja.

Ennyi gonoszság súlya alatt, Jahve igazi szegénnyévé váltan, beleveti magát Isten akaratának végtelen tengerébe, azért, hogy Neki engedje át a megoldhatatlan megoldását és az ellentétek kiegyenlítését.

Az Atya pedig elfogadta ezt az engedelmisséget, amely megváltotta minden engedetlenségünket. Az alázatot, amely eltörölte minden fölfuvalkodottságun-

kat, az igazság szolgálatát, amely „minden igazságot beteljesített” (Mt 3,15).

„Hódolatáért meghallgatásra talált” (Zsid 5,7).

„Megalázta magát, és engedelmeskedett mindhalálig, mégpedig a kereszthalálig. Ezért Isten fölmagasztalta és olyan nevet adott neki, amely fölötte van minden névnek” (Fil 2,8-9).

Föltámasztotta Őt a halálból. Krisztus föltámadása Isten válasza az ember szegénységére, a Jézus által mindvégig elfogadott szegénységre.

A halál mélységébe zuhan, elmerül Isten akaratának végtelen tengerébe, és az Atya hatalma révén föl száll a Föltámadás határtalan fényébe.

A föltámadott Krisztusban az ember támad föl.

Föltámad mindörökre.

Üdvösségünk titka abban a befogadásra kész magatartásban rejlik, amelyet Krisztus átélt, és amelyet mindannyian újra átélünk mi, akiket ő mentett ki a halál vizeinek káoszából.

Ez volt a századokig rejtett titok, amelyet Jézus tárt föl az idők teljességében.

Ez volt legfönségesebb bizonyítéka annak, hogy Isten a Szeretet és szeretetből vállalta a halált.

— — — —

„Kezedbe ajánlom lelkemet”.

Foucauld Atya önátadási imájából való ez a kifejezés, és összegezi azt az alapvető magatartást, amelyre Jézus tanított minket, és amelyet a keresztség jelöl ki számunkra.

Igen, a Krisztus által hirdetett keresztség az ember döntő lépése az Isten keresésében: *„Merülj el a halál vizeiben, és támadj föl Krisztussal egy új életre!”*

Aki véglegesen elfogadja Isten akaratát és, fel-sőbbrendűsége előtt meghajolva, hagyja magát a misztérium mélyére sodortatni, az kikerül a halál vizeiből a Krisztusban való föltámadás boldogító fényére.

Ekkor a szegénység valóban boldogsággá válik.

„Boldogok vagytok ti, szegények, mert tiétek az Isten országa” (Lk 6,20).

Hogyan mondhatott volna Jézus ily szavakat a szegényeknek, ha csak nem az isteni valóság világosságánál, amelynek a megváltott ember a részese?

E szavak: *„Boldogok a szegények”, „Boldogok, akik sírnak”, „Boldogok, akik éheznek”, „Boldogok, akiket üldöznek”* káromlásként hangzanának a szegények, éhezők, sírók, üldözöttek fülében, ha nem fejeznék ki Krisztus győzelmét az emberi valóság ijesztő hiányosságai fölött.

Jézus szavai minden szempontból esztelenségnek tűnnének, ha kimondásukkor nem lett volna tudatában az ember biztos fölszabadításának.

De hogy szabadok legyünk, ahhoz előbb sajátmagunk számára is meg kell halnunk, és akkor valóban szabaddá váltunk. Ez az igazi Húsvét.

„Ez Húsvét ünnepe, amelyen leölték a Bárányt, Ezen az éjszakán vezették ki atyáinkat az egyiptomi szolgaságból.

Ez az éjszaka győzte le a gonosz sötétséget, és választ el minket a bűn homályától.

Ezen az éjszakán törte meg Jézus a halál kötelékét, és mint győztes emelkedett föl a mélységből.

*Valóban boldog éj,
amely elűzte a gonoszt,
lemosta az adósságot,
és az embert visszavezette Istenhez.
Milyen csodálatos az Atya irgalma,
milyen foghatatlan a szeretetnek
kegyelmes jósága:
hogy a szolgát megmentesd,
Fiadat adtad oda érte.
Ő boldog bűn,
mely ily hatalmas Megváltót érdemelt.”*

Szeretném még hozzáfűzni:

*„Ő boldog szegénység,
mely oly vonzó vagy,
hogy Isten magára vesz téged.”*

9. NEKED ADOM AZT, ISTENEM

Uram, Neked adom lelkemet, ez azt jelenti, hogy elfogadom a Tiedet.

Jézusom, Neked adom az életem, ezzel azt mondom, hogy vállalom a Tiédet.

A Te lelked pedig még mindig ott időzik a Getszemáni-kertben a mi szegénységünkkel.

Életed még ott függ a kereszten a mi bűneinkkel.

Az olyan élet, amelyik távol van ettől a látástól, ettől a valóságtól, amit Te éltél és megélsz még most is titokzatos Testedben, az egyházban, — a halálos önámítás átkát viseli.

Ha csak föltámadásodat veszem figyelembe, könnyen az a veszély fenyeget, hogy elfelejtem Getszemáni-kertedet és keresztedet. Pedig ez az ember Getszemáni-kertje és keresztje is.

Ha csak megtestesülésedre hivatkozom anélkül, hogy a sajátomat elfogadnám, az a Te és az én létem kigúnyolása lenne.

Ha Neked adom lelkemet és életemet, Jézusom, akkor a Te életed és lelked középpontjában vagyok. Te pedig titokzatos Tested, az egyház központjában vagy.

Míg ember van a földön, aki éhezik, te vagy itt közöttünk.

Míg ember van a földön, aki szenved, te vagy itt közöttünk.

Míg ember van a földön, akit föl kell szabadítani, te vagy itt közöttünk.

Ha nálad akarok lenni, akkor az emberek között kell lennem.

Ez alól nem lehet kibújni.

Nem csaphatom be magam.

De nem is akarom, hiszen megértettem.

Én azonosnak érzem magam minden kereszténnyel, akik megértették ezt.

Engedd, hogy síró testvéreim mellé álljak és velük együtt sírjak.

Nem fogadhatom el addig föltámadásodat, amíg nem fogadtam el a halált.

A húsvéti titok nemcsak a föltámadás és a vasárnap ujjongása, hanem elsősorban nagypénteki hűség egybetartozás.

Mily méltatlan volna a szeretethez, — az igazi szeretethez, — ha csak ünnepelni akarnánk Jézussal!

Mily méltatlan volna odamenni lakomájához és aztán bánatában a Getszemáni kert borzalmában magára hagyni!

Igazságtalan lenne, ha elfogadnánk a Boldogság honát, anélkül, hogy előbb bármily parányi részt vállalnánk, gyöngeségünk mértéke szerint Krisztus szenvedéseiből!

Miféle ember lennék én előtte, a fájdalmak embere előtt? Miféle barátja lennék?

Utálattal tölt hát el a világ élvhajhászása, a pusztá evilágiság, amely olyan, mint a pogányok által elgon-dolt „örömök háza”.

Mintha csak holttest fölött ülnénk halotti tort!

Nem élet az olyan élet, amelyben csak az örömet keressük.

Nem kérek belőle!

Nem méltó rá, hogy igazán szeressem!

Aki szeretetre méltóvá tette az életet, az Jézus.

Jézus tanít meg szeretni.

Jézus ad erőt hozzá.

Jézus az út a szeretethez.

Az út, amelyen Ő járt, a szeretet útja.

A föltámadás útja előtt — az önmegtagadás és az odaadás útja. A diadal előtt — a lemondás és a keresztrefeszítés útja.

Végig akarom járni, bármibe kerül is, mert ez az út Jézus.

A mi utunk az ő követése.

Elsősorban az Atya iránti magatartását kell követnem. Utánozni akarom abban, hogy elfogadom azt, ami valóság.

El kell fogadnom azt, ami körülvesz, ami van, ami formálja a teremtés, a történelem arculatát, ami Isten szándékának vagy az én egykori gonoszságaimnak eredménye.

A valóságból kell kiindulnom.

Ha sánta vagyok, el kell fogadnom sántaságomat.

Ha fáradt vagyok, el kell fogadnom fáradtságomat.

Ha szürke az ég, el kell fogadnom szürkeségét.

Ha öreg vagyok, el kell fogadnom öregségemet.

Mindaz, ami van, ami körülvesz, amit látok, amit érzek, olyan, mit egy titokzatos kérdés, amelyet Isten tesz föl nekem, válaszomat várva.

Talán még Jób próbáratétele is Istentől jön.

„Van egy béna fiam”,

„a feleségem elviselhetetlen”,

„értelmem elhomályosult”,

„barátaim nem értenek meg”,

mindmegannyi kérdés, amely fölmerül a mai nappal, s amelyet el kell fogadnom.

Nem dughatom fiamat valami névtelen intézetbe,
nem cserélhetek feleséget,
nem átkozhatom apámat, aki alkoholista volt,
nem szakíthatok felettesemmel.

A valósággal kell szembenéznem, el kell fogadnom
azt, ami körülvesz, mint Isten ajánlatait kell elfogad-
nom a tényeket.

Igen, Atyám! — ezt kell rá válaszolnom.

Felelnem kell a kérdésekre, amiket Isten intéz hoz-
zám ebben a fájdalmas valóságban, ebben a sötét ti-
tokban és éppen ebben kell megtalálnom az üdvössé-
gemet.

Mert ez a kérdés az üdvösségemet tartalmazza.

Ha gyerekemet bedugom nevelőintézetbe, mert
ápolása kora reggeltől késő estig igénybe vesz, eltá-
volodom Istentől.

Ha feleséget cserélek, mert untat, eltávolodom az
Istentől.

— — — —

Üdvöm az élet titokzatos valóságának elfogadásá-
ban van, amely ugyanakkor feleségem és gyermekem
titokzatos valósága is.

A szeretet elsődleges magatartása a teremtéssel
szemben annak elfogadása, még akkor is, ha különös-
nek, tökéletlennek, sőt ellenségesnek tűnik.

A szeretet elsődleges magatartása testvéreimmel
szemben az, hogy elfogadom őket olyannak, amilye-
nek, még akkor is, ha rettenetesnek, esztelennek, el-
lenszenvesnek, sőt ellenségesnek tűnnek nekem.

Mindennek megvan az oka.
Oka van Jób szenvedésének is.
Oka van annak, hogy béna a fiam.
Még Dávid bűnének is,
még Jeruzsálem pusztulásának is meg volt az oka.
Mielőtt azonban megkísérelném a rámszakadt
szenvedéstől való szabadulást, mielőtt intézetbe dug-
nám a fiamat, mielőtt hozzákezdenék az engem körül-
vevő rossz megjavításához, meg kell hajolnom a tit-
kos valóság előtt, Krisztus magatartását kell követ-
nem, és az ő szavaival kell mondanom:
*„Atyám, ne az én akaratom teljesüljön, hanem a ti-
éd”* (Lk 22,42).

— — — —

Alapjában véve ez a bizalom magatartása, és ép-
pen ezen a bizalmon alapszik kapcsolatom Istennel.

Tudom: *„Nagy Isten az Úr, fölséges mindenek fe-
lett, kezében vannak a föld mélységei.”* (Zsolt 95,3-4)

Tudom, hogy Isten mindent megtehet, hogy az
emberek, nemzetek *„olyanok előtte, mint a vízcsepp
a vödrön. Csak annyit számítanak, mint porszem a
mérlegen”* (Iz 40,15).

Isten az Isten!

Senki le nem győzi.

Ha megengedi, hogy legyőzzék, csak azért teszi,
hogy még nagyobb győzelmet arasson.

És ha megengedi, hogy a gonosz egy időre uralma
alatt tartsa a Földet, ez csak azért van, hogy rövidlátó
szemeink tisztábban lássanak azután.

Istenben bízni azt jelenti, hogy legyőzhetetlen kezébe helyezzük a dolgokat.

Azt jelenti, hogy hisszük: a világmindenséget kizárólag az Ő teremtmő hatalma irányítja.

Azt jelenti, hogy reméljük az ember végső győzelmét, az emberét, aki a megmentő szeretetnek, Isten szeretetének engedelmeskedik.

Ha szidom az esőt, amely áztat, vagy a hideget, amely az ujjaimat dermeszti,

ha kétségbeesem, mert megöregedtem, vagy megbetegedtem és szenvedek,

akkor sohasem jutok el Isten titkához.

Ha nem tudok olvasni a csillagok tiszta fényéből, vagy ha sietősen haladok el a tenger mellett anélkül, hogy észrevenném, akkor nem értem meg az Isten adta titokzatos valóságot.

Ha mindenért panaszkodom,

ha unalmasnak találom az embereket,

ha bosszankodom, mert rossz a leves,

ha kiabálok, mert a gyerekek játszanak a kertben,

ha barátságtalan arcot vágok, amikor ajtómon kopogtatnak,

akkor öreg ember vagyok, aki semmire sem jó már.

— — — —

Bízni Istenben!

Elfogadni a valóságot!

Úgy kell elfogadnom azt, mint az Isten megváltó akaratát a magam helyzetében.

El kell fogadnom azért, hogy szeretettel és türelemmel átalakítsam őket.

Nem messze tőlem lakott egy anya a fiával.

Időnként megkért az asszony, hogy fogadjam be őket. Mindig magával hozta a fiát.

A fiú mongoloid, és az asszony egész életét fölemészti fia gondozása.

Amikor évekkal ezelőtt megismertem őket, az asszony tanácsomat és segítségemet kérte, hogy elhelyezhesse fiát valamelyik intézetben. Ezt a világ legtermészetesebb dolgának tartotta. Én viszont valahányszor meglátogattam egy ilyen intézményt, mindig elborzadtam.

Nem tudtam a kis Andrást ezekben a vigasztalan hálótermekben elképzelni, csupa hozzá hasonló beteg gyermek között.

„Nem, Marcella, Andrásnak veled kell maradnia, te jelented számára az életet.”

Az asszony válasza hallgatás volt.

Megkért, hogy maradhasson, hogy megpróbálja imával kitölteni a csendet.

„Próbálj, Marcella, mondani valamit az Istennek.”

„Képtelen vagyok. Ha valamit kérnék Tőle, az csak az lenne, hogy szabadítson meg ettől a szörnyű teher-től.”

„Próbáld meg újra”.

Mielőtt elment azt mondta: „Carlo testvér, valóban nincs megfelelő intézet András számára?”

Többször visszatért remeteségünkbe.

„Marcella, próbálj meg valamit szólni Istenhez”.

„Szeretném azt mondani Neki: Legyen meg a Te akaratod, de még mindig nem megy. Mondd helyet-tem te...”

Most már Marcella maga mondja: „*Legyen meg a Te akaratod*”, és az, hogy most már végre hitből tudja ezt kimondani, megszabadította őt a félelemtől.

Most már képtelen lenne fiát idegenekre bízni. Olyan számára, mintha másodszor hozta volna világra gyermekét.

Mit számít a többi? Az ő üdvössége itt kezdődik. Ez valami szent dolog lett számára. És mily szelídség van az arcán!

Annyi mindent idéz föl bennem, ha erre az asszonyra gondolok, aki Isten akaratának teljesítésére törekszik!

Isten akarata a minket körülvevő valóságban nyilvánul meg.

10. SZÍVEM EGÉSZ MELEGÉVEL

Jézus választás elé került: Ő az embert választotta, az ember iránti szeretetet.

Isten döntött így öröktől fogva: Ő mindig az ember oldalán akart állni.

Sőt, Isten még Káint is védelmébe vette, amikor iszonyatos tette után elmenekült az emberek elől, akik bosszúból meg akarták ölni.

„Aki Káint megöli, annak hétszeresen kell meglakolnia .

Isten jelet tett Káinra, hogy senki, aki találkozik vele, meg ne ölje” (Ter 4,15).

Isten a bűnös oldalán áll, mert az ember oldalán áll, aki bűnös.

Az ember bűne nem veszi el Isten reményét.

Isten tudja, hogy az ember meg fog változni; megter és megérti az Istent.

Isten bizalma az emberben megingathatatlan.

A végsőig tud várni.

Tudja, hogy az emberben lévő rossz jóra fordulhat, az éretlenségből érettség lesz, durvasága szelídségre, kegyetlensége szájalomra, ellenszenve vonzalomra változhat.

Amikor Jézus a tékozló fiú példabeszédét elmondta, mindannyiunkra gondolt, tudta, hogy közülünk mindenki egyéni körülményei és fölfogása szerint éli át ezt.

Ő mindig olyannak szeret minket, amilyenek életünk adott szakaszán vagyunk.

A bennünk levő lehetőséget szereti.

Ez a lehetőség megtérést és hazatérést, fényt és szeretetet jelent.

Szerette Magdolnát, amikor még bűnös volt, mert Ő már látta benne a fény felé való törekvést, és ez csodálatraméltó itt a földön.

Szereti Zakeust a bűnöst, mert szépnek találja, hogy ez az ember képes lesz életét annyira átformálni, hogy a szegények barátja lesz.

Igen, Isten az emberben elsősorban azt szereti, ami még nincs meg benne, aminek még ki kell alakulnia.

Mi az emberben azt szeretjük, ami már megvalósult: az erényt, a szépséget, az értéket. Éppen ezért olyan hiányos és állhatatlan a mi szeretetünk.

Isten szereti az embert, megajándékozza bizalmával, lehetővé teszi számára, hogy mindig előbbre haladjon.

Bizalommal van az ember iránt.

Segítségünkre van az életben, hogy kitörhessünk a sötétségből, amikor a szeretet a világosság felé vonz minket.

Csodálatosan szép folyamat ez. Isten hív minket arra, hogy mi is ugyanazt cselekedjük, mint Ő.

A szeretet, amit Isten adott belénk, éppen az a képesség, hogy testvérünkben azt szeressük, ami még hiányzik benne.

Ha szeretem testvéremet összes hiányosságával együtt, akkor megértettem valamit az önzetlen szeretetből.

Ha szeretettel vagyok iránta szegénységében, hazugságaiban, szétszakítottságában, hamisságában, sötétségében, az így rááradó szeretetnek hatalma van arra, hogy új életet teremtsen benne.

A szeretet arra készíti, hogy az üdvösség útjára lépjen.

Kezdi megutálni hazugságát, vágyódik a tisztaságra, sötétségét fény árasztja el.

Amikor Jézus azt mondja nekem: „*Szeresd ellenségedet!*”, a szeretet lehetőségeinek és képességeinek csúcspontját tárja föl előttem, de ugyanakkor a legteljesebb reménységet adja arra, hogy béke legyen ezen a Földön. Ha ellenségemet szeretettel és nem fegyverrel ostromlom, ez megkönnyíti annak az időnek eljövételét, amikor *„együtt legelészik majd a borjú és az oroszlán, s a gyermek az áspiskígyó üregébe is bedughatja kezét, sehol nem ártanak s nem pusztítanak...”* (vö. Iz 11,6-8).

Törekvésemmel kiszélesítem a nekünk ígért Ország határait, és átveszem örökrészemet, a békét.

— — — —

Igen, szereti az embert hiányosságaival együtt. Szereti azzal a biztos tudattal, hogy holnap fölülkerekednek benne jótulajdonságai.

Ha így látom a Földet, akkor már nem félek.

Ha így szemlélem, akkor az emberi társadalom reményt ébreszt bennem, és tettekrezségemet sürgeti.

Amikor még nem így néztem a dolgokat, akkor zavartak a bűnösök, ellenségeimnek tekintettem őket.

A rendőrségnek adtam igazat, amikor letartóztatta a prostituáltakat, és szívesen prédikáltam a pokol gyötrelmeiről, hogy megrémítsem a fiatalokat és istenfélelemre tanítsam őket.

Ma szánalmat ébreszt bennem a bűnös. Ha prostituálttal találkozom, megkínálom kávéval, és elbeszélgetek vele. Egyre erősödik a reménységem az ember üdvösségében. Nagy részvéttel gondolkodom az emberiség szenvedéseire, és nagyon ritkán ejtem ki ezt a szót: „pokol”.

Még többet mondok. Bensőséges emberi örömet tapasztalok magamban, szívesen érzem minden ember barátjának magamat. Nem lepődöm meg, ha valaki hitetlennel találkozom. Ellenkezőleg, azon csodálkoznék, ha nem találkoznék ilyenekkel, hiszen a bűnösök egyházához tartozom.

Ha viszont egy úgynevezett „jólnevelttel”, az erénycsősz típusával találkozom, akkor megértem, hogy az egyház miért sántikál néha az idők mögött: hiányzik belőle a bizalom az új nemzedék iránt. A múltat álmodja vissza, mintha a mintát, amely szerint az életet formálni, alakítani kell, mindig és kizárólag csak ott lehetne megtalálni.

Szeressük az embert hiányosságaival együtt, mert ami nincs, vagy még nincs meg benne, az még meglehet!

A „remény nélküli” keresztények éppen azok, akik az emberben csak a jót, a ténylegest látják és a lehetségesnek nem adnak lehetőséget.

Igy aztán nem csoda, ha borúlátók.

Valóban, hogy is ne búslakodnának, amikor a világ gonoszságát látják?

Be kell vallanom, látszatra a világ iszonyatos, ha csak azt vesszük szemügyre, ami napvilágra kerül, és nem látjuk meg azt, ami reménykeltő: Isten legyőzi a gonoszt.

A társadalom, úgy, amilyen ma, Isten veresége.

Az egyház, úgy, ahogy van, látszatra a végét járja. De így látni, így beszélni alapján véve annyit jelent, mint tagadni Isten titokzatos működését, pedig Isten munkálkodik, átalakít, éltet, és a fény felé vezet bennünket.

Ha a világ, — mint Szent Pál mondja, — a vajúdás fájdalmait éli, észre kell vennem a látható negatívumában a reményt, annak a reményét, ami majd lesz.

Igen, ki kell mondani világosan: az ember nem hisz Istenben.

Az ember csak a saját cselekedeteiben hisz, csak abban hisz, ami érzékelhető.

De ha így látok, ha így beszélek, akkor alapjaiban tagadom meg Isten titokzatos működését, amellyel fönntartja, alakítja, élteni és a világosság felé vezeti mindazt, amit alkotott.

Alapján véve nem hiszünk a tékozló fiú példabeszédének, ami pedig az egész emberiségre vonatkozó hasonlat, tehát tudnunk kellene: a jó legyőzi a gonoszt. (vö Lk 15).

Ha az ember hiányosságait látva föladdod a reményt, ha csak az előnyös vonásokat akarod szeretni benne, föl kell készülnöd arra, hogy előbb-utóbb vereséget szenvedsz. Ez elkerülhetetlen.

Szeretném ezt példával megvilágítani.

Manapság ijesztő számban bomlanak föl a házasságok: esküvő után néhány évvel, sokszor már néhány hónap eltelte után is válságba kerülnek. És itt nem az elhamarkodott házasságkötésekről beszélek, nem is a felületesekről és az elkereszténytelenedtekről.

A jó házasságkötésekről, az igazi keresztényekről akarok szólni, olyanokról, akik mély szerelemmel indultak útnak, lelki egységben, nemes szándékkal...

Egy ideig jól ment minden, aztán egyszer csak azt hallom: „Igen, szerettem őt, szeretjük egymást... boldogok voltunk. Most... nem tudom... már nem értjük meg egymást. Elviselhetetlenné váltunk egymás számára. Legszívesebben azt mondanám, másik valaki volt az, akivel házasságot kötöttem, valaki mást ismertem... ezt a mostanit, ezt nem ismerem... talán jobb volna, ha elválnánk.”

Valóban, kemény szavak ezek, de mögöttük egészen egyszerű dolgok vannak, különösen most, hogy a pszichológiai adottságok uralkodó szerepet töltenek be a kapcsolatokban.

„Mással kötöttem házasságot... Ezt a mostanit nem ismerem... nem szeretem...”

Ezt válaszolom neked: Csak az előnyös oldalt kerested házastársadban. Most, hogy látod a hiányokat is, minden összedől benned. Utat tévesztettél... Újra kell kezdened mindent az elejéről... ha meg akarsz menekülni. Szeretned kell benne hiányzó tulajdonságait is, azt, ami nincs meg benne. Segítened kell, hogy építse önmagát, hogy kialakuljon. Igazi szeretetben újjá kell szülnöd őt.

Akkor igazi hitvestársként fogod őt szeretni, magának Istennek a szeretetével fogod őt szeretni, és szereteted megingathatatlan lesz, mert ilyen a valódi szeretet.

Próbáld meg!...

Isten segíteni fog, mert ő a szeretet forrása.

Ott kell újra találkoznotok, ahol most valójában tartotok, és ez egészen máshol van és más, mint ami a legelső találkozástoknál volt, de sokkal igazibb és izgalmasabb annál.

Gondolj arra, aki ezt a lépést nem akarja megtenni, az sohasem fog tudni tartósan szeretni.

Nagyon is egyszerű és túlságosan könnyű fölfedezni a másikban a hiányokat.

A szeretet, mármint a valódi szeretet viszont éppen itt kezdődik. Ebből kiindulva kell újra meghódítani hitvesedet.

Akkor a kapcsolat köztetek nem lesz törékeny, rövid lejáratú, hanem igaz és örök.

Tíz év után meg kell ismételni a nászutat.

Ez most már az igazi szeretet lesz.

Végre úgy szeretlek téged, ahogy Isten szeret engem, mert egyszerűségedet jobban szeretem, mint a szépségedet, levertségedet jobban, mint örömedet, lehetőségeidet inkább, mint valóságaidat, vágyaidat többre tartom, mint a teljesítményeidet.

11. MERT SZERETLEK TÉGED

Istenem, mennyire szeretlek Téged!
És mégis, mennyire szeretnék jobban szeretni!
Hányszor sírtam a boldogságtól, amikor megérintett közelséged, és hányszor éreztem, hogy távol vagy tőlem.

Mondhatom, hogy mindennél jobban szeretlek, és ugyanakkor mennyi minden mást is szeretek kívüled.

Mindenem vagy, és mégis oly távol vagyok attól, hogy a te semmiséged legyek, aki minden fönntartás nélkül Neked adja magát.

— — — —

Úgy érzem magam Veled, mint annak idején Izrael. Izrael története az én történetem is, és ez visszanyúlik egészen Jákobig.

Mint Jákob, sátorban éltem, és egy éjjel én is láttam a mennyboltnak támasztott létrát, amin angyalok szálltak alá (vö. Ter 28,12).

Mint Jákob, én is átléptem a Jabbok gázlóján (vö. Ter 32,24), és mint ő, én is harcoltam Veled egész éjjel, megtapasztalva az átléphetetlen határt Isten és ember között.

Mióta megvívтам harcomat Veled, három igazság vésődött a szívembe, azok, amiket Te Jákobnak is tudtul adtál:

1. *Ismerd föl gyöngeségedet*
2. *Hagyatkozz Istenre*
3. *Győzni fogsz* (vö. Ter 32,23-32).

Azóta magamévá tettem azt a nevet, amit Te adtál Jákobnak azon az éjszakán, amikor megküzdöttetek egymással: Izrael.

Ez a név magában foglalja egész sorsomat.

— — — —

Az én sorsomat, mert ez az új Izrael sorsa: az egyház sorsa.

Egynek érzem magam az egyházzal és az egyházban újra élem Izrael történetét, ezt a drámai és mély-séges szeretet-kapcsolatot:

Kivonulás — Puszta — Ígéret földje — Templom — Száműzetés — Remény.

És az említett három irányelv érvényes maradt:

1. *Ismerd föl gyöngeségedet*
2. *Hagyatkozz Istenre*
3. *Győzni fogsz.*

A három irányelv közül az elsőnek mélyen bele kell vésődnie szívembe, lelkembe és testembe: úgy kell hordoznom, mint második természetemet.

Könnyű volt megérezni a bűn fájdalmas fullánkját.

„Uram!

Fejem fölött túlon túl összecsapott a bűn,

és hatalmas teherként rámnehezedik.

Sebeim mérgesek, üszkösek, balgaságom miatt”.

(Zsolt 38, 5-6)

A gyöngesség az ember valódi öröksége, és továbbra is az marad, még akkor is, amikor az ember egyházzá lesz és Isten népévé válik.

Mint ifjú, olyan egyházat ismertem meg, amelyben tilos volt a keserű igazságokat kimondani... mert hiszen az egyház tökéletes volt.

Ebben a légkörben azt képzeltem, hogy a „szent és szeplőtelen” egyházat az őt képviselő emberek valószínűsítik meg.

Hogyan egyeztethető össze ez a szemlélet a mindennapok valóságával?

Idetartoznak a lelkipásztorok bűnei „*akik önmagukat legeltették és a nyáját magukra hagyták*”? A középkori pápák határtalan rokonpártolásai? Az uralomra vágyó papok, akik plébániájukat magántulajdonuknak tekintették, Isten népét pedig lenézték mint „tudatlan csöcseléket”? Azok az egyháziak, akiknek a hivatásuk csak zsíros állásnak számított?

Nem, a „szent és szeplőtelen” egyház arculata másféle egyházarc. Ez az egyház él és létezik, amióta Krisztus megalapította és védelmezi. Él ez az egyház, mert létrehozta és életben tartja a Szentlélek szeretete és irtalma.

Az egyháznak ez az arca az Isten jegyesének arca.

Isten megszokta, hogy mint jó édesanya haszontalan gyermekét, az egyházat mindig csak a jó oldaláról nézze, szeretettel vegye körül és elrejtse gyöngye oldalát.

Szent és szeplőtelen annak a titokzatos egyháznak az arca, amelynek személyisége természetfölötti és isteni. Az Isten rejtette el népe gyermekeinek szívébe, ezért ők „*a szentek, próféták, papok népe lesznek*” (vö. 1 Pt 2,9).

De amit látunk az valami egészen más, és a kettőt nem téveszthetem össze, különben az egyház az ön-hittség démonává válik.

Talán éppen azért, hogy ezt elkerüljük, engedi meg az Isten, hogy arcomat és az egyház arcát is a bűn kérge borítsa.

Ebben az értelemben senki nem azonosíthatja magát, és nem is szabad azonosítania magát az egyházzal.

Az egyház mindig meghaladja szegényes emberi adottságainkat, és itt a földön senki sem tudja azt teljes egészében kifejezésre juttatni.

A Vatikán helytelenül tenné, ha azt mondaná: „én vagyok az egyház”, mert ezzel hamis képet adna arról.

Hogyan azonosíthatnám akkor magam én azzal a *„szent várossal, az új Jeruzsálemmel, amely az égből szállott alá, fölékesítve, mint vőlegényének a menyasszony”* (vö. Jel 21,2).

Ó, én szegény!

Bocsánatot kell kérnem mindazoktól, akik bennem Isten egyházáról oly nyomorúságos képet kaptak.

— — — —

Szerencsére a remény sohase hagyott el, és Te mindig támogattál, Istenem. Nem hiányzott belőlem az alapvető igény, a kimeríthetetlen szomjúság, a mindig élő és éltető bizonyosság:

*„Te vagy a váram, s menedékem,
Istenem, benned bízom!”* (Zsolt 91,2)

*„Az Úr az én pásztorom,
hiányt semmiben nem látok:
zöldellő réteken ad helyet tanyáznak.
A nyugalom vizéhez terel,
és felüdíti lelkem”*
(Zsolt 23,1-3)

Amit viszont nehezebb volt megértenünk, az a harmadik ígéret: *Győzni fogsz!”*

Hogyan győzhet az Isten népe?

Hogyan győzhet az egyház?

Hogyan győzhetek én?

A válasz erre a kérdésre nehéz és gyötrő, ahogy az Isten népének és az egyháznak a története is az.

Először úgy tűnt, hogy itt is olyan győzelemről van szó, mint a környező világban: földi valóságok meghódítása, politizálás a szomszédos népekkel.

A hatalom és az erőszak útja volt ez. Mózes az Isten népének történelmét a hódítás történelmévé tette. Meghódította, benépesítette Kánaán földjét, közben pedig fölszabadította népét a rabszolgaságból.

Az egyház, Isten újszövetségi népe, bizonyos korszakaiban ugyanezen a nyomon halad, és talán akaratlanul is a népek úrnője lett.

Hány hercegérsek, hány pápa lépett föl világi hatalommal, hány „kereszteslovag” és keresztény küzdött karddal az oldalán?

Ez volt a győzelem útja?

Biztos, hogy út volt a győzelemhez, de ki merné állítani, hogy ez volt az igazi út, amely az Isten akaratában rejlett, és amelyet az evangélium hirdetett?

Ha végiggondolom mindezt, úgy tűnik, hogy ugyanolyan rendezetlen káosz áll előttem, mint amely megelőzte a teremtetést és a történelmet.

Látom azonban, hogy erre a káoszra száll le szelíden mint a galamb a Lélek, és szeretetének ereje rendet teremt a dolgokban.

A rend a térben és az időben születik meg
mint fejlődés,
mint kialakulás,
mint „jel”.

A föld egy másik Föld jele,
a ház egy másik otthon jele,
az ember egy másik örök kapcsolat jele.

— — — —

Jel az Isten népe,
jel az egyház.

Ahhoz, hogy jellé válhasson, láthatóvá kellett lennie.

Ahhoz, hogy megértsük szabad mivoltát, jogot kellett kapnia arra, hogy a jót szabadon választhassa és követhesse.

Ahhoz, hogy láthassuk a mennyei Jeruzsálemet, szükség volt a földi Jeruzsálem létrejöttére.

De a jel, ha már egyszer fölismertük, tovább vezet: a szentség Krisztusra irányít, a Föld az égre, az emberi szeretet arra hív meg, hogy Isten szeretetére gondoljak.

És mit mond nekem az ígélet-földjének jele?

Mit mond a megszabadítás jele?

Az ígéret-földje minden bizonnyal nem földrajzi hely. A szolgaságból való kiszabadulásnak határozot-
tan mélyebb az értelme, mint amit a földi folyók part-
jain elnyerhetünk.

Ha vissza akarunk fordulni, ha Isten akaratától el
akarunk távolodni, ha szembe akarunk fordulni a tör-
ténelemmel, menthetetlenül a káoszba süllyedünk.

A jel azt mondja nekünk: „Menjetek tovább!”

Ne ragaszkodj, Izrael, e kis darab földhöz, amelyet
Palesztinának hívnak! Nézz engem, Istenedet! Én va-
gyok a neked ígért föld. Én vagyok az ígéret-földje,
még ha te a legkisebb és leggyengébb vagy is a földi
országok között.

Keresztény, ne vakítson el a mulandó látszat, nézd
azt, ami nem múlik el, jelenlétemet benned, Krisztus
jelenlétét a szegényekben.

Testvérek, ez a szemlélet már érettségről tanúsko-
dik!

Mennyire messiási időkben élünk!

Mintha végre kinőttünk volna a világ és az egyház
gyermekkorából.

Most kezdjük végre megérteni a „jel” mögötti va-
lóságot, különösen azt, ami az egyházra és a lehető-
ségeire vonatkozik. Így kell azonosulnunk belső fölé-
pítettségével, hogy rajta keresztül helyet adjunk az
Evangélium erejének és tüzeinek.

— — — —

Istenem, szeretlek Téged!

Úgy, ahogy néped és egyházad szeret.

Köszönöm, hogy megszabadítottál a fölösleges dolgoktól azért, hogy isteni létedet nagyobb fénnel tárhasd föl előttem.

Egykor így szoltál Áronhoz:

*„Az ő földjükön ne legyen birtokod
és semmi osztályrészed;
én vagyok a te örökséged
Izrael fiai között”*

(Szám 18,20)

Ismételd meg ezt újra, Istenem, mondd el az új Izraelnek, egyházadnak.

„Én vagyok a te örökrészed”.

Uram, nem akarok semmi mást, egyedül csak Téged.

Az egyház is így szól: *„Egyedül Téged akarlak, Jegyese, világosságom, erőm és mindenem.”*

Te vagy számunkra a valóság!

Te vagy számunkra az öröm!

Neked nincs szükséged különleges eszközökre!

Neked nem kell hatalmi politika.

Mi pedig szabadok vagyunk, mint az ég madarai:
együtt járjuk a világ utcáit a szegényekkel, az éhezőkkel, a szenvedőkkel,
az üldözöttekkel.

Az ő oldalukon állunk, a fölszabadítás útját járjuk.

Veled ünnepeljük bensőségesen az Eucharisziát,
mikor asztalod körül ülve kiosztod közöttünk Testedet és Véredet.

Veled vagyunk a száműzetésben, mely addig tart,
míg újra el nem jössz.

Veled vagyunk, Atyánk, Te vagy a mi örökségünk,
erősségünk, boldogságunk.

12. A SZERETET KÉSZTET ARRA, HOGY TELJESEN NEKED ADJAM MAGAM.

Az érett és éretlen szeretet között, úgy mint a kisgyermek és az anya szeretete között nagy a különbség. Az egyik teleszívja magát, a másik engedi, hogy kiszipolyozzák. Az egyik keres, követel és kihasznál, a másik ajándékozik, átengedi és kiüresíti önmagát.

Az elvenni akarás a szeretet éretlensége, az önátadás pedig a szeretet teljessége.

Az emberi önzéstől, amely csak saját magát tekint, mindent és mindenkit kihasznál a maga javára, egészen az emberi önátadásig oly hosszú az út, mint maga a történelem.

Ennek az útnak a története nem mindig a legszebb. Többnyire csak azoknak a hajtóereje működik benne, akik jóval többet akarnak magukhoz ragadni, mint amit adniuk sikerülhetne.

Mindannyian szereplői vagyunk ennek a történetnek, és csak néhány kivételes emeber az, aki elmondhatja magáról, hogy sokat adott.

Általában fulladozunk az önzésben és szomorúságunk jó része annak tulajdonítható, hogy képtelenek vagyunk fönttartás nélkül átadni magunkat.

A bűn az oka, hogy nem tudunk szeretni, mert a bűn az értékrend fölborítója, a gyökeres rendetlenség okozója bennünk.

Teremtények vagyunk és teremtetők tartjuk magunkat (kevélység).

Szabadságra teremtett minket az Isten, mi pedig

önmagunk és érzékeink rabszolgáivá válunk (mohóság).

Testvérek vagyunk, és uralkodni akarunk (uralomvágy).

Igazán nem könnyű szeretni olyan fejjel, olyan szívvel, olyan érzékiséggel, mint a miénk.

Valójában nem is szeretünk, ezért úgy érezzük, mintha a pokolban lennénk.

Nem szeretni: ez a „pokol”.

— — — —

A valódi szeretet nagyon ritka.

Ritkább, mint a valódi hit.

Ez az ember legnagyobb lehetősége itt a földön.

Ez a legnehezebb.

Ha szeretünk, akkor olyanok vagyunk mint az Isten, de mivel nehéz Isten módjára cselekedni, azért esik oly nehezünkre, hogy szeressünk.

Én így képzelem el:

Az igazi szeretet sugara, a tiszta jószág, Istenből kiindulva elér hozzánk.

Hozzánk érkezve bátorságot ad nekünk ahhoz, hogy merjük magunkat odaadni.

De ehhez keresztül kell hatolnia testünk homályán.

Innen eltorzulva jut csak újra felszínre.

Eltorzulva az önzés, a birtoklási vágy, a kevélység következtében.

Amikor belénk hatol az isteni szeretet sugara, tiszta szándékaink voltak; amikor viszont kilép belőlünk...?

Vonakodás nélkül ki merem jelenteni, hogy szá-
olyan cselekedetünkről, amiről azt hisszük, hogy sze-
retet, kilencvenkilenc esetben kiderül, hogy megmér-
gezte önzésünk, bírvágyunk, hiúságunk.

Nagyon kis töredék az, ami a bensőnkben ért táma-
dások után még magán viseli az igazi szeretet vonása-
it, az önátadást.

De még ez a kevés sem adódik!

Mégsem szabad elveszteniünk bátorságunkat.

Ha elhibáztam az utat, vissza kell fordulnom.

Közben azonban valami nagyon fontos megállapí-
tásra juthatok: minden jó valamire, még a bűn is.

Igen, még a tévedés is benne lehet az üdvösség
tervében.

Jaj lenne nekünk, ha ez nem így volna, mert akkor
mindannyian veszve lennénk!

Igazában azt hiszem, hogy sokak útja a bűn bűzén,
számtalan kudarc keserűségén vezet az üdvösség
felé.

Isten logikája meggyőzőbb erővel tud utat törni lo-
gikátlanságaink törmeléke között.

Isten még tagadásunk óriási halmazán át is bizo-
nyítja létét.

Az ég ragyog föl földi létünk unalmas sötétségé-
ben.

„Jó nekem, hogy szorongattatás ért” (Zsolt
119,71) mondhatom minden eltévesztett lépés után,
mert ez a szövetségesem a saját büszkeségem ellen.

„Törődött vagyok, meggörnyedtem” (Zsolt 38,7),
mondhatom kilengéseim után, és testem, amelyet ér-
zékeségemben elárultam, most már engedelmes tár-
sam a bűnhődésben megtérésemenél.

„Az Úrnál keresek menedéket” (Zsolt 11,1). Elme-

nekülök, mint a madár a pusztába, és ott lakom — szeretném kiáltani minden alkalommal, amikor a bálványok zsarnokságát tapasztalom.

— — — —

Mégis meg kell tanulnom szeretni.

Ezt nem kerülhetem el, hisz erre teremtett az Isten.

„Halld, Izrael! Szeresd Uradat, Istenedet szíved, lelked mélyéből, minden erőddel!” (MTörv 6,4).

Szeretni annyit jelent, mint azonosulni Istennel.

Szeretni annyit jelent: belépünk az Ő országába.

A világtörténelem a szeretet történelme.

Az ember története a szeretet története.

A szeretetnek fejlődésre, időre, történelemre, türelemre, szabadságra van szüksége ahhoz, hogy elkészítse helyét bennünk, hogy teremtmény, tiszta isteni forratagával meghódítson és magával ragadjon minket.

A nemiség erőszakosságától az érzelmek szárnyalásáig,

az értelem egyensúlyától a szépség vonzóerejéig,

a szabadon és érdek nélkül vállalt problémáktól a kereszt döreségéig fokról-fokra emelkedve finomodik szeretetünk. Egyre átlátszóbbá válik, mind jobban résztvesz annak szeretetében és létformájában, aki alkotta, a teremtetlen szeretetben: Istenben.

Isten létezősmódja a szeretet, ez a Szentlélek. Ő az Életről származik, aki az Atya és a Fiú, aki a Fény.

A szeretet oly átlátszó, hogy számunkra láthatatlan.

Hogy láthatóvá váljék, ahhoz a megtestesülésre volt szükség.

Így az Ige testté lett, és közöttünk lakozott, a mi utunkat járta, a közelünkbe jött, és a neve Jézus volt.

Jézus az Isten szeretete, amely emberré lett, és így láthatóvá vált minden ember számára.

Jézus úgy szeret, ahogy Isten szeret.

Jézus a tökéletes szeretet.

Jézus eljött, hogy megtanítson minket szeretni.

Jézus a megtestesült szeretet.

Az ember számára mindaddig a teste, szíve és lelke volt az út a szeretet irányában. Most viszont az Isten maga vált neki úttá Jézusban.

Ha Jézust követi, elérheti a szeretet legmagasabb fokát.

Ha Jézus Lelkére hallgat, aki benne lakik, részesévé válhat az örök életnek, ami Isten megismerését és az ő emberekkel megosztott szeretetét jelenti.

A látásmód változik meg gyökeresen, mert megváltozott a kiindulási pont.

Korábban az alacsonyból indult ki, most a magasból.

Korábban a földből, most a mennyből.

Korábban a természetből, most a kegyelemből.

Korábban az érdekből, most az ajándékozásból.

Korábban az időből, most az örökkévalóságból.

Korábban az élvezetből, most a keresetből.

Korábban az önmaga kereséséből, most a testvér kereséséből.

Korábban a testből, most a lélekből.

Korábban a lázadásból, most a békéből.

Korábban a pillanatnyi kielégülésből, most az örök boldogságból.

Természetesen ez nem könnyű, és hogy föl tudjuk mérni mindennek a horderejét és nehézségét, elég csak arra emlékeznünk, hogy magának Jézusnak is meg kellett halnia.

Nem hitegetett minket, nem beszélt a levegőbe, meghalt.

A halált önként vállalta.

Meghalt, hogy figyelmeztessen minket: a törvény elfogadásával vagy elutasításával örök üdvösségünket kockáztatjuk: *„Távozzatok színem elől az örök tűzre, mert éhes voltam, s nem adtatok ennem, szomjas voltam, s nem adtatok innom”* (Mt 25,41 kk).

Meghalt, hogy utat mutasson nekünk: *„Én vagyok a világ világossága, aki követ, nem jár sötétségben, hanem övé lesz az élet világossága”* (Jn 8,12).

Jézus meghalt, hogy bebizonyítsa nekünk szeretetét: *„Senki sem szeret jobban, mint az, aki életét adja barátaiért”* (Jn 15,13).

Jézus meghalt, hogy megtanítsa bennünket szeretni: *„Amint én szerettelek benneteket, úgy szeresétek ti is egymást”* (Jn 13,34).

Jézus szeretetből halt meg.

— — — —

Mindig ugyanez a vágy él bennem: meghalni szeretetből.

Akkor is, ha rossz és önző vagyok,
akkor is, ha gyöngé és képtelen vagyok rá.

Remélem, ha előbb nem is, de pár perccel fizikai halálom előtt sikerül elérnem oda. Még szebb volna,

ha erőszakos halállal halhatnék meg Istenemért. Kitar-
tóan kérem ezt az Úrtól, különösen az Eucharisztia ün-
neplésekor, abban a pillanatban, amikor Krisztus halá-
lával és föltámadásával egyesülök.

Tudom, hogy a szeretetből vállalt halál azonos a
mennnyel.

Tudom, hogy ez az Atya akarata.

Tudom, hogy ez lesz örök boldogságom.

Ezért hát útra kelek, mégpedig azonnal, nehogy
időt veszítsek.

Utam Jézus útja.

Olyan út, amely meredeken halad lefelé, pontosan
ellenkező irányba, mint az az út, amit az emberek
ajánlanak.

Amikor Jézus az embereket keresi, alászáll.

Alászáll a Megtestesülésben, és szolgává lesz.

Alászáll az utolsó vacsorán, és kenyérré válik.

Leszáll az emberek közé, és az utolsó lesz közöt-
tük.

Jézus helye az utolsó hely: Betlehem, Názáret, Kál-
vária.

Nem születik hatalmasnak, istállóban látja meg a
napvilágot.

Nem él gazdag családban, hanem dolgozik, hogy
megkeresse a kenyerét. Nem keresi a győzelmet, el-
veszti életét a kereszten.

Ez a szeretet magatartása, és csak akkor elége-
dett, ha a legmélyebbre, az utolsó helyre kerül.

Foucauld atya azt mondta Jézusról: „*Annyira ke-
reste az utolsó helyet, hogy azt többé már senki sem
veheti el tőle. Legfőljebb mellé ülhetünk.*”

A gazdag és a szegény közül Jézus a szegényt ré-
szesíti előnyben.

A jóllakott és az éhező közül az éhezőt választja.

Az egészséges és a beteg közül a betegnek ad előnyt. Ebben nem lehet semmi kétségünk.

Az Evangélium eleve meghatározza, hogy mit válasszunk. Arra kötelez, hogy a jó oldalra álljunk: a nyomorultak, a boldogtalanok, a sorstól lesújtottak oldalára, azoknak az oldalára, akiknek szükségük van valakire.

Korunk egyházának nagy bánata, hogy nem állt mindig a jó oldalon.

Zavarba jövünk, amikor azt látjuk, hogy palotában lakik a püspök, és nincs köze a szegénységhez; amikor tudatára ébredünk, hogy a leggazdagabb országokban mi keresztények élünk.

Hozzá még az a különös: amikor valaki közülünk szóvá teszi ezt, vagy figyelmeztet rá, akkor indulatos-sá válunk ahelyett, hogy elgondolkodnánk.

Nehezen tudunk viszont kitérni az Evangélium szava elől, amely vádol minket.

Az utolsó hely megmarad utolsó helynek. Aki Krisztust akarja követni, annak Hozzá hasonlóan a szegénységet kell előnyben részesítenie, anélkül, hogy az egyház méltóságára hivatkozva megpróbálná magát kimagyarázni. A hatalmi törekvésben látványosan megnyilatkozó méltóság hasznos lehetett talán a középkorban a még gyermekkorát élő egyháznak. A ma érettkorú egyházában viszont, amely a jelen világ borzalmas szenvedéseiből és fölismeréseiből, valamint a II. Vatikáni Zsinatból indult el, ennek a hatása éppen ellenkező.

— — — —

Az „odaadás imája”, amit testvéreimmal együtt minden este elmondunk, ezt így indokolja: „mert ez a szeretet arra készíti, hogy teljesen Neked adjam magam.”

Nem könnyű ezt lélekben és igazságban kimondani.

Minden gyöngeségünk a felszínre kerül itt.

Éppen azért egyesülünk csoportokba, és azért alkotunk egyházat, mert gyöngének érezzük magunkat.

Hogy egymásnak segítsünk, közösséget alkotunk.

Kistestvér lettem, hogy ne legyek egyedül.

Biztosítalak benneteket, ebben a szándékomban, — hogy magamat a legszegényebbeknek és legelhagyatottabbaknak adjam oda, — soha nem voltam egyedül.

13. MÉRTÉK NÉLKÜL KEZEDBE HELYEZEM ÉLETEM

Az emberek kezébe adtam magam, amikor az ő oldalukra álltam.

A szegények kezébe adtam magam, amikor az utolsó helyet választottam.

Marad-e még valami tennivalóm?

Igen, még marad valami.

Az ember mértéke, a szegények mértéke az még mérték.

Aztán következik a mértéknélküliség, a határtalan szeretet.

Ezt fogadjuk el, amikor belevetjük magunkat a sötétség mélységébe, az áttetszőség nélküli teremtet világba.

Jézus, a Fiú számára ez azt jelentette: elfogadja, hogy az Atya magára hagyja őt.

Tragikus kiáltás visszhangzik a századokon át: a megfeszített Krisztus kiáltása.

*„Én Istenem, én Istenem, miért hagytál el engem?”
(Mt 27, 46).*

Nemde nincsenek okok, amelyek megmagyarázhatnák ezt?

Céltalan vállalkozás, ha megakarjuk érteni.

Céltalan Jóbnál előhozakodnunk az egész teológiával és magyarázatot, okot keresnünk ennyi szenvedésre.

Jób így felel majd nekünk:

*„Vesszen a nap, amikor a világra jöttem,
az éj, amelyen azt mondták: Fiú fogantatott.
Igen, legyen az a nap sötétség!
Az Isten odafenn ne törődjék vele,
ne is ragyogjon föl annak a napnak a fénye!
Borítsa éjszaka és sűrű sötétség,
nehezedjenek rá gomolygó fellegek,
tartsa rettegésben a nappali sötétség!
Sötétség nyelje el!”* (Jób 3,1-6).

Nem tréfa az ember szenvedése, álmatlan éjszakáinak halálfélelme, izzó fájdalomtól marcangolt teste, a hit sötétségének rémülete.

Hogy is ne állnánk annak oldalára, akinek ilyen súlyos próbatételt kell kiállnia és közben nem próbál — mint ahogy azt jóakarói teszik — Isten pártjára kelni, sem Őt az emberi fájdalom nemes értelmére hivatkozva igazolni.

Mert hiszen Isten az, aki lesújt rá, és Jób tudja ezt.

A látszat szerint a szabeusok fosztották ki házát, a tűz égette föl otthonát. A kaldeusok hányták kardélre szolgálit, és hajtották el tevéit. De Jób csak Isten kezét látja mindenben. Ő az, aki ad és elvesz, Ő az, aki lesújt rá.

*„Mezítelenül jöttem ki anyám méhéből,
és ruhátlanul térek oda vissza.
Az Úr adta, az Úr elvette,
legyen áldott az Úr neve!”* (Jób 1,21)

— — — —

Én sem próbálkozom vele, hogy az Istent igazoljam, és nem tehetek róla, de az ember oldalára állok.

Egyébként Jób szemétdombja semmiség az egész föld trágyadombjához képest.

Az ember szemétdombon, sőt, ami még rosszabb, temető fölött születik. Számptalan állati és növényi generáció maradványa halmozódik föl alatta. Nemde a halál évezredes hulladékából formálódott a teste?

A Föld, ahol születtem, úgy tűnik, mint tűzben izzított megsanyargatott agyaggolyó.

Geológiai korszakok követik egymást. Új dolgok keletkeznek, átalakulnak, összeomlanak szüntelen. Mintha mindig újabb és újabb, még meg nem valósult formát keresnének. Mintha valami kidolgozatlan arculatot akarnának még befejezni, tökéletesíteni.

Én tudom, hogy mi készülődik. Hitem megmondja. De aki nem hisz, az ugyan mit lát ebben?

Az izzó földgolyó arra készül, hogy egykor majd előhossa a Fiút.

A fáradhatatlanul egymás után nyomuló korszakok azon fáradoznak, hogy kivéssék arcát.

Ez az arc Krisztus arca, és a Krisztus-arc mására mintázott ember arca.

Az egész teremtség arra való, hogy Isten gyermekeivé alakítson minket, és mindez az erőfeszítés, kín, ideiglenesség, szenvedés ahhoz szükséges, hogy kialakulásunk végbemenjen.

De milyen áron!

És túl ezen az áron, mekkora reményre van szükségünk, miközben benne élünk az átalakulás gyötrelmében? Hiszen nem külső szemlélői vagyunk, hanem ezernyi makacs és homályos ellentmondás gyötör bennünket, és lényünk belső rostjáiig fölkapar.

Meglepő-e, hogy aki a homályt kutatja fölkiált: „*Én Istenem, én Istenem, hol vagy? Miért nem válaszolsz? Miért zárod el az eget előlem?*”

Az ember agyagedénybe zárt lélek. Hogyne tapasztalnánk törékenységét?

Az ember halandó testben örökkévalóságra hivatott lény. Lehetséges volna, hogy ez ne töltsen el szorongással?

Az ember fahasáb, amelynek el kell égnie. Hogyan lenne ez fájdalom nélkül?

— — — —

Mondtam már, hogy nem akarom Istent igazolni azért a zűrzavarért, ami elém mered a teremtésből, és mindazokért az ellentmondásokért, amelyeknek ki vagyok szolgáltatva, mert tudom, hogy Isten nem keresett és nem is keres ilyen igazolást.

Ő hallgat.

Isten hallgatása az emberi sötétség fölött iszonyatosnak tűnik.

Azt hiszem, ez az ember legnagyobb szenvedése.

Biztos, hogy végső próbatétele.

Ez az a „mérték nélküli”, amit előbb vagy utóbb elvár tőlünk az Isten.

Ez az éjszaka.

Az az éjszaka, amely rázuhan az ember testére és lelkére;

Jób így beszélt kínjában az Istenhez:

*„Csak úgy sisteregnek nyilai köröttem,
és irgalmatlanul árfúrja a vesém,
az epémet meg kiontja a földre.*

*Réseket üt rajtam egyre-másra,
mint valami harcos, úgy támad rám.
Gyász jeléül ruhát varrtam a bőrömre,
a szarvamat meg befúrtam a porba.
A sírástól vörös lett az arcom,
halálnak árnyéka ül a pillámon.”*

(Jób 16,13-16)

És mit mondanak Istenről a haldoklók?

Mit azok, akik ágyhoz kötöttek, a bénák, a csonttá aszott aggastyánok, a torzszülöttek, a mongoloidok, a kítaszítottak, a nyomorékok, a vakok, akiknek mind-egyiküknek helyt kell állni a nehéz életben?

Mit mondanak róla azok, akik keresik, anélkül, hogy megtalálnák, a reménytelenek, a hit nélküliek, akik élőknek látszanak, pedig holtak?

Nem tudom.

Mindenki próbál választ találni rá, de Isten még csak föl sem teszi a kérdést.

Ő hallgat.

Sőt, még akkor is hallgat, amikor szeretett Fiáról, Jézusról van szó.

„Istenem, Istenem, miért hagytál el engem?” Jézusnak ebben a fölkiáltásában benne van az egész emberiség sikolya.

Isten hallgat.

És a tűz karjai alakítják az agyaggolyót.

Az élők meghalnak,

a fiatalok megöregszenek,

hajnalok és alkonyok váltják egymást,

az ég visszatükrözi a földet,

és a csillagok úgy néznek le ránk, mintha mi sem történnék.

Minden mozdulatlan.

A csöndben halljuk Jézus kiáltásának fájdalmas visszhangját:

„Én Istenem, én Istenem, miért hagytál el?”

— — — —

Ne is próbáljátok megérteni, úgy sem sikerül!

Ne akarjátok látni, nem tudtok látni!

Szeretni próbáljátok!

A szeretetben, egyedül a szeretetben közeledhetünk az elhagyatott Jézushoz és Vele a Föld minden elhagyatottjához.

De az Isten óvjon meg benneteket minden haszontalan siránkozástól!

Ilyen nyomorral szemben a könnyek semmit sem segítenek.

Itt a Szentlélekre van szükség, aki okát tudja adni ennek a magas árnak. Ő segít fölismerni hogy mi rejlik az embernél a tűzben izzított agyag mögött.

Isten Szent Lelke, szólj hozzám! Te válaszolj Jeremiásnak, aki elpanaszolja a maga esetét, amely úgy hasonlít mindannyiunk élettörténetéhez:

Isten... Isten...

Messze, tova űzött engem.

Igát készített számomra,

porba nyomta számamat.

Isten... Isten...

Megfeszítette íjját,

és engem odaállított

céltáblaként nyíla elé.

Isten... Isten...

*Kaviccsal összetörte fogaimat,
és porral táplált engem,
imámra néma maradt.
Keserőséggel lakatott jól,
és örömmel részegített meg.
Mit tegyek,
ha az életerőm elhagy,
és a remény,
mely az Úrtól jön?
Ülj magányodban, és hallgass,
mert Isten tette rád,
szád érjen a porba,
talán még van remény.
Tartsd oda orcád annak,
aki téged megüt.
Mert az Úr nem veti el az embert
mindörökre,
mert ha büntet is,
újra megkönyörül
nagy irgalma szerint.
Mit tegyek, ha életerőm elhagy,
és a remény,
mely az Úrtól jön?”*

(Részletek a Siral 3-ból).

Íme az isteni remekmű ára. A művet Isten készítette az embernek: A reménység pedig az Úrtól jön a csöndben, hogy növekedjék és kibontakozzék.

A remény képessége a legnagyobb ajándék, amit Isten az embernek adhatott.

Amikor áthat minket a remény, akkor legyőzzük az ellentmondásokat magunk körül.

Amikor remélünk, akkor úgy halunk meg, hogy már a föltámadás fényében látjuk testünket.

Amikor remélünk, akkor legyőzzük a félelmet, megértjük a megpróbáltatás értelmét. Bizalmunkat Istenbe vetjük, hiszünk a lehetetlenben, észrevevesszük az éjszakában jelenlévő Istent, megtanulunk imádkozni.

Ábrahám hite az emberiség egyik nagy csodája és a mártírok reménye Isten egyházának fénye.

A remény éppen a szakadék szélén fakad, amikor az ember megtapasztalja saját tehetetlenségét, úgy, ahogy azt Izrael Babilonban, Jeremiás a ciszterna mélyén és Jézus a kereszten megtapasztalta.

Most már több megértéssel közeledem a magára hagyott Jézushoz. Benne gyűlik össze a világ minden fájdalma, Ő az ember útjának megváltó tüze, Ő a szeretet titkának kulcsa.

Benne megtalálom a választ mindarra, ami kérdéses: minden nyugtalanság enyhülését. Benne van testvéreim minden szenvedésének menedéke. Benne látom a Jahve szegényeinek fenséges magatartását, Izrael hősi küldetését, a Magasságos fiává lett embert.

— — — —

Szeretném e könyvbe olvasójelként behelyezni Krisztus szemfedőjének a képét. Ez áll legközelebb azoknak a dolgoknak a szelleméhez, amelyeket keresek.

A lepel képét hosszú éveken át tanulmányoztam, és úgy tekintem, mint „Krisztus hiteles fényképét”.

Az aloéval és mirrhával keveredett ammoniákgáz,

mely nagypéntek estéjén Jézus testébe ivódott, a sírbolt fényeinek és árnyainak jelét hagyta a halotti leplelen.

Az így megmaradt negatív valóban kizár minden hamisítást.

Mint mondtam, hiszem, hogy ez a megfeszített Krisztusnak a fényképe. De kész vagyok a televízióban erről szóló Pellegrini kardinálissal együtt kijelenteni: „Ha ez nem Jézus fényképe, akkor bizonyosan egy olyan emberé, aki sokat szenvedett, akit megfeszítettek, megostoroztak, töviskoronával megkoronáztak”.

Mindegy.

Jól esik arra gondolnom, hogy Jézus képét a fájdmak emberének képével azonosítják.

Ez rendkívül érdekes számomra.

Öröm ezt a képet cellám asztalán. Amikor nézem, Jézusra gondolok, aki az Atya előtt képvisel engem, és el tudom mondani:

„Reád bízom magam fenntartás nélkül!”

14. HATÁRTALAN BIZALOMMAL

Isten bízik az emberben, de az ember alig képes bízni az Istenben.

Így hát az Istennek nagy-nagy türelemre van szüksége velünk szemben.

Egyben érthető a mi szorongásunk Istennel szemben.

A bűn lényege éppen ez: nem hinni Istenben, nem bízni Istenben.

A hitetlenség és kételkedés húzódik meg Istennel való kapcsolatunk mélyén.

Ha az ember csak annyira bízna Istenben, mint barátjában vagy a szálloda portásában, akkor nem félné semmitől.

De ehelyett!...

Isten viszont annyira bízik az emberben, hogy még a legreménytelenebb helyzetben is talál számára kiutat, segítséget.

Istennek az emberbe vetett bizalma oly nagy, hogy csak a világ végén fog ítélkezni fölötte.

„Nem azért küldte el Isten a Fiát a világba, hogy elítélje a világot, hanem hogy üdvösséget szerezzen a világnak” (Jn 3,17). Jézus mondja ezt nekünk, aki Isten irgalmassága, Isten reménysége, Isten bizalma.

Amikor Jeremiás Izrael története felől kérdezősködik és nem érti meg az útnak bizonyos fájdalmas szakaszait, Isten a fazekas házába vezeti.

„Igen, amilyen az agyag a fazekas kezében, olyanok vagytok ti is az én kezemben, Izrael háza!”

(Jer 18,6).

Amikor pedig összetörik az edény a fazekas kezében és nem sikerült az eredeti terv szerint, Jeremiás látja, hogy a fazekas nem dobja el az agyagot, hanem másik edényt készít belőle.

Isten soha nem hagyja kárbaveszni az agyagot, amiből formázni akar!

Mindig reménykedik abban, hogy valamit csak ki tud hozni belőle.

Ezt az agyagot Ő alkotta az élet teremtésekor: *„Akkor az Úr, az Isten megalkotta az embert a föld porából, és orrába lehelte az élet lehelletét”* (Ter 2,7). Így lett belőle a por és lélek különös keveréke!

Mennyi szenvedés várt erre a keverékre! Mennyi törés, és milyenek! Micsoda összevisszaság!

De Isten újraalkotja a keveréket, Ő sohasem csügged el.

„Bizony, bizony, mondom neked: Aki nem vízből és Lélekből születik, az nem megy be az Isten országába” (Jn 3,5).

Az ember por és lélek, menekülhet, ahová akar, káromolhatja az Istent, ahogyan akarja, elrejtőzhet, ahová akar, Isten reménysége, Isten bizalma mindenhova követi, mindenütt várja.

Istennek minderre hatalma van, és Ő a szeretet.

— — — —

Az ember nem tud Istenben bízni.

Meg kell ezt tanulnia: az életéről van szó.

Istenben bízni: béke, boldogság, derű, biztonság, erő.

Ellenben a bizalmatlanság: magány, szomorúság, félelem.

Mint ahogy a hitetlenséget legyőzi a hit, úgy táplálja a bizalmat a remény.

Ezek az Istentől lelkünkbe adott erények, segítenek, hogy hinni, remélni és szeretni tudjunk.

Az isteni erények az űrhajó rakétájához hasonlóak. Kiragadnak a földi nehézségi erő vonzásából, és elsegítenek minket odáig, ahol már legyőzték a hitetlenséget, megszűnt a kétely, és a szeretet, az igazi szeretet vett véglegesen birtokába minket.

Habár az út nehéz, az „átkelés” fáradságos, a hit egyes győzelmei után mélységes öröm tölti el lelkünket. Minden erőfeszítés, amelyet a hit, a remény, a szeretet érdekében fejtünk ki, a biztonság, a bátorság érzésével tölt el.

Akkor majd, mint egykor Mózes a Vörös-tengeren való átkelés után, én is énekelni akarom:

*„Az Úr az én erősségem és menedékem,
Ő lett a szabadítóm”*

(Kiv 15,2).

Mint Dávid, megvallom bizalmamat:

*„Az Úr az én pásztorom,
nincs semmiben hiányom”*

(Zsolt 23,1-2).

Mint Jónás, így imádkozom:

*„Szorongattatásomban az Úrhoz folyamodtam,
és Ő meghallgatott”*

(Jón 2,3).

És Máriával örvendezve mondom:

*„Lelkem magasztalja az Urat,
és szívem ujjong megváltó Istenemben”*

(Lk 1,46).

Ilyenkor minden könnyűnek látszik, készek vagyunk
lemenni az Istennel akár a világ végére is.

Mint Péter, azt mondom Jézusnak:

*„Uram, készen vagyok rá, hogy a börtönbe, sőt
még a halálba is kövesselek”*

(Lk 22,33).

És Pállal ismétlem a Szentlélekben:

„Ki szakíthat el minket Krisztus szeretetétől?”

(Róm 8,35)

Bárcsak ezzel a lelkülettel élném le az életem!

Nem kellene talán ezzel a kegyelemmel jobban
megváltoznom, szilárdabbnak lennem? De nem tu-
dok.

Egy óra múlva már nem leszek ilyen. Egy óra múlva
talán azt veszem észre, hogy lelki szárazságban szen-
vedek és visszahulltam a sötétségbe.

Semmi sem állandó idelenn, semmi sincs véglege-
sen megváltva.

Ez a kivonulás, az exodus, előre az úton, az Ígélet
földje felé.

De mint a kivonulásnál, a megtett út mentén itt is
megmarad a tapasztalatok nyoma.

Emlékek, amelyeknek rajzai be vannak vésve az
utamat szegélyező sziklafalakba.

Emlékezz, Izrael!

Igen, emlékezem... emlékezem a Vörös-tengerre,
Meriba vizére, a mannára.

Az emlékezés a bizalom számadása.

Istenben bízni ugyanolyan nehéz, mint testvérünkben, az emberben bízni.

Bizalmunk sohasem tökéletes: kételkedünk embertársainkban, és ez keménységet, örömtelenséget okoz bennünk.

Nem hiszünk a por és lélek e torz keverékében, amelyet magunk előtt látunk.

Csak hiányosságait vesszük észre.

Nem hiszünk abban, hogy ebből az agyagból jól megformázott, hasznos edényt lehet készíteni.

Végeredményben nem bízunk Isten művészi kezében, aki, — ezt ne felejtsük soha el, — a lehetetlenségek Istene.

A mi fogalmaink szerint Isten — és ezért tűnik oly gyöngének — még a lehetséges dolgok Istene, még nem ismerjük a lehetetlenségek Istenét.

A mi Istenünk még emberi méretű és nem a teremtő Isten, aki a hajnalhasadás varázsával magával ragad és a föltámadás földrengésével megráz.

Ezért tudunk még oly nehezen bízni embertestvéreinkben is.

„Jöhet valami jó Názáretből?” (Jn 2,46), kérdezi Natanael attól, aki a Názáretiről beszél neki.

Mi is mindig meg vagyunk győződve, hogy bizonyos helyekről, bizonyos egyénektől, bizonyos természetű emberektől, bizonyos helyzetekből semmi jó nem származhat.

Bizalmatlankodunk.

Félünk az újtól, különösen akkor, ha jól fölkészültek, műveltek, tudósok vagyunk, főleg ha tekintélyes állást töltünk be.

Én például még életemben nem találkoztam az új elől annyira elzárkózó emberekkel, mint néhány szülő

és egyházi ember személyében. Hajlamos lennék ki-
mondani, hogy a bűnösök több készséggel és biza-
lommal fogadják a történelem változásait, mint az
ügynevezett „igazak”. És közben meggyőződtem ar-
ról, hogy sok esetben a „vitát” akaratlanul és talán
tudtukon kívül éppen azok idézik elő, akik ridegségük-
kel és túlzott magabiztosságukkal elutasítják mások
véleményét, ahelyett, hogy meghallgatnák és okulná-
nak belőle.

Azt hiszem, Szent Pálnak a kolosszeiekhez intézett
figyelmeztetése különösen illik a mai idők átmeneteire
és változásaira: *„Apák, ne keserítsétek gyermekeite-
ket, nehogy kedvüket veszítsék!”* (Kol 3,21). Olyan
idők járnak, amikor a fiatalok — de nemcsak a fiatalok
— elbátortalanodnak.

A tekintélynek valóban — nem csekély — válságát
éljük át.

Nem lesz könnyű az egyház és a társadalom min-
den idegszálában újra összekapcsolni a bizalom lánc-
szemeit.

Többet érne nagyobb bátorságot és találékonysá-
got tanusítani, mint az engedelmességről prédikálni.

Ha Isten népe megérett rá és arra törekszik, hogy
kibontakoztassa önállóságát és szabadságát, akkor
érjük be tanácsadással és azzal, hogy utalásainkkal
irányt mutatunk.

Amikor a keresztények megadják a tiszteletet és
türelmet tanusítanak még azokkal szemben is, akik
esetleg hibáznak, ez bizony nem jelentéktelen feladat.
Méltó azonban hozzánk, akik annak a Jézusnak tanít-
ványai vagyunk, aki hagyta, hogy a gonoszok megöl-
jék.

Mily nehéz bíznom testvéremben, az emberben!
Micsoda belső erőfeszítés kell ahhoz, hogy meggyőzzem magam: embertársamból a holnap szentje lehet. Igen, éppen belőle, aki ma még épp oly kapitalista talán, mint Zakeus volt, vagy ugyanolyan utcanő, mint Magdolna,

Öregedésen kell rajtakapnom magamat, ha elveszteném bizalmamat a holnap ifjúságával szemben.

Az egyház elaggottnak mutatkoznék, ha már nem tudna bízni abban, hogy a kegyelem mindig, tehát a mi korunkban is munkálkodik, a Szentlélek pedig már gondoskodott azokról, akik valahol messze távolban a világ peremén a szegények legkisebbjei, és akik mint „Izrael csekély maradéka” készséggel várják a Megváltó, a föltámadt Jézus érkezését.

Igen, bíznom kell az emberben, mert ezzel bizonyítom Isten iránti bizalmamat.

Ha bízom a muzulmánokban, akkor ezzel tanusítom, hogy hiszek történelmük jelentőségében, ami szintén Isten műve és Ábrahám atyánktól indult ki.

Ha bízom abban, aki távol van tőlem, akkor lesz erőm, hogy máris bevonjam őt az emberiség egyetlen nagy családjába, azokéba, akiket Jézus megváltott.

Ha bízom abban, aki másként gondolkozik mint én, akkor megtanulom, hogyan helyesbítsem gondolkodásomat és erősödjem az igazságban.

Ha bízom a modern ateistákban, akkor megtalálom azt a módszert, ami eltávolítja hitem szerkezetéről a fölöslegesen rátapadt hiedelmek bevonatát és a babonákat. Így reményemet már tisztán az Evangélium egyszerű örömhírére tudom irányítani.

Bizalmam az emberben és megtérésre való képességében tanusítja Istenbe vetett bizalmamat.

15. MERT HISZEN TE VAGY AZ ÉN ATYÁM!

Az Ószövetségben Isten lehetővé teszi az ember számára, hogy láthatatlan valóságokat éljen meg, melyeknek jelképe a házasság.

Izrael népe mintegy jegyese Jahvenak az Úrnak. Isten népének dicsősége ez a bensőséges kapcsolat, ez a nász Vele. A kapcsolat legszebb kifejezője az „Énekek Éneke”.

Az Újszövetségben Isten más ajánlatot tesz: atyátságát kínálja föl.

Amikor Jézus Istenről beszél, többé már nem használja a vőlegény képét, hanem az Atyáról szól.

Ha imádkoztok, így szólítsátok meg az Istent: „Mi Atyánk!”

Krisztus a Fiú.

Isten az Atya.

Azt ajánlotta az embereknek, hogy legyenek gyermekeivé, mint ahogy Jézus az Ő Fia.

„Akik befogadták, azoknak hatalmat adott, hogy Isten gyermekeivé legyenek. Azoknak, akik hisznek benne, akik nem a vérnek vagy a testnek a vágyából s nem is a férfi akaratából, hanem Istenből születtek”
(Jn 1,12-13).

Be kell vallanom, nekem oly sokat jelent a Jahve-Izrael kapcsolat, amelyet Istennel való bensőséges menyegzőnek tartok, hogy egy kicsit nehezemre esett megérteni és fölmérni azt az újat, amit Jézus az Evangéliumban valóságként fölkínált.

Nem fogtam föl a jelentőségét.

Alapvető istenközpontúságom elhomályosította azt a valóságot, amely pedig körülvett.

Teljesen elfoglalt Isten látásának keresése, oly annyira, hogy közben megfeledkeztem a mellettem élő testvéremről. Kevéssé tartottam fontosnak, hogy foglalkozzam vele.

De egyszer hirtelen fölillant valami, — még pontosan emlékszem a napra is —, és akkor imádkoztam először egészen másként a „Miatyánk”-ot.

Amikor Jézus fölveti Isten atyaságának gondolatát, akkor nem változtatja meg Izraelnek Istenhez való kapcsolatát, — ennek jellege megmaradt, de megváltoztatja a testvéreimhez való kapcsolatot.

Ha Isten az Atya, akkor nem valami kis család atyja, sem pedig apró emberi érdekek képviselője.

Ha Isten az Atya, ez azt jelenti, hogy gyermekei valóban az én testvéreim, nem „hús és vér szerint”, hanem az új isteni valóság értelmében.

Ettől kezdve testvéreimben az isteni természetet láttam. Nem törődni velük, megsérteni, nem szolgálni őket ugyanolyan súlyos mulasztás, mint nem törődni az Atyával, megsérteni, nem szolgálni Őt.

Most először éreztem húsbavágóan a főparancsokat első és második mondatának egységét.

Hányszor hallottam eddig is ezt a parancsot, most viszont bensőleg éltem át.

Ez pedig egészen más valami.

— — — —

Jézus meghirdeti nekünk, hogy Atyánk az Isten és ezzel megveti alapját annak az igazságnak, hogy az emberiség nagy családja Istenhez tartozik, és emberi kapcsolataink végső következtetéseit vonja le belőle.

Ennek fényében érthető a végítélet mozgalmas és vaskos leírása.

*„Távozzatok színem elől, ti átkozottak,
az örök tűzre!
Mert éhes voltam
és nem adtatok ennem...”*

(Mt 25,41).

Hagyni, hogy testvérem éhezzen, megtagadni tőle a kenyeret, az olyan, mintha magától Istentől tagadnám meg azt, amikor felém jön kinyújtott kézzel.

Az ember elleni bűn Isten elleni véték.

Mindannyian ugyanahhoz a családhoz tartozunk.

És pedig az én családomhoz.

Nincs itt magyarázkodás: a fivéreim és nővéreim teljes jogon a testvéreim.

Változott az emberiséggel kapcsolatban a szemléletem. Mostmár így beszélek: Vállalom az emberi család egységét!

Nem ülhetek a pénzemen, amikor testvéremnek szüksége van rá.

Ha két ruhám van, az egyiket annak kell adnom, akinek egy sincs.

Mindenki egyenlősége: vallási törvény.

Az egyetemes testvériség állandó szívügyem.

— — — —

De ez nem minden.

Fivérem és nővérem velem együtt az egyház. Az egyház a mindent átfogó mennyei gyülekezet jele: Mint Isten gyermekeinek erre szól hivatásunk, erre indultunk útnak mindnyájan.

Minden új fényben ragyog.

Embertestvérem látható szentségi jel, ahogy az egyház maga is szentség. Fivérem és nővérem látható jelek, akikben megmutatkozik a bennem élő szeretet.

Megosztom velük az imádságot és a munkát, emberi összetartozásunkat és Isten szerető jóságát, a látható és láthatatlan javakat.

Az egyház így egészen csodálatos együvértartozás, nagyszerű közösség.

Olyan hely, ahol ott van az Isten és ott van az ember.

Ahol jelen van Krisztus.

Szeretetközösség az Úr asztalánál.

Jel, amely a mennyei vendégségre mutat.

— — — —

A kereszténység mint egyház — mint közösség — mint együvértartozás keletkezett.

Az első keresztények közösségben találtak egymásra.

Így volt a jeruzsálemi, az antióchiai, az efezusi, az alexandriai, a tesszalóniki közösség.

Az Apostolok Cselekedetei szerint négy dolog jellemezte összejöveteleiket:

1. *Kitartottak az apostolok tanításában* (ApCsel 2,42).

2. *Hűségesek voltak az imában.*

3. *Résztvettek a kenyértörésben.*

4. *Mindenük közös volt, úgy hogy közülük senki sem szenvedett hiányt* (vö. ApCsel 4,32-34).

— — — —

Micsoda megállapítás!

Miért ne újítanánk föl ezt a hagyományt napjainkban is?

Ezt a csodálatos hagyományt!

Jó volna kiutat találnunk abból az életformából, amelynek már nincs értelme, szabadulnunk kellene a fojtogató megszokástól és elavult fölépítményektől.

Ez azt jelentené: megéljük a valódi egyházat a püspököktől kezdve a világ valamennyi eldugott helyének utolsó emberéig.

Senki sem maradhatna közösség nélkül. Mindenkinek kötelezni kellene magát a közösség építésére.

Minden hívő kereszténynek úgy kellene éreznie, hogy valódi imaközösséghez tartozik.

Pellegrini bíboros nagyon találó kifejezést használ erre: „*Menjünk együtt az úton!*”. És ez a beállítottság szerintem nem más, mint modern megfogalmazása annak, amit az egyházatyák hirdettek, és amit Ágoston így foglalt össze: „*Veletek vagyok keresztény, és értetek vagyok püspök*”.

Közösséget alkotni.

Egy olyan közösséghez tartozni, amelyik élet, szeretet, ima, Eucharisztia, szolgálat.

És mindenekelőtt egyház.

A csoport akkor lesz egyházzá, ha tagjai az Isten szavában találkoznak, mint az első keresztény közösségek (vö. ApCsel 2,42).

Isten szava, ha azt közösségben hirdetik, a Szentlelket hívja le.

Az Úr Lelke hozza létre az egyházat.

Az egyházban találjuk meg mindazt, amire szükségünk van, hogy élni tudjuk a szeretetet.

Az egyházban találjuk meg az egységet.

Benne találjuk meg az Eucharisziát.

Benne tápláljuk hitünket, éltetjük reményünket, és valósítjuk meg egyre jobban szeretetünket.

— — — —

Megtérésünk első jele, amellyel bizonyítjuk, hogy megértettük, mit jelent az egyház, ebben áll: nem csupán a Vatikánt vagy a plébániát tekintjük egyháznak, hanem mindenkit annak tartunk, aki közülünk való.

Milyen erő származnék belőle, ha minden keresztény azt mondaná: „A többiekkel együtt az egyház vagyok”!

Ha mindenki azt érezné:

„Közöm van hozzá.

Most nekikezdek.

Most keresem a közösséget.

Nem akarok többé egyedül lenni.

A többiekkel együtt akarok utat keresni,
életemet velük akarom leélni.”

Ha csak kevesen lennénk is, mégis szeretném
megtenni az első lépéseket.

Imádkozni akarunk a lakásokban, a családokban.

Lelki közösségben akarjuk ünnepelni az Eucharisz-
tiát, mint az őskeresztények.

Segíteni akarunk egymásnak.

Amennyire lehetséges, meg akarjuk osztani egy-
mással mindazt, amink csak van.

Az evangélium ragyogó fényt áraszt életünkre.

Imaközösség leszünk.

Közösség, amely erőteljesen megéli hitét, és
amelyből valóban egyház válik.

Olyan egyház, amelyet sokkal jobban kötelez a
testvéri szeretet, mintsem az, hogy a törvények tisz-
taságára ügyel.

Olyan egyház, amely a boldog „örömhír” akar len-
ni.

Olyan egyház, amely a remény akar lenni.

Olyan egyház, amely a szeretet akar lenni.

De miért is aggódnánk?

Isten az Isten.

És Ő a mi Atyánk.

BEFEJEZÉS

Ezt a könyvet végrendeletemként akartam megírni. Közel vagyok a célhoz, földi pályám vége felé közeledik.

Könnyű volt az Atyáról beszélnem, és nagy örömet jelentett.

Isten atyaságának megdöbbentő igazsága és méginkább az a tény, hogy minket mint gyermekeit magához emelt, teljesen magával ragadott és megvigasztalt.

Így találtam meg a magyarázatát annak, amit imádság közben, Istennel kapcsolatot keresve és szemlélődő elmélkedésemben tapasztaltam és megértettem: próbáljunk gyermekek lenni az Atya ölében!

Méltóságának nincsenek határai és nagyságának kifejezésére kevés a szó.

De most már tudom, ha imádkozom, képes vagyok rá, mert Isten gyermeke vagyok. Különben nem is tudnék imádkozni, mert nem találnám meg Vele a kapcsolatot.

Olyan ez, mint valami nagy titok, amelyet szeretnék a barátaimra bízni, nehogy elveszítsék a bátorságukat, ha az ég bezárulni látszik és túl sűrűvé válik a sötétség.

Tudjuk, hogy ez a megszületés sötétsége. Aki pedig az anya méhének sötétjében várakozik a születésre, az szívesen van csöndben: így kell teljes fényében fölragyognia beteljesedő reménységének.

Rajtunk csak annyi múlik, hogy hűségesek maradjunk és őszetartsunk az imádságban és az életünk útján.

TARTALOM

A kiadó előszava	5
Előszó	7
A téma bevezetése. Reménység a Szentlélekben	10
Charles de Foucauld fényképe	20
Az „önátadás imája”	21
 Első rész: Isten az én Atyám	 23
1. Atyám	25
2. Reád bízom magam	36
3. Tégy velem úgy, amint Neked tetszik	45
4. Bármilyen legyen is, megköszönöm	55
5. Mindenre kész vagyok, mindent elfogadok	66
6. Csak akaratom teljesüljön bennem és minden teremtményedben	77
7. Más vágyam nincs is, Istenem	88
 Második rész: Ha Isten az Atyám, akkor én gyermeke vagyok	 97
8. Kezedbe ajánlom lelkemet	99
9. Neked adom azt, Istenem	109
10. Szívem egész melegével	117
11. Mert szeretlek Téged	124
12. A szeretetet készítem arra, hogy teljesen neked adjam magam	132
13. Mérték nélkül kezedbe helyezem életem . .	141
14. Határtalan bizalommal	150
15. Mert hiszen Te vagy az én Atyám	157
 Befejezés	 164

KAPHATÓ KIADVÁNYAINK

- Abiven, G.M:* Élet kettesben
A keresztények Istene (Hit és élet 5)
Bovet, Th: Felette nagy titok
Bovet, Th: Így tudtad te is?
Böckle, F: A morálteológia alapfogalmai
Carretto, C: Atyám, reád bízom magam
Congar, Y: Hűség és hálaadás
Courtois, G: A legszebb történet
Egger, W: Közösén olvassuk a Bibliát
Egger, W: Bevezetés az Újszövetségbe
Egger, W: Krisztus követése hitben (Márk)
Filthaut, Th: Igehirdetés zsinat után
Geiger, G: Az egyház kezdetei
Geiger, G: Vándorúton járó egyház
Greshake, G: Helytállás a pusztában
Gründel, J: Az önvizsgálat útján
Hajnal, R. Gy: Engedjétek hozzám jönni
Hamburger, G: Ember, akinek múltja van
Imberdis-Perrin: Vallomások, vélemények, válaszok
Illies, J: Úton
Kasper, W: Régi kérdések, új válaszok
Kis könyvem Jézusról
König, F: A zsinat mérlege
Krieger, W: Savio Domonkos
Laible, H: Az első évek
Liégé, P-A: Tanúim lesztek
Liptay-Kozma: Jöjj, kövess engem
Loew, J: Elmélkedések Jézus Krisztusról

Maertens, Th: Bepillantás a Bibliába
Maklári, L: Daloljunk az Úrnak
Monfort, F: A szeretet hite
Müller, A: A kereszténység, egyház új szemmel
Nemetschek: Isten a gyermek életében
Petrik, E: Gyermekeimmel
Puskely, M: Árpádházi Szt. Erzsébet
Quoist, M: Így élni jó
Quoist, M: Itt vagyok, Uram!
Quoist, M: Krisztus él!
Ratzinger, J: A keresztény hit
Fr. Roger: Források
Solt, J: Így értsd az Újszövetséget
Schultz, H.M: Mit csinál a Jóisten egész nap?
Teilhard d.Ch: Benne élünk
Török, J: Életfordulón (Jegyesekkel besz. 3.)
Török, J: Életre szólóan szeretni?(Jegy.besz.1)
Tüskés-Knapp: Eljövök hozzátok
Wojtyla, K: Jel, melynek ellentmondanak
Zsinati megújhódás

